

Rudolf Skarnitzl je znám především jako spoluautor první kvalitní knihy o józe, která ovlivnila celou generaci jógových adeptů a byla známa pod jménem „žlutá jóga“. Prohloubení ojedinělé tematiky, jakou indická jóga představuje, najde čtenář jednak v autorově knize „Poznáváme

své já“, jejíž rozšířené a přepracované druhé vydání vyšlo v roce 1998, a především v jeho nejobsáhlejší studii „Úvod do filozofie a praxe jógy“, vydané v roce 1997.

K sepsání předkládaného titulu vedl autora jeho dlouholetý zájem o povídky Východu. Nejen totiž v indické tradici ale i v jiných zemích východu existuje hluboký vztah mezi pravým učitelem a opravdovým žákem. Posláním učitele je mimo jiné vysvětlit a naučit žáka postoje, které si má na své cestě za poznáním osvojit. Pouhé slovní vylíčení vlastností však často žáku neumožňuje, aby si utvořil správnou představu o tom, co od něj učitel požaduje. Proto v tradici východních učitelů existuje mnoho často dramaticky vyprávěných a předváděných povídek, jejichž cílem je usnadnit žáku správné pochopení. Knihou „Perličky moudrosti vyprávějí“ se do rukou českého čtenáře dostává jedinečná sbírka východních povídek, z nichž každá jednotlivá v sobě obsahuje skrytou perlu.

ONYX

Rudolf Skarnitzl

PERLIČKY MOUDROSTI

VYPRÁVĚJÍ

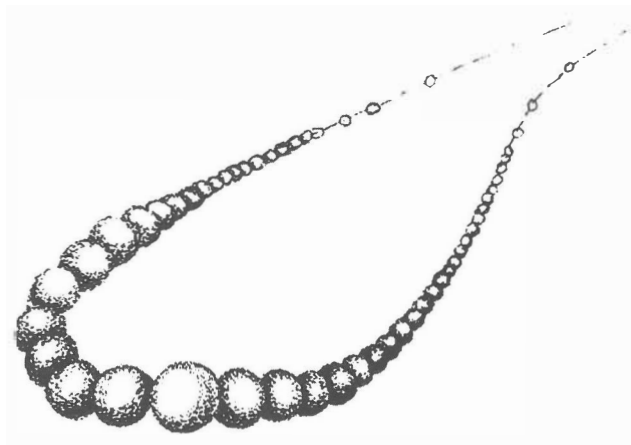
PERLIČKY MOUDROSTI

vyprávějí

Rudolf Skarnitzl

-PERLIČKY

— ONYX —

MOUDROSTI

vyprávějí

— RUDOLF SKARNITZL —

OBSAH

<i>Předmluva</i>	7
Arabské povídky	
Lidé, kteří dosáhnou poznání	11
Isa a pochybující	13
Muž, který chodil po vodě	14
Učitel gramatiky a derviš	16
Hlupák ve městě	17
Přísaha	18
Pokrm z ráje	19
Pověst o ohni	25
O čem vyprávějí pisky	29
Síla odevzdání se	32
Bajazid a ješita	33
Odpoutanost	34
Učenec a bezbožník	35
Uzdravení skrze nevinného	36
Muž, který si byl vědom smrti	37
O králi, který se rozhodl být štědrý	38
Muž, jehož čas nebyl příznivý	43
Fatima, tkadlec a stan	47
Zasvěcení Málíka Dinara	51
Muž s nevysvětlitelným životem	55
Japonské povídky	
Hra v šachy	61
Poučení	62
Nic není	63
Je nebe a peklo?	64
Učitel Nansen	65
Špinavá voda	66
Mistr Huang-po	67
Vizitka	68
Recitace súter	69
Šálek čaje	70
Je tomu tak?	71
Blátivá silnice	72
Zvuk jedné ruky	73
Mé srdce plane jako oheň	75
Svině a perly	76
Osmdesát procent je dokonalostí	77
Indické povídky	
Pravé bohatství	81
Bůh je ve všem, ale... ..	82

© 1999–2010 Nakladatelství ONYX
 © 1999 PhMr. Rudolf Skarnitzl
 Ilustrace © 1999 Jana Hauptmannová

ISBN 978-80-86788-87-3

Buď tím, čím jsi	83
Nárada a duchovní pýcha	84
Opravdovost	85
Podobenství	87
O panditovi, který neuměl plavat	89
Vlivnější než guru	90
Má studna - můj svět	92
Vůně prostředí	93
Sedm džbánů	94
Sádhu a nadpřirozené síly	96
Světec a had	97
Nebe a hinduista	99
Guru a jeho učení	100
Asketa a bohyně	101
Chudáš, jogín a karman	104
To vše kvůli jedné bederní roušce	106
Nedovol, aby tvé pobožnůstkářství otupilo tvůj sluch	108
Nevyzpytatelné jsou cesty Boží	110
Zamýšlej se nad hříchy jiných a začneš sám hřešit	111
V pralese světa	113
Buddha	115
Mír je jediným měřítkem	117
Vzdání se sebe sama	118
Síla odhodlání	120
Svět je jako psí ocas	122
Všem lidem se nelze zavděčit	125
O lvu, kočce a myši	127
Povídka o divoké kočce a myši	129
Poučený sannjásin	132
Co jsou nadpřirozené síly?	135
Záhada máji I	137
Záhada máji II	139
Mysl je příčinou naší vázanosti i osvobození	141
Čínské povídky	
Kapr v suché brázdě	145
Podezřivavost	146
Nenasytnost	146
Pán, který si myslí, že miluje draky	147
Dodatek ze západních zemí	
Tři chleby	151
Opravdové přátelství	156
Ego a Boží záchrana	157
O člověku, který neměl milost vlastní mysli	158
Na všechno můžeme mít dvojí pohled	161
Bibliografie	163

PŘEDMLUVA

Předkládám čtenáři soubor povídek, které jsem nasbíral během asi dvaceti let. Vždy mě zajímaly povídky z východu, protože v sobě skrývají hlubší význam, který nenásilně podávají. Většinou pocházejí od neznámých autorů a jejich vyprávění se často již stala tradicí, takže jeden a podobný příběh můžeme nalézt jak v arabském, tak v indickém podání. Někdy je vyprávěč znám, pak zpravidla přidává k příběhu krátký komentář, kde vyzdvihuje skrytý význam vyprávění.

Povídky jsou rozděleny podle původu vzniku na arabské (súfijské), indické (hinduistické), čínské a japonské (zen buddhistické) a několik málo pochází ze západních zemí.

Povídky moudrosti odedávna představují vyprávěný kodex dobrého chování. Často staví proti sobě dokonale zvládnuté chování a postoj, který je plný nevědomosti a sobectví, s neschopností správného poznávání věcí apod. Z kladných vlastností vyzdvihují nejvíce ty, které přispívají k odpoutanosti mysli a které míří k vyššímu poznání. S jemným posměchem odhalují mazanost lidské mysli, nejčastěji prospěchářskou vypočítavost. V neposlední řadě se povídky zabývají i filozofickými pravdami a naplňují svým obsahem filozofické pojmy, které bývají někdy nejasné.

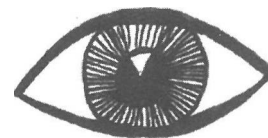
Některé povídky se názorně věnují složitému působení karmanu. Jiné zase uvádějí, jak se má hledající chovat a přistupovat ke svému guruovi, Mistrovi, a jaké vlastnosti má v sobě pěstovat.

V předchozích knihách jsem se zaměřil na cesty za poznáním, ale chybělo v nich oživující doplnění.

Čtenář ať laskavě bere tyto povídky jako praktické ukázky chování gun v člověku, a tím jako doplněk k mým předchozím studiím. Ovšem i čtenář, který mé dříve vydané úvahy o praxi jógy nezná, najde v těchto historkách mnoho užitečného a zábavného.

To považuji za největší přínos povídek moudrosti.

ARABSKÉ POVÍDKY

LIDÉ, KTEŘÍ DOSÁHNOU POZNÁNÍ

Isa, syn Miriam, spatřil jednoho dne skupinu lidí, jak celí zubožení a sklíčení sedí u silnice. Zeptal se jich: „Co vás trápí?“

Oni řekli: „Máme strach před peklem!“

Isa šel svou cestou dál a potkal jinou skupinu lidí, kteří stáli v hloučcích kolem silnice. Zeptal se jich: „Co vás trápí?“

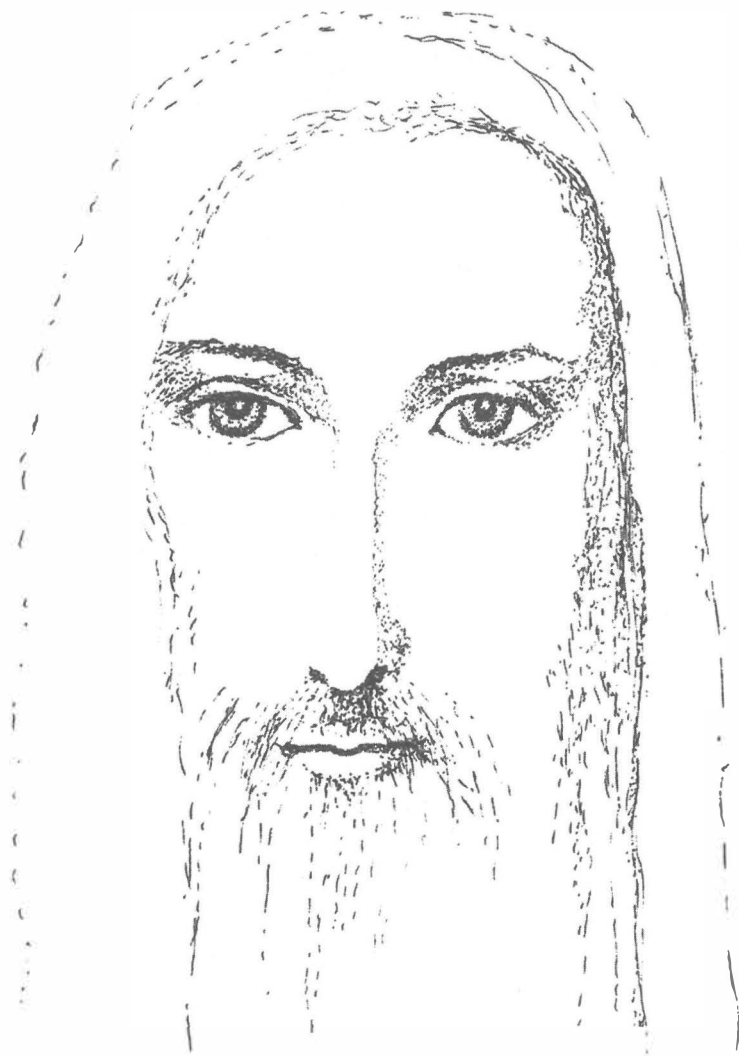
„To nás svírá touha po ráji,“ zněla jejich odpověď.

Šel dál a potkal třetí skupinu. Vypadali, že mnoho vytrpěli, ale jejich tváře zářily v radosti.

Isa se jich zeptal: „Co se vám stalo?“

Odpověděli: „Duch Pravdy nás změnil. Spatřili jsme Skutečnost a ta nám dala zapomenout na všechny naše menší cíle.“

Isa řekl: „Tito lidé dosáhnou poznání. V den Soudu to budou ti, kteří budou v Boží přítomnosti.“

ISA A POCHYBUJÍCÍ

Mistr Džaláluddín Rúmí a jiní vyprávěli, jak jednou Isa, syn Miriam, šel po poušti, nedaleko Jeruzaléma, jsa obklopen skupinkou lidí, kteří v sobě ještě zcela nepřekonali žádostivost a chtivost. Obléhali ho a žadonili, aby jim sdělil tajné slovo, kterým on, Isa, křísí mrtvé. Řekl jim: „Když vám to řeknu, vy jej zneužijete.“

Oni mu odvětili: „My jsme připraveni, abychom získali a podstoupili takové poznání. A navíc to posílí naši víru!“ „Nevíte, o co žádáte,“ řekl Isa, ale slovo jim sdělil. Nedlouho po tom se tito lidé ubírali opuštěnou pouští, když přišli k hromadě vybělených kostí.

Již dávno je trápily pochyby, zda jim Isa nedal nějaké slovo jen tak, aby je odbyl. Když však stáli u těch kostí, jeden z nich, který pochyby v sobě už nemohl vydržet, zvolal: „Víte co, pojďme vyzkoušet moc slova, ať máme jistotu!“ Všichni s ním souhlasili a společně jej pronesli.

Jak dozněl zvuk slova, kosti se začaly potahovat kůží a masem a v mžiku stálo před nimi obrovské divé zvíře, které se na ně vrhlo a roztrhalo je.

Kdo má soudnost a rozlišování, porozumí.

Kdo toho má málo, ať tento příběh opakovaně promýšlí.

MUŽ, KTERÝ CHODIL PO VODĚ

Po břehu řeky se jednoho dne procházel derviš, který byl odchovancem přísně ortodoxní školy. Jeho mysl byla naplněna konvenčními poučkami a při procházce přemýšlel o mravních a scholastických problémech tvořících náplň súfíjské nauky dervišského společenství, ke kterému náležel. Citový náboj v náboženství nepovažoval za rovný s exaktním hledáním nejvyšší Pravdy.

Jeho myšlenky byly náhle vyrušeny hlasitým výkřikem. Byl to někdo, kdo vykřikoval dervišské volání. „To je k ničemu,“ řekl si pro sebe, „ten člověk vyslovuje špatně slabiky. Namísto intonace ‚ja hu‘ říká ‚u ja hu‘.“ Najednou si uvědomil, že jeho povinností, jakožto zřejmě pečlivějšího studenta, je opravit onoho nešťastníka, který asi neměl to štěstí být správně veden, i když se snaží souznít s ideou skrývajících se za těmi zvuky.

Opatřil si člun a zavesloval k ostrovu uprostřed řeky, odkud se zvuky ozývaly. Když přirazil ke břehu, našel tam chatu z rákosu a v ní člověka v dervišském rouchu, který pohyboval tělem sem tam, vždy když vykřikoval svou naučenou frází.

„Drahý příteli,“ řekl příchozí derviš, „špatně vyslovuješ frázi. Je mou povinností tě o tom poučit, protože plyne zásluha tomu, kdo dává, i tomu, kdo radu přijímá. Máš to vyslovovat takto,“ a předvedl mu správnou výslovnost. „Děkuji ti,“ řekl druhý derviš pokorně. První derviš opět vstoupil do loďky jsa spokojen, že vykonal dobrý čin. Konec konců se říká, že ten, kdo by dovedl opakovat posvátnou formuli s naprostou přesností, bude schopen chodit i po vodě. S tím se však nikdy nesetkal. Nevěděl proč, ale vždy věřil, že to jednou uvidí.

Z chaty na ostrově se neozýval žádný zvuk, ale derviš si byl jist, že ostrovního dervíše správně poučil.

Pak však opět zaznělo zajímavé ‚u ja hu‘, když ostrovní derviš znovu započal s opakováním své volací fráze, ale zase svým starým způsobem.

Derviš ve člunu přemýšlel o zvrácenosti lidí a vytrvalém setrávání v omylu i o marnosti jejich poučování, když tu se mu najednou naskytl naprosto neobvyklý výjev. Po vlnách řeky se k němu blížil ostrovní derviš.

Překvapen přestal veslovat a pozoroval přicházejícího. Když ten přišel až ke člunu, řekl: „Bratře, je mi líto, že tě obtěžuji, ale musím se ještě jednou zeptat na správnou výslovnost našeho zvolání. Promiň, ale nějak si to nedokážu správně zapamatovat.“

Derviš ve člunu se mu však hluboce uklonil a prohlásil, ať vyslovuje, jak je zvyklý, že Alláh si to jistě přebere.

UČITEL GRAMATIKY A DERVIŠ

Derviš spěchal temnou nocí, když tu zaslechl volání o pomoc. Jelikož znal svou cestu i potmě, napadlo ho, že to volání bude zřejmě vycházet z nedaleké vyschlé studně.

Přišel ke studni a zvolal: „Co se stalo?“ „Já jsem učitel gramatiky, a protože neznám cestu, spadl jsem nešťastnou náhodou do této hluboké studně. Jsem sice celý, ale nemohu vylézt,“ zněla odpověď.

„Vydrž, brácho, skočím pro žebřík a nějaký provaz,“ řekl derviš.

„Okamžik, prosím,“ zvolal učitel gramatiky, „vaše řeč a výslovnost nejsou gramaticky správné. Buďte tak laskav a opravte se.“

„Hele, když je to důležitější než všechno ostatní, tak budeš muset zůstat dole ve studni, než se naučím správně mluvit,“ prohlásil derviš a šel svou cestou dál.

HLUPÁK VE MĚSTĚ

Jsou různá probuzení. Jen jedno je však správné. Člověk spí a musí se se správným vědomím probudit. Tato povídka vypráví o hlupáku, jenž se správně neprobudil.

Do velkého města přišel člověk, který bystrosti dvakrát nepobral. V takovém městě byl poprvé. Množství lidí na ulici ho děsilo, až z toho byl úplně zmaten. Měl strach, až usne a ráno se probudí, že si mezi takovým množstvím lidí třeba ani nebude jist, že se najde! Dostal nápad. Aby si ráno byl sám sebou jistý, uváže si pro svou totožnost pásek kolem kotníku. To udělal a ihned usnul.

Jeden šprýmař, který viděl, co hlupák podniká, počkal, až tvrdě usne, rozvázal mu pásek, uvázal si jej kolem vlastní nohy a ulehл vedle hlupce ke spánku.

První se probudil hlupák a spatřil pásku. Hned mu přišlo na mysl, že ten druhý musí být on sám. Pak se však lekl, začal druhého budit a křičel: „Je jasné, že ty jsi já, ale proboha mi řekni, kde a kdo jsem já!“

PŘÍSAHA

Jeden člověk byl ve velké tísní, neboť žil ve stálých starostech. Jednoho dne se v zoufalství zapřísahal, že zbaví-li ho osud starostí, prodá dům a utržené peníze rozdá chudým.

Krátce po přísaze se jeho záležitosti začaly najednou urovnávat, starosti ubyly, až nebyly. Muž si uvědomil, že nadešel čas, aby naplnil svou přísahu. Nyní však začal litovat toho, jak unáhleně se k tak štedré přísaze zavázal. Neodvažoval se ale přísahu porušit. Nechtělo se mu ovšem rozdávat tolik peněz, zvláště pak proto, že jeho dům byl pěkný. A tak dumal a přemýšlel, až řešení vymyslel.

Nabídl dům k prodeji za jediný stříbrňák! K domu však náležela kočka, která byla podmínkou prodeje, a její cenu stanovil na deset tisíc stříbrných. Našel se kupec, který dům i s kočkou koupil.

A tak náš vykuk, ve smyslu přísahy, daroval jeden stříbrňák chudým a deset tisíc si ponechal.

Tak reaguje mysl mnoha lidí. Rozhodnou se, že budou vyznávat nějaké učení, ale vyloží si je po svém, aby jim co nejlépe vyhovovalo. Dokud se nez baví žádostivosti nějakým speciálním úsilím a nenabudou dost vhodných zkušeností, dotud se nemohou nic pořádného naučit ani ničeho dosáhnout.

POKRM Z RÁJE

Adamův syn Junus byl učitelem. Jednoho dne se rozhodl, že už dále nebude žít život jen podle toho, jak se k němu osud přiklání, a že si najde zaopatření jiným způsobem. Řekl si: „Jsem člověk, a tak získávám každý den díl z prostředků světa. Tento díl však dostávám na základě vlastního přičinění a přispění jiných. Chtěl bych tento proces zjednodušit a odhalit, jak přichází živobytí k lidstvu. Tím se poučím a poznám, jak se věci mají. Dám se proto na náboženskou cestu, která radí člověku, aby se spoléhal pouze na Všemohoucího, jenž se o všechno stará. Než žít v tomto světě zmatku, kde potrava a ostatní věci přicházejí jen skrze společnost, raději se odevzdám a vrhnu se přímo a zcela do náruče Moci, která všemu vládne. Žebrák je závislý na mezičláncích, na štědrosti dárců, kteří jsou však také podrobeni dalším závislostem. Darují jídlo a jiné věci jen proto, že byli tak vychováni. Nebudu žádné takové zprostředkované příspěvky přijímat, chci přijít věcem přímo na kloub.“

To prohlásil a odešel. Svěřil se pod ochranu neviditelných sil se stejnou rozhodností, s jakou předtím přijímal podporu viditelných sil.

Usnul a byl si jist, že Alláh zcela převezme péči o jeho potřeby, podobně jako je postaráno o ptáky a čtvernožce v jejich říši.

Ráno jej probudil zpěv ptáků. Zprvu ležel nehnutě a čekal, až se objeví jídlo. Navzdory jeho důvěře a spoléhání se na neviditelné síly nepřišlo nic. Uvědomil si, že spekulativní myšlení mu na tomto zcela novém poli nebude moc platné a že se bude muset naučit rozumět působení sil, kterým se odevzdal.

Ležel na břehu řeky Tigrid a celý den pozoroval přírodu kolem, ryby ve vodě a přitom odříkával své modlitby. Čas od

času se kolem ubírali boháči, doprovázeni jezdci na skvělých koních, se zvonky na postrojích, které svým zvoněním nabádaly všechny, aby ustoupili z cesty. Lidé volali pozdravy, kdykoli takový ctihodný turban spatřili. Míjeli ho také poutníci, kteří při odpočinku žvýkali suchý chléb a sušený sýr. Když Junus toto prosté jídlo uviděl, sbíhaly se mu v ústech sliny.

„To je jen zkouška, vše bude brzy dobré,“ myslel si Junus, když pronesl pátou modlitbu tohoto dne a sbalil se v meditaci, jak ho to kdysi jeden derviš naučil. Uplynula další noc.

Dopoledne následujícího dne, když se Junus již mnoho hodin díval na odraz slunce na hladině Tigridu, zahlédl, jak se blízko rákosů něco ve vodě pohupuje. Vrhle se do vody a brodil se k podivnému předmětu, aby si jej prohlédl. Byl to balíček obalený listy a převázaný palmovou snítou a vážil asi libru. Když jej rozbalil, rozlila se nádherná vůně a on zjistil, že drží v ruce halvu*.

„Má víra je ospravedlněna,“ zvolal Junus. „Nyní to prověřím. Pokud něco podobného připluje vodou v pravidelných intervalech, pak si budu jist, že Prozřetelnost o mne pečuje. Pak bude jen věcí mého rozumu, abych vypátral zdroj té záležitosti.“ A opravdu, v dalších dnech, vždy ve stejný čas, připlouval další balíček halvy.

Když se Junus nad tím zamyslel, nabyl přesvědčení, že se jedná o objev nejvyšší důležitosti, a napadlo ho, že by se dal shrnout do věty: „Zjednodušte své prostředí a okolí a příroda převeze péči o vás.“ To byl objev! Měl touhu se o něj podělit s celým světem. Copak není řečeno: „Jestliže znáš, musíš učit!“ Ale náhle si uvědomil, že vlastně ještě nezná, že pouze něco zažil.

Dalším krokem by zřejmě mělo být vypravit se proti proudu, vstříc připlouvajícím halvám, aby našel jejich původ a zdroj. Tak by poznal nejen odkud halva pochází, ale i jak a proč se halva pro něho připravuje.

Mnoho dní putoval Junus proti proudu řeky a každý den připlouvala na hladině další halva s pravidelností, která se ovšem s postupující cestou krátila. Halva mu vždy byla pochoutkou.

Jednoho dne došel k místu, kde se řeka začala neočekávaně rozšiřovat. V rozsáhlých vodách řeky spatřil Junus ostrov, na kterém se vypínal mocný a překrásný hrad, obklopený zelenými zahradami. Ihned mu přišlo na mysl, že to je jeho cíl, odkud rajská halva pochází.

Když přemýšlel, jak se k hradu nejlépe přiblížit, v údivu zjistil, že se před ním najednou objevil vyzábělý derviš, nepěstěných vlasů, se záplatovanou halenou.

„Mír s tebou, otče,“ řekl Junus.

Derviš cosi zamumlal v odpověď a pak se zeptal, co tady Junus pohledává. „Hledám a pátrám po tajemství,“ řekl Adamův syn, „a při tom hledání se musím dostat na tamten hrad. Nevíte, otče, jak bych se tam mohl vyšplhat?“

„Jelikož se zdá, že o tom hradě nic nevíš, ačkoli máš o něj mimořádný zájem,“ řekl derviš, „něco ti o něm povím. Žije tam uvězněná dcera krále a je obklopena množstvím služebnictva. Nemůže uprchnout, protože ten, kdo ji zajal a umístil na tento ostrov, učinil tak proto, že si ho nechtěla vzít za manžela. Hrad obklopil nepostřehnutelnými přehradami, pro normální oko neviditelnými. Tobě však říkám, chceš-li najít svůj cíl, musíš do hradu.“

„Otče, prosím vás, mohl byste mi v tom pomoci?“

„Právě jsem na odchodu na cestu, kterou jsem slíbil, že podniknu. Dám ti však slovo a cvičení jménem ‚wazifa‘. Když toho budeš hoden, dostane se ti pomoci, a dobří džinové, neviditelné síly, tvorové ohně, se ti ukáží. Ti jediní mohou zvítězit nad ma-

* Halva se zpravidla skládá z mandlové pasty, růžové vody, medu, oříšků a jiných vzácností. Cenila se pro dobrou chuť i jako zdravý pokrm. Harémové krásky ji používaly pro její vůni a bojovníci ji brali sebou při taženích, protože dodávala sílu. Používala se na mnoho způsobů a skýtala stovky výhod.

gickými silami, které drží hrad v uzamčení. Mír s tebou,“ dokončil svou řeč derviš. Pak několikrát vydal ze sebe zvláštní zvuky, po nich provedl hbitě pár podivných pohybů a odešel.

Junus vykonával ‚wazifu‘ po několik dní a sledoval řeku, zda nespátří svou halvu. Jednou z večera, když pozoroval západ slunce nad věží hradu, naskytla se mu překvapivá podívaná. Na věži se objevila zářící nadpozemská kráska; jistě to byla princezna, o které derviš mluvil. Chvilí se dívala do zapadajícího slunce a pak hodila do vln balíček halvy. Zde tedy byl bezprostřední zdroj velkomyslných darů!

Nyní byl téměř u samého prahu pravdy. Dříve nebo později velitel džinů, kterého volal pomocí dervišského ‚wazifa‘, se musí objevit a pomoci mu dostat se na hrad k princezně a k pravdě.

Jen co mu tyto myšlenky probleskly hlavou, zjistil, že se vznáší a že ho džinové odnášejí nad oblaky někam, kde bylo vše étericky krásné. Byly tam překrásné domy a k jednomu z nich jej džinové snesli. Když vstoupil, stál před bytostí podobnou člověku, ale člověk to nebyl. Bytost měla mladý, avšak moudrý pohled, a nezdálo se, že by podléhala času. Řekla mu: „Jsem velitel džinů, nechal jsem tě přinést jako odpověď na tvé naléhání používáním mocného jména, které ti dal Velký derviš. Co mohu pro tebe udělat?“

„O mocný vládce všech džinů,“ řekl chvějícím se hlasem Junus, „jsem hledačem pravdy a odpověď, kterou hledám, mohu nalézt jen v začarovaném hradě, blízko míst, odkud jste mě dal přinést. Prosím vás snažně, udělte mi moc vstoupit do hradu a promluvit s uvězněnou princeznou.“

„Budiž,“ souhlasil vládce džinů. „Ale jedno varování! Člověk obdrží na své otázky jen odpovědi podle své způsobilosti chápání a úměrně vlastní vývojové zralosti.“

„Pravda je pravda,“ odpověděl Junus, „chci se ji dozvědět, bez ohledu na to, jaká bude. Udělejte mi, prosím, tu laskavost.“

Vládce džinů jej propustil a kouzla džinů ho v mžiku přenesla

zpět ke hradu. Doprovázel ho šik džinů, kteří byli vycvičeni v používání zvláštních kouzel, aby Junusovi pomohli v jeho hledání. Junus obdržel od vládce džinů pozoruhodný zrcadlový kámen, který, když jej obrátil proti hradu, odkrýval všechna skrytá opevnění.

S jeho pomocí syn Adamův zjistil, že hrad je strážěn řadou neviditelných, ale mocných obrů, schopných zničit vše, co se k nim přiblíží. Avšak džinové, znalci tohoto oboru, obry rozmetali. Junus dále pomocí kamene upozoroval, jak kolem hradu visí neviditelná síť. Tuto síť zničili jiní džinové, kteří měli k tomu zvláštní vybavení. Pak se objevila poslední překážka, hradba neviditelných kamenů, která zaplňovala prostor mezi hradem a řekou. Uměním džinů vzala i tato hradba za své. Po skončení práce se džinové uklonili a rychlostí světla odletěli ke svým příbytkům.

Junus se nyní obrátil ke hradu a s úžasem zjistil, že se sám od sebe vynořil z řeky most a on může vkročit do hradu suchou nohou. Stráž u brány jej okamžitě předvedla před princeznu, která byla ještě krásnější, než očekával.

„Za tvůj čin, za to, že jsi zničil opevnění, které mé vězení obklopovalo, jsem ti velmi vděčná,“ řekla princezna. „Nyní se budu moci vrátit ke svému otci. Ale velmi ráda bych tě odměnila za tvé strádání a námahu. Řekni, co si přeješ, a já ti to splním.“

„Skvostná perlo, je jen jedna věc, kterou hledám, a tou je pravda. Je povinností všech, kdo znají pravdu, poskytnout ji těm, kdo po ní touží a mohou z ní mít prospěch. Zapřísahám vás, Výsosti, vysvětlíte mi pravdu, po které toužím!“

„Mluv a pravda, pokud ji budu znát, ti bude odhalena,“ odpověděla princezna.

„Děkuji, Vaše Výsosti. Vyjevte mi, prosím, na čí příkaz bylo uloženo, abyste mi každý den posílala po řece rajský pokrm, tu báječnou halvu?“

„Synu Adamův,“ vzkřikla princezna, „to, co nazýváš halvou,

jsem každý den házela do řeky, neboť to byly zbytky mé toalety, kterou jsem každý den používala. Tou masou jsem se otírala, když jsem skončila s koupelí v oslím mléce.“

„Nyní jsem pochopil,“ řekl Junus, „co znamená, že způsoblost poznání člověka závisí na jeho úrovni vývojové zralosti. Pro vás to byly zbytky toalety, pro mne to byl pokrm z ráje.“

POVĚST O OHNI

Byl jednou jeden muž a jmenoval se Nour. Často přemýšlel o působení přírodních sil. Jelikož měl neobyčejnou schopnost se soustředit, objevil jednoho dne, jak se rozdělová oheň. Protože si byl vědom důležitosti svého objevu, rozhodl se, že se vydá na cestu k různým kmenům a bude jim svůj objev předvádět.

Když dorazil k nějaké vesnici, svolal její obyvatele a předvedl jim, jak rozdělovat oheň. Stávalo se, že jej někteří odháněli dříve, než pochopili závažnost objevu. Měli strach, neboť se domnívali, že je Nour ohrožuje. Nakonec se stalo, že když předváděl rozdělování ohně jednomu kmeni, nastalo mezi lidmi takové zděšení, že se na něj vrhli a zabili ho, protože ho pokládali za démona.

Minulo mnoho let. První kmen, jenž se naučil rozdělovat oheň, stále oheň používal, ale jeho rozkřesávání si pro sebe vyhradili kněží, kteří žili v blahobytu, zatímco obyčejný lid v nouzi.

Druhý kmen umění, jak rozdělovat oheň, zapomněl, a namísto toho uctíval nástroje, které se k tomu původně používaly. Třetí kmen uctíval jen Nourovu podobu, protože to byl on, kdo je učil velkému tajemství. Čtvrtý kmen si zachoval pověst o rozdělování ohně ve svých legendách. Někteří jim věřili, jiní však nikoli. Pátý kmen oheň používal a jeho lidem sloužil k vaření jídel a k výrobě užitečných předmětů.

Opět uplynulo mnoho let a krajem, kterým kdysi procházel Nour, cestovala skupinka lidí. Vedl je moudrý člověk a ostatní byli jeho žáci. Cestou se u kmenů setkali s množstvím rituálů. Žáky to tak udivilo, až zvolali: „Vždyť se jedná o postupy běžně užívané při rozdělování ohně. Pojďme ty lidi o tom poučit!“

Učitel jim na to odpovéděl: „Když chcete, můžeme jít, ale říkám vám předem, že to nebude cesta snadná, spíše velmi ne-

bezpečná. Ti z vás, kteří cestu přežijí, a znovu říkám, že bude plná nebezpečí, poznají, jak nejlépe lidem věci přiblížit a jak je poučit.“

Když přišli k prvnímu kmeni, čekalo je pohostinné přivítání. Kněží pocestné pozvali, aby se zúčastnili jejich náboženských obřadů spojených s rozdělováním ohně. Když obřady skončily, příslušníci kmene prožívali nadšení z události, kterým byli přítomni. Tehdy se učitel zeptal žáků: „Chce k tomu někdo něco říci?“

Jeden žák přistoupil k učiteli a pravil: „Ve jménu pravdy poctuji povinnost těmto lidem objasnit skutečnost.“

„Chceš-li to udělat, pak tak učiň, ale jen na vlastní nebezpečí, protože je to velmi riskantní,“ řekl učitel.

I přes varování žák předstoupil před náčelníka kmene a před kněžstvo a zvolal: „Já sám dokážu vyvolat ten zázrak, který vy považujete za zvláštní projev přízně vašeho božstva. Když vám to předvedu, přijmete skutečnost, že jste žili po mnoho let v bludu?“

Kněží však vzkřikli: „Chyťte ho!“ Žák byl lapen a už ho nespátřili.

Žáci se s učitelem ubírali dál, až přišli do kraje, kde žil kmen, který uctíval nástroje na rozdělování ohně. A opět se jeden z žáků snažil zavést soudnost do tohoto společenství. Se svolením učitele přednesl následující řeč: „Prosím o dovolení, abych s vámi mluvit jako s rozumnými lidmi. Uctíváte prostředky, pomocí kterých se dá cosi udělat, avšak neuctíváte věc samu o sobě. Tím ztrácíte možnost poznat její užitečnost. Znáám podstatu, která je základem vašeho obřadu.“ Kmen se zachoval rozumněji, ale žák řekl toto: „Jsi vítán v našem středu jako pocestný i jako cizinec. Ale jsi vzdálen našim dějinám a dávným zvykům a nemůžeš rozumět tomu, co děláme. A to je nedobré. Možná, že se i snažíš odvrátit nás od našeho náboženství. Proto odmítáme tvé rady poslouchat.“

Skupinka šla dále, a když došli do kraje, kde žil třetí kmen, shledali, že před každým obydlím je modla Noura, původce rozdělávání ohně. Jeden z žáků se obrátil na náčelníka kmene s těmito slovy: „Socha představuje člověka, který objevil velmi užitečnou věc.“

„To je možné,“ řekli uctívači Noura, „ale poznat skutečné tajemství je dáno málokomu.“

„Ano,“ pokračoval žák, „pouze těm, kteří jsou tomu otevření, a ne těm, kteří odmítají přijmout skutečnost.“ Na to však celý kmen vzkřiknul: „To je kacířství, a ještě k tomu od člověka, který ani neumí správně mluvit naší řečí, není knězem, ani není zasvěcen do naší víry.“ A dav se na něho vrhnul.

Skupina pokračovala dále svou cestou, až dosáhla kraje, kde sídlil čtvrtý kmen. Zde předstoupil jeden z žáků před shromáždění lidí a zvolal: „Vaše legenda o rozdělování ohně je pravdivá, vím, jak se dá oheň udělat.“

Mezi příslušníky kmene vypukl zmatek. Po chvíli se začaly tvořit skupinky a názory se různily. Jedni říkali: „To může být pravda. A je-li tomu tak, pak chceme vědět, jak se oheň dělá.“ Učitel a jeho žáci k nim přistoupili, aby mohli blíže poznat jejich názory. Zjistili však, že se lidé bojí rozdělat oheň pro vlastní potřebu. Vůbec si neuvědomovali, že jde o něco, co je lidským pokrokem. Legenda vrostla tak hluboko do mysli všech lidí, že ti, co se domnívali, že může být pravdivá, byli tak labilní, že nebyli schopni oheň roznitit, i kdyby se jim podrobně ukázalo jak.

Jiná skupina byla odlišného názoru: „Dáváme přednost legendám tak, jak jsou. Tento člověk se nás snaží oklamat, zřejmě aby se sám zmocnil vlády.“

Další skupina měla podobný názor, ale s rozdílným závěrem: „Dáváme přednost legendám tak, jak jsou, poněvadž stmelují naši soudržnost. Když je zamítneme a přitom zjistíme, že nový výklad je bez užitku, co bude s naším společenstvím?“ Byla však i jiná hlediska.

Poutníci šli dále, až přišli do země, kde žil pátý kmen, který oheň běžně užíval. Tam si učitel svolal žáky a řekl:

„Musíte se naučit, jak lidi učit. Lidé nechtějí, aby byli poučováni! To si dobře uvědomte a z toho vycházejte. Napřed je musíte přivést k tomu, že vždy bude něco, čemu se mají naučit. Dále jim musíte přiblížit, jak se mají učit. Myslí si, že jsou připraveni se učit. Chtějí se však učit jen to, co si představují, že by se měli učit, a ne to, co se mají naučit ze všeho nejdřív. Až to všechno budete znát, pak přemýšlejte o způsobu, jak vyučovat. Poznání, které nemá schopnost vyučovat, je nižší než poznání se schopností učit jiné.“

O ČEM VYPRÁVĚJÍ PÍSKY

V e vzdálených horách pramenil potok. Jak ubíhal krajinou, nabíral na síle a jako říčka dorazil až k samotným pískům pouště. Proud chtěl dál, chtěl překonat i tuto překážku, a tak písky zaplavil. Ale ať se snažil sebevíc, voda v písku mizela a byla hned ta tam.

Voda však cítila, že je jí osudem určeno, aby se přes poušť dostala, ale nemohla přijít na to, jak by to měla dokázat. Tu se najeďnou ozval tichý tajemný hlas, který přicházel přímo z pouště: „Vítr vane pouští a přelétává i přes hory. Stejně může dokázat i voda.“

Proud vody namítal, že ať dělá co dělá, ať se vrhá proti pískům, vždy se jen vsákne. Vítr však umí létat a zřejmě jen tím je možné poušť překonat.

„Budeš-li chtít překonat poušť navykklým způsobem chování, nikam se nedostaneš, vsákneš se a zmizíš, nebo nanejvýš zbyde po tobě trocha bláta. Musíš dovolit větru, aby tě vynesl k cíli, který je ti předurčen.“

„Jak to mám udělat,“ přemýšlela voda. „Dovol, aby tě vítr vstřelbal,“ zněla rada. Tato rada se však proudu nezdála. Nechtěl ztratit svou identitu. Vždyť když se jednou ztratí, kdo ví, zda jí znovu nabyde?

Písky však šeptaly: „To přenechej větru. On tvou vodu vynesl a přenesl přes poušť a nakonec ji nechá zase spadnout. Bude padat jako déšť a z vody se brzy zase stane proud.“

„Jaká je jistota, že to je pravda?“ ptal se proud.

„Věz, že to je pravda, a pokud tomu neuvěříš, zbyde po tobě jen močál. To však může trvat mnoho a mnoho let. Jistě uznáš, že je velký rozdíl být močálem nebo proudem řeky.“

„Copak to nejde, abych zůstal stejným proudem vody, jako jsem teď?“

Šepot na to odpověděl: „Opravdu to nejde. Není možné, abys zůstal proudem této řeky. Vítr tvou podstatu odnese a dá vzniknout nové řece. Tvé jméno bude vodní proud, stejně jako dnes. Ty však neznáš svou podstatu.“

Když proud uslyšel tato slova, vybudily se v jeho myšlenkách jakési záchvěvy. Najednou si matně začal vzpomínat na stav, kdy on či něco z něj se kolíbalo v náruči větru. Také si vzpomněl, že to, co se s ním dělo, bylo něco skutečného, ne něco, co se běžně provádí.

Proud zvedl svou páru a vložil ji do rozevřené a vítající náruče větru. Vítr ji jemně a lehce vynesl vzhůru, a jakmile dosáhl hřebců dalekých hor, nechal ji za nimi měkce padat jako déšť.

Proud, který měl předtím pochyby, se nyní začal rozpomínat na své dávné zkušenosti a říkal si: „Ano, teď zase znám svou pravou totožnost!“

A písky šeptaly: „To je dobře. Víš, my to víme, protože vítr denně nad námi vane, a víme to také proto, že se rozprostíráme od břehu řeky až po samé hory.“

To je vysvětlení, proč se říká, že v píscích je vepsána cesta, kterou se má proud řeky ubírat, když se vydá na výlet.

SÍLA ODEVZDÁNÍ SE

Na mostě, který vedl přes řeku Eufrat, jel jakýsi súfí (muslimský mystik), když tu najednou se pod ním vzepjal kůň a shodil ho do řeky. V řece bylo právě tolik vody, že když stál nanejvýš vzpřímen, měl hlavu jen tak tak nad vodou. Muž však nekřičel, nehýbal se a klidně stál.

Z mostu se ozval hlas: „Hej, člověče, copak neumíš plavat?“ „Ne,“ zněla odpověď. Hlas z mostu pokračoval: „Tak proč nevoláš o pomoc, copak se nechceš zachránit?“ „Ne,“ odpověděl súfí. „Tak se chceš utopit?“ ptal se ten z mostu. A súfí odpověděl: „Je na mně, abych si přál? Jeho vůle ať se stane! Jemu jsem se odevzdal, nemám žádné vlastní přání.“

Chvilku poté jela kolem loďka, a když veslař uviděl súfího, vytáhl ho z vody.

BAJAZID A JEŠITA

Bajazid byl známý mystik, který žil v 9. století. Jednoho dne za ním přišel člověk, který o sobě prohlašoval, že se postí a modlí celých třicet let, a přesto nenalezl onu radost, kterou Bajazid oslavuje a vebí.

Bajazid mu řekl, že může pokračovat v pústu a modlení ještě dalších tři sta let a že tu radost přece nenajde. „Jak je to možné?“ zeptal se osvětlený lačný. „Protože tomu brání tvá ješitnost.“ „Jaký je na to lék?“

„Lék na to je, ale nebudeš schopen jej použít.“

„Prosím vás, povězte mi jej.“

Bajazid mu sdělil následující radu: „Nejdřív ze všeho si musíš nechat oholit svůj ctihodný vous. Svléknout šat a mít jen kus látky kolem beder. Pak naplň chlebník ořechy a zavěs si ho na krk. S tím dojde na tržiště a tam volej: ‚Každému, kdo mě praští, dám ořech za odměnu!‘ To dělej tak dlouho, dokud nepřijdou na trh soudcové, aby tě uviděli.“

„Ne, to nemohu udělat. Dejte mi, prosím, jinou radu, takovou, která by to nahrazovala.“

„Tohle jediné potřebuješ vykonat,“ řekl Bajazid, „ale říkal jsem ti, že toho nebudeš schopen. Avšak jiný lék pro tebe není.“

ODPOUTANOST

Hárún al-Rašíd a jeho vezír přišli do Mekky, aby spatřili Fudajla. Ten, když Hárúna uviděl, řekl: „Vládce věřících! Obávám se, že tvůj příjemný obličej spadne do pekelného ohně!“

Hárún se po těch slovech zarazil. Po chvíli se zeptal mudrce: „Poznal jsi někoho, kdo je odpoutanější než ty?“

Fudajl se mu podíval přímo do očí a řekl: „Ano. Tvá odpoutanost je větší než má. Dovedu se odpoutat jen od prostředí běžného světa, ty však se dovedeš odpoutat od něčeho daleko většího – od toho, co je věčné!“ A dále dodal, že vláda nad sebou samým je daleko významnější než tisíc let vlády nad jinými.

UČENEC A BEZBOŽNÍK

Uznávaný učenec se zapletl do učené přemýšlení s jedním nevěrcem. Učenec svými argumenty nic nezmohl, a tak při vzdal, otočil se a odešel.

Po nějaké době se ho někdo s podivením zeptal: „Jak to, že jsi nedokázal zvítězit nad tím bezbožníkem, ty, který jsi pln vědění, vzdělanosti, moudrosti a víš, jak si počínat?“

Učenec mu odpověděl: „Mé vědění je korán a podání a výroky doktorů, ale on se toho nedržel a na toto neslyšel. Nač mám takového bezbožníka poslouchat? Když není možné porazit někoho Písmem a tradicí, nejlepší odpovědí je neříct mu ani slovo.“

UZDRAVENÍ SKRZE NEVINNÉHO

Jakýsi král trpěl hroznou nemocí, kterou se ani nesluší popisovat. Marně ho prohlíželo a léčilo mnoho lékařů. Nakonec se několik z nich shodlo v názoru, že královu nemoc nemůže vyléčit nic jiného, než žlučník člověka, který má zcela určité znaky; a ty popsali. Král vyhlásil pátrání, a skutečně, našel se chlapec, jenž odpovídal znakům, které lékaři udali. Otec i matka chlapce přišli ke králi, kde se jim dostalo mnoho darů, takže se spokojeně vrátili zpátky domů. Kádí (soudce) vydal k tomuto zvláštnímu případu rozhodnutí, že je přípustné prolít krev poddaného, má-li se zachovat život krále.

Když vše bylo připraveno a kat se hotovil, že chlapce zabije, ten ještě vzhlédl k nebesům a usmál se. To krále zarazilo, zadržel kata a zeptal se chlapce: „Čemu se můžeš v takovém okamžiku smát?“

Chlapec se podíval na krále a odpověděl mu: „Povinnosti otce a matky je vychovávat své dítě s láskou, nároky vznesené k soudu se předkládají kádímu a spravedlnost očekáváme od krále. Mne však otec i matka vydali na smrt za pomíjivý majetek světa a kádí k tomu vydal navíc dobrozdání. Král spatřuje

v mé smrti svou záchranu. Skutečně nevidím mimo Boha pro sebe žádné útočiště!“

Když král vyslechl řeč chlapce, jeho srdce změklo a oči se zalily slzami. Prohlásil: „Bude lépe, zemřu-li já, než abych prolil krev nevinného.“ Políbil chlapce na hlavu a oči, přivínil ho na svou prsa, bohatě jej obdaroval a propustil.

Vypravuje se, že se král do týdne uzdravil.

MUŽ, KTERÝ SI BYL VĚDOM SMRTI

Jeden derviš vstoupil na loď, protože se potřeboval plavit po moři. Když přicházeli další cestující a spatřili dervíše, jak bývá zvykem, žádali ho o radu. On ke každému promluvil, jako by opakoval formuli, neboť každý derviš má v oblíbě nějakou formuli. Jediné, co tedy každému poradil, bylo: „Snažte se být si vědomi smrti, dokud nevíte, co smrt je.“ Ale jen málokdo ze spolucestujících věnoval této připomínce větší pozornost.

Když byli na moři, najednou se zatáhla obloha a zvedla se úděsná bouře. Cestující i posádka lodi padli na kolena a vzývali Boha, aby loď zachránil, a zoufale vykřikovali prosby o záchranu. Po celou dobu derviš tiše seděl, jako by přemýšlel, a vůbec nereagoval na bezútěšné scény, které se okolo něho odehrávaly.

Konečně se obloha začala protrhávat a vlny se ztišily. Jak hrůza polevovala, cestující si začali uvědomovat, že během běsnění živilů byl derviš úplně klidný.

Jeden z cestujících se k němu přiklonil a zeptal se ho: „Copak jste si neuvědomoval, že během té strašné bouře nás všechny od jisté smrti dělila jen tloušťka prkna?“

„Ano, uvědomoval,“ přikývl derviš. „Vím, že tomu na moři tak vždycky bývá. Ale také jsem si uvědomoval, že i na souši, když jsem byl ponořen do rozjímání, mne mnohdy dělilo od smrti i méně.“

O KRÁLI, KTERÝ SE ROZHODL BÝT ŠTĚDRÝ

Kdysi jeden perský král přikázal dervišovi, aby mu vyprávěl nějakou povídku. Derviš řekl: „Vaše Výsosti, budu vám vyprávět povídku o Hatimu Taiovi, arabském králi, který byl nejštědřejším a nejušlechtiljším člověkem všech dob. Kdybyste mohl být jako on, jistě byste byl největším současným králem.“

„Začni, derviši,“ řekl král, „ale jestli se mi tvé povídání nebude líbit a bude ostouzet mou šlechtitost, přijdeš o hlavu.“ Tak mluvil, protože v Persii je obvyklé, že dvůr říká vládci, že právě on má nejlepší vlastnosti a předčí na světě každého minulého, současného i budoucího panovníka.

„Tak abych pokračoval,“ řekl derviš stejným tónem jako předtím, protože dervíše nelze jen tak lehce znepokojit, „šlechtitost Hatima Taie byla se všemi jinými lidmi nesrovnatelná, byla v každém směru větší – a o tom bude povídka, kterou vám povím.“

***

Jeden arabský král záviděl Hatimovi jeho bohatství, vesnice, oázy atd. Proto vyhlásil Hatimovi válku. Vyslal k němu posla se vzkazem: „Vzdej se, jinak se zmocním tebe, tvé vlády i země!“

Když se dvůr o zprávě dozvěděl, rádci jednohlasně doporučovali okamžitě mobilizovat bojovníky, aby bránili království. Říkali, že v zemi není nikoho, kdo by nedal život za obranu království a milovaného krále.

Hatim se však nečekaně rozhodl jinak a lidu vzkázal: „Nepojedu v čele vojsk, abych proléval vaši krev. Cestě šlechtitosti je zcela cizí, abych se stal příčinou krveprolití třeba i jen jediného

člověka. Vzdáte-li se králi v pokoji, král se tím uspokojí, přijme vaše služby a daně a vy neutrpíte žádné hmotné škody. Kdybyste však kladli odpor, pak vás ve válce bude považovat za kořist, a jestliže navíc prohrajete, zůstanete bez prostředků. Z toho důvodu odejdu, abych nepřekážel.“

Když to vyhlásil, vzal si pouze silnou hůl a odešel do sousedních hor, kde si našel jeskyni, v níž se ponořil do hlubokých meditací.

Polovinu obyvatelstva tento čin hluboce dojal, čin vzdání se všeho bohatství a moci. Někteří však, zvláště ti, kteří si chtěli udělat jméno, reptali: „Jak můžeme vědět, že ten člověk nebyl jen zbabělec?“ A jiní, sami ustrašení, drželi se názoru: „Pravda, on se v určitém smyslu zachránil, ale nás ponechal osudu, který je velkou neznámou. Možná, že se staneme otroky nového krále, který bude asi pěkný tyran, když vyhlásuje válku sousedům.“ Pak byli ještě tací, kteří nevěděli, co si o tom mají myslet, a čekali, co se z toho vyvine.

Tak se stalo, že tyran, provázený svým vyparáděným doprovodem, se zmocnil Hatimovy země bez boje. Nezvýšil daně a nevzal si víc, než bral Hatim Tai od lidí za to, že jim byl ochráncem a strážcem spravedlnosti. Jedna věc ho nicméně znepokojovala. Důvodem byl šepot, který občas zaslechl, že i když se zmocnil země, stalo se tak na základě skutku šlechtitosti Hatima Taie.

„Nebudu skutečným vládcem země,“ prohlásil tyran, „dokud se nezmocním Hatima Taie. Dokud žije, budou mu srdce některých lidí věrná. To znamená, že mi nejsou zcela podrobeni, i když se tak naoko chovají.“

A tak vydal prohlášení, že dá pět tisíc zlatých tomu, kdo mu přivede Hatima Taie.

Hatim Tai o tom nic nevěděl. Jednoho dne, když seděl před skrytým vchodem do jeskyně, zaslechl rozhovor mezi dřevorubcem a jeho ženou.

Dřevorubec říkal: „Milá ženo, jsem nyní stár a ty jsi o mnoho let mladší než já. Máme malé děti a přirozeným během věcí se dá očekávat, že zemřu dříve než ty, zatímco naše děti ještě nebudou dospělé. Kdybychom tak mohli najít a zajmout Hatima Taie, za něhož je odměna pět tisíc zlatých, které vyplatí nový král, pak by vaše budoucnost byla zajištěna.“

„Hanba tobě!“ vzkřikla žena. „I kdybys zemřel a já a naše děti bychom hladověli, bylo by to pořád lepší, než aby naše ruce byly potřísněny krví toho nejšlechetnějšího člověka všech dob, který vše obětoval, abychom se my měli dobře!“

„To všechno je pravda,“ odvětil starý muž, „ale člověk má myslet na své vlastní zájmy. Mám přece nějakou odpovědnost. Nevím, jak tomu opravdu je, ale každým dnem si víc a víc lidí myslí, že Hatim je zbabělec. Bude to jen otázka času, než prohlédnou každý možný úkryt, nakonec jej stejně najdou. Víra v Hatimovu zbabělost živí touhu po zlatě!“

V tom okamžiku Hatim vstal a dal se překvapené dvojici poznat. Řekl: „Jsem Hatim Tai. Přiveď mě k novému králi a přijmi odměnu.“

Starý muž byl zahanben a jeho oči se naplnily slzami. „Ne, velký Hatime, toho nejsem schopen.“ Zatímco se takto různě dohadovali, obklopile je větší počet lidí, kteří hledali uprchlého krále.

„Jestliže to neuděláš,“ prohlásil Hatim, „vzdám se králi sám a řeknu, že jsi mne ukrýval. Pak budeš potrestán za velezradu.“

Když lidé zjistili, že se jedná o Hatima, uchopili dřívějšího krále a odebrali se s ním k tyranovi. Ubohý dřevorubec je následoval.

Když přišli k tyranovi, každý prohlašoval, že Hatima zajal. Hatim Tai viděl rozpaky a nerozhodnost v tváři svého nástupce, požádal proto, aby směl promluvit: „Věz, ó králi, že také můj hlas by měl být slyšen. Byl jsem zajat starým dřevorubcem, nikoli

tímto davem. Dej mu tedy jeho odměnu a se mnou učiň, co ti libo...“

Když dřevorubec předstoupil a pověděl králi pravdu, jak se Hatim sám nabídnul jako oběť pro budoucí zajištění rodiny, nový král byl tak přemožen vyprávěním, že přikázal svému vojsku, aby odtáhlo, Hatima Taie dosadil znovu na trůn a sám odešel do své vlastní země.

***

Když perský král vyslechl povídku, zcela zapomněl na hrozbu, kterou proti dervišovi zamýšlel. Prohlásil: „To je vynikající příběh, derviši, z toho se lze poučit. Ty z toho už nemůžeš mít žádný prospěch, neboť jsi již překročil očekávání života, a nadto nic nemáš. Já však jsem bohatý král. Arabští králové, lidé, kteří se živí vařenými ještěrkami, se nemohou rovnat Peršanům v opravdové šlechetnosti. Něco mne napadá, dáme se do práce.“

Perský král svolal své architekty a přikázal jim vybudovat obrovský palác. Uprostřed byla pancéřová síň. Palác měl čtyřicet oken.

Když byl palác dokončen, král dal shromáždit povozy a přikázal palác plnit zlatem. Po mnoha týdnech takové činnosti vydal král následující prohlášení: „Já, Král Králů, zdroj šlechetnosti, přikázal jsem vybudovat palác se čtyřiceti okny. Každý den budu osobně rozdávat okny zlato všem, kdo ho potřebují.“

Den co den se shromažďovaly velké davy chudáků a král vždy z určitého okna rozdával zlaté mince každému, kdo přišel. Po nějakém čase si všiml, že každý den přichází k oknu derviš, bere kousek zlata a odchází. Zprvu si král myslel, že třeba nosí zlato někomu, kdo je v nouzi. Když ho zase uviděl, napadla ho myšlenka, že se možná derviš věnuje dervišskému způsobu tajné dobročinnosti a zlato opět rozdává. Pokaždé, když dervíše spatřil, vždy si jeho počínání ve své mysli nějak zdůvodnil. Ale čtyřicátý den byla králova trpělivost náhle u konce. Když derviš

natáhl ruku, král ji uchopil a vzkřiknul: „Ty nevděčný skrčku! Nikdy neřekneš ‚děkuji‘, ani na tobě není vidět náznak ocenění mé osoby. Neusměješ se, neukloníš a přicházíš každý den! Jak dlouho chceš takto pokračovat? Ukládáš si zlato, abys byl bohatý, nebo je používáš pro své zájmy? Svým chováním jsi dalek těch, kteří ctihodně nosí svůj záplatovaný oděv.“

Jakmile král pronesl tato slova, derviš mu hodil všech čtyřicet kusů zlata, které obdržel, a řekl králi: „Věz, perský králi, že šlechtnost existuje jen za tří podmínek. První je dávání bez nejmenšího pocitu vlastní štědrosti, druhou je trpělivost a třetí podmínka je splněna tehdy, když šlechtyný není ani v nejmenším podezřívavý.“

Král se však nikdy nepoučil. Pro něj byla šlechtnost spojena vždy s tím, co si lidé o něm myslí, a jak se sám při ní cítí.

MUŽ, JEHOŽ ČAS NEBYL PŘÍZNIVÝ

V Bagdádu žil kdysi jeden bohatý obchodník. Měl velký dům, majetek a jeho

lodě pluly za obchodem až do Indie. Jmenní získal po předcích a vlastním přičiněním a pilí, když se mu dařilo nakupovat a prodávat ve správném čase a na správném místě. Do svého obchodování obdržel také mnoho dobrých rad od Krále Západu, jak tehdy býval nazýván sultán z Córdoba, s kterým se obchodník dříve stýkal.

Pak se ale najednou všechno změnilo. Do země vtrhl krutý dobyvatel. Zmocnil se země a vyvlastnil domy. Lodě obchodníka, které se plavily do Indie, ztroskotaly, protože je zachytil tajfun. V jeho domě se usadilo neštěstí. I jeho nejbližší přátelé najednou ztratili schopnost být s ním v souladu, i když se o to on i oni sebevě snažili.

Obchodník se rozhodl, že se vydá západní pouští do Španělska ke svému dávnému příznivci. Na cestě ho však stíhala jedna rána za druhou. Napřed skonala jeho osel, takže se musel dál vléct pěšky. Pak ho přepadli bandité, zajali ho a záhy prodali do otroctví, z něhož utekl jen s největší obtíží. Po těchto zkušenostech se hodně skrýval, a tak mu cesta trvala o to déle. Pokožku na jeho obličej slunce mezitím sežehlo natolik, že se podobala vydělané kůži. Vypadal tak nevábně, že jej vesničané odháněli od svých příbytků. Tu a tam, když potkal nějakého dervíše, dostal kousek jídla a hadr, aby se mohl zakrýt. Dervišové byli jediná, kdo s ním měli slitování. Někdy se mu podařilo napít se čerstvé vody, když dorazil k vodní nádrži, ale častěji musel pít vodu slanou.

Po dlouhých útrapách došel až k hlavní bráně paláce Krále Západu.

Ale jako by i zde jeho potíže neměly brát konce. Vojáci mu tvrdě bránili ve vstupu a odháněli ho násadami svých kopí. Komorníci, pokud je náhodou venku zastihl, s ním odmítali jednat. Nebylo divu. Jeho vzhled a oblečení nevzbuzovaly důvěru. Rozhodl se, že se u dvora nechá najmout za nádeníka, a vydělá si tak na oblečení, aby mohl požádat hlavního ceremoniáře o slyšení.

Když byl po delším čase k hlavnímu hodnostáři předveden, připomněl mu, jak laskavý k němu sultán býval, a ceremoniář si na to skutečně vzpomněl. Nicméně, že byl dlouho v podrobeném a bídém stavu, jeho chování a způsoby zhrubly, a ceremoniář rozhodl, že musí napřed podstoupit kurz správného chování a etikety, než mu bude dovoleno předstoupit před krále.

Obchodník se podrobil a znovu se učil zapomenutým dobrým mravům. Uplynuly tři roky od doby jeho odchodu z Bagdádu, než se mu podařilo získat povolení předstoupit před krále.

Král jej okamžitě poznal a ptal se ho na jeho záležitosti. Napřed mu však vyhradil čestné místo vedle sebe.

„Vaše Veličenstvo,“ řekl obchodník, „poslední roky jsem nesmírně mnoho vytrpěl. Mou zemi uchwátily tyran, můj majetek po předcích mi byl vyvlastněn, ztratil jsem všechny lodě a s nimi veškeré jmění. Po tři roky jsem bojoval s hladem a žizní v poušti. Přepadli mne bandité a musel jsem se pohybovat mezi lidmi, je-jichž jazyku jsem nerozuměl. Jsem zde, abych se podrobil milosti Vašeho Veličenstva.“

Král se otočil ke komorníkovi a rozkázal, aby obchodníkovi dali sto ovcí a udělali z něho královského pastýře. Byl poslán do hor, že se uvidí, jak se mu povede.

Poněkud zklamán se obchodník vzdálil, poté co se rozloučil předepsaným způsobem. Královská náklonnost se mu zdála menší, než očekával.

Jakmile se stádem dorazil ke skrovným pastvinám, vypukla mezi ovce-mi nemoc a všechny během krátké doby pošly. Obchodník se tedy vrátil ke dvoru.

„Tak co ovce?“ ptal se král.

„Vaše Veličenstvo, všechny pomřely, jakmile jsem dorazil k pastvinám.“

Král pokynul a rozkázal: „Dejte tomu muži padesát ovcí, ať se o ně stará.“

S pocitem hanby a zmaten vzal pastýř padesátihlavé stádo a hnal je k horám. Počalo se pěkně pást, ale najednou se objevila smečka divokých psů, uvedla stádo v divoký, bezhlavý úprk, až se zřítilo do propasti, kde se všechny ovce zabily.

Zničen neúspěchem se obchodník vrátil ke králi, kde mu svou událost vyložil. „Dobře,“ řekl král, „můžeš si vzít dvacet pět ovcí a pokračovat jako předtím.“

Téměř v beznaději a sklíčen na nejvyšší míru, protože si jako pastýř už vůbec nevěřil, sebral stádečko a hnal je k pastvinám. Tentokrát se opravdu dobře páslo. Brzy zjistil, že všechny březí samice rodí po páru, a stádo se zanedlouho zdvojnásobilo. A samice rodily a rodily. Nové ovečky byly tlusté, měly bohatá rouna a žraly velmi dobře. O jeho ovce byl velký zájem. Ba co víc: obchodník zjistil, že když nějakou ovci prodal a místo ní koupil hubenější a menší, vždy taková ovce vyrostla ve zdravého a silného jedince. Vypadalo to, jako by založil nový, nádherný chov. Když se po třech letech vracel ke dvoru, byl jeho úspěch naprosto zřejmý. Přicházel bohatě oděn, s dobrou zprávou, že během jeho péče počet ovcí nesmírně vzrostl. Okamžitě byl předveden ke králi.

„Tak už jsi úspěšný pastýř?“ zeptal se král. „Ano, opravdu, Vaše Veličenstvo. Neuvěřitelným způsobem se mé neštěstí otočilo a teď nemohu říci, že by něco šlo špatně, i když musím přiznat, že mne pastýřství stále ještě moc neuspokojuje.“

„No dobře,“ prohlásil král, „zde přijmi království sevillské, jeho trůn je mým darem. Propouštím tě v milosti. Rozhlaš všem, že jsem tě jmenoval králem Sevilly,“ a dotknul se obřadní sekerou jeho ramene.

Obchodník napřed nebyl schopen slova, ale pak se nemohl udržet a zvolal: „Ale proč jsi mne neudělal králem hned, když jsem k tobě přišel poprvé? Zkoušel jsi mou trpělivost, nebo jsi mě chtěl něčemu naučit?“

Král se usmál: „Povím ti to takto. V den, kdy jsi převzal sto ovcí, hnal je k horám a ztratil je, tak moc se nestalo, protože jsi vládl jen ovcím. Kdybys však tehdy měl vládu nad lidmi Sevilly, nezůstal by tam kámen na kameni.“

* * *

Tuto povídku o osobním karmanu vyprávěl Abdul Qadiz, který se narodil v 11. století blízko Kaspického moře. Byl uctíván široko daleko jako světec a měl mnoho muslimských, židovských a křesťanských žáků. Zemřel roku 1166. Když ležel na smrtelném loži, zcela nevysvětlitelně se tam najednou objevil jakýsi Arab s listem, na kterém bylo napsáno: „To je psaní Milujícího milovanému. Každý člověk, každé zvíře musí ochutnat smrt.“

Jeho hrobka je v Bagdádu.

FATIMA, TKADLEC A STAN

Kdesi na východě, v jednom dalekém městě, žila dívka jménem Fatima. Byla dcerou bohatého obchodníka s předeným zbožím. Jednoho dne ji otec zavolal k sobě a zeptal se jí: „Milá dceruško, nechceš se mnou jet na cesty? Mám sjednávat obchody na různých ostrovech. Snad se přitom seznámíš i s nějakým hezkým mládcem z dobrých poměrů, kterého by sis mohla vzít za manžela.“ Fatima radostně souhlasila.

Vydali se na cestu a pluli od jednoho ostrova ke druhému. Otec se zabýval svými obchody a Fatima snila o svém budoucím manželu, který se snad brzy objeví. Stihlo je však neštěstí. Když byli na moři, strhla se bouře a loď ztroskotala. Fatima, polomrtvá položivá, byla vržena na jakýsi břeh. Její otec utonul a s ním veškerý náklad lodi. Fatima nyní byla sama, opuštěná.

Zivot, který předtím vedla, jí připadal jako sen, který snad ani nebyl pravdou. Hrůza ze ztroskotání a její osamocený boj s rozbouřenými vlnami ji zcela vyčerpaly.

Zesláblá a vyhladovělá se vlekla po písčitém pobřeží, když náhodou potkala jakéhosi tkalce, který se nad ní slitoval a ujal se jí. Ačkoli tkadlec žil se svou rodinou velmi chudě, přijali ji ve svém skrovném domově a brzy ji naučili tkalcovskému řemeslu. Zanedlouho se v novém prostředí zabydlela a začala nový život, takže asi po roce byla se svým údělem docela vyrovnaná a cítila se i trochu šťastná.

Jednou však, když z nějakého důvodu prodlévala sama na pobřeží, přistála u břehu rychlá loďka s bandou obchodníků s otroky, zajali ji a hned odrazili od břehu. Přirazili k větší lodi, tam ji vrhli do podpalubí, kde již bylo více podobných nešťastníků.

Fatima nad svým nezdarem žalostně naříkala. Plakala nad svým osudem, ale u vězňů slitování nenašla. Odvezli ji na trh otroků.

Její svět se podruhé zhroutil.

Na trhu bylo málo zájemců o otroky. Jeden z nich hledal otroky pro práci při vytesávání lodních stěžňů. Když spatřil sklíčenou a nešťastnou Fatimu, pohled na ni ho dojal. Rozhodl se, že ji koupí, neboť byl přesvědčen, že jí může poskytnout lepší životní podmínky, než kdyby ji koupil někdo jiný.

Vzal Fatimu do svého domu s úmyslem, že bude k ruce jeho manželce. Doma se však dozvěděl, že jej postihla nesmírná ztráta majetku. Jeho loď se stala na moři kořistí pirátů. Nemohl si dovolit žádné další pomocníky a nezbývalo mu nic jiného, než aby on, jeho manželka a Fatima se sami pokusili vytesávat stěžně, což byla velmi těžká práce.

Fatima byla svému zaměstnavateli nesmírně vděčná, že ji zachránil, a pracovala bez únavy tak dobře, že jí dal brzo svobodu. Stala se jeho pomocnicí, ke které měl plnou důvěru. Tak se stalo, že byla i ve svém třetím životním stadiu poměrně spokojená.

Jednoho dne ji tesař zavolaal a řekl jí: „Fatimo, doporučoval bych ti, abys vyplula, jako můj agent, s nákladem lodních stěžňů na Jávu. Můžeš si být jistá, že tam stěžně výhodně prodáš.“

Fatima se nalodila s celým nákladem a vyplula. Když ale byli blízko Číny, zvedl se na moři tajfun, loď zničil a potopil a Fatima byla vržena na skalisko neznámé země. Hořce plakala, protože cítila, že se jí v životě nic nedaří. Pokaždé, když někde zakotvila a něčemu se naučila, přizpůsobila se poměrům, přišla tvrdá rána osudu, který všechno přerval. Vždy, když už se zdálo, že to s ní bude dobré, něco zasáhlo a vzalo jí všechny naděje, a ona musela začínat znovu.

V žalu zvolala: „Proč to všechno, proč je tomu tak? Už je to potřetí! Kdykoli se mi daří si život poněkud zařídit, mám z toho jen žal. Nevím, čím jsem se prohréšila, že jsem tak trestána. Proč

mě potkává tolik neštěstí?“ Žádná odpověď však nepřicházela, a tak vstala z písku, na kterém ležela, a pomalu se vlekla směrem do vnitrozemí.

O Fatimě a jejích potížích samozřejmě v Číně nikdo nic nevěděl. Tradovala se tam však legenda, že jednoho dne dorazí do jejich země žena, jež bude umět pro jejich vládcu vybudovat cestovní obydlí, které se nazývá stan. Jelikož tehdy nikdo stan v Číně zhotovit neuměl, všichni čekali, kdy už se toto proroctví naplní. Již byli nedočkaví. A navíc, aby se proroctví pojistilo a připomínalo, a aby nikdo žádnou cizinku nepřehlédli, každý vládce Číny udržoval zvyk, vysílat jednou ročně posly do všech měst a vesnic s vyhlášením, aby každá cizí žena byla předvedena ke dvoru.

Když Fatima doklopýtala do jednoho městečka blízko pobřeží, právě v něm vyvolávali poslové zvěst vládce. Lidé ji s pomocí tlumočníka říkali, že by měla hned jít k vládci. Jeden z poslů ji vzal na koně a odvezl ji rovnou do královského paláce.

Tam nebohou, vyplašenou Fatimu vykoupali, nakrmili, ustrojili a druhý den ji předvedli před vládcu.

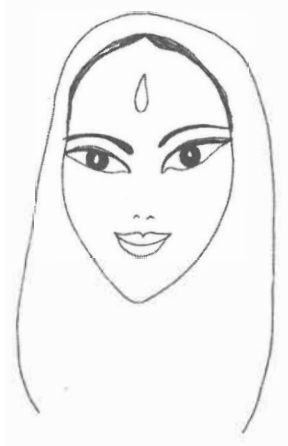
„Paní,“ řekl vládce, když před ním Fatima stanula, „umíte zhotovit stan?“

„Myslím, že ano,“ odpověděla Fatima. Shromáždění okamžitě v úžasu ztichlo. Do hlubokého ticha se nesla žádost Fatimy, aby jí bylo přineseno lano. Lana však tehdy v Číně neznali. Fatima si vzpomněla, jak doma kdysi předla, a tak začala sbírat len a z něj postupně předla provazy a lana. Když to měla hotové, požádala o silné plátno, ale takové, jaké potřebovala, Číňané neměli. Fatima si však věděla rady. Využila zkušenost a dovednost, kterou získala u tkalce, a utkala pořádný kus plátna. Pak začala hledat vhodnou stanovou žerď, ale ani tu v Číně tehdy neznali, a tak to zase zbylo na ni. Fatima si vzpomněla na práci u tesaře a zhotovit žerď bylo pro ni snadné. Když bylo vše připraveno, sebrala veškerou svou představivost a v mysli si vybavila všechny stany, které kdy v životě spatřila – a hle, stál tu stan.

Když byl tento div předveden vládci Číny, jeho radost neznama mezí. Poděkoval Fatimě a slíbil, že jí splní každé přání. Fatima poprosila, aby tu mohla zůstat, což jí bylo samozřejmě umožněno. Vládce nechal v blízkosti paláce postavit krásný dům, který Fatimě věnoval. Jelikož Fatima žila v blízkosti paláce, stalo se, že se jeden z princů do ní zamiloval a Fatima se za něj provdala.

Tehdy si Fatima uvědomila, že právě ony katastrofy, které prožila a které v té době vypadaly jako osudové krutosti, nebyly ve skutečnosti žádné tresty, nýbrž požehnání skryté Inteligence. Jak jinak by se vyučila třem tak od sebe odlišným řemeslům? Jen tak byla schopná splnit všechny nezbytné dovednosti, potřebné pro vyřešení velkého legendárního úkolu.

Krásný princ svou Fatimu miloval a ona žila ve štěstí, obklopena svými dětmi, a byla vážená a ctěná až do smrti.

ZASVĚCENÍ MÁLIKA DINARA

Málik Dinar studoval již mnoho let filozofii, když najednou, z čista jasna, v sobě pocítil neodolatelné nutkání vydat se na cesty. Uzářlo v něm totiž přesvědčení, že jedině tak nabyde praktického poznání. Řekl si, že půjde hledat tajemného učitele, o kterém se říká, že je skrytý.

Opustil domov, vzal s sebou jen pár datlí a vydal se na prašnou silnici. Kde se vzal tu se vzal, stejným směrem jako on se ubíral derviš. Nějakou dobu šli společným krokem a mlčeli.

Po hodné chvíli se ho derviš zeptal, kdo je a kam jde.

„Jsem Dinar a rozhodl jsem se hledat skrytého učitele,“ zněla odpověď.

„Já jsem El-Malik El-Fatik a půjdu s tebou,“ řekl na to derviš.

„Pomůžeš mi najít skrytého učitele?“ tázal se Dinar.

„Mohu vám pomoci, můžete mi pomoci?“ odpověděl Fatik zneróznějícím tónem, tak jak derviši někdy mluví. „Je možné říci, že skrytý učitel je tím, čím je člověk sám o sobě. Jeho nalezení závisí na tom, jak se využívají zkušenosti získané hledáním. To je něco, co společník může předat jen zčásti.“

Zanedlouho přišli ke stromu, který se kýval a vrzal. Derviš se zastavil a poslouchal. „Strom říká,“ pravil po chvíli, „že ho něco zraňuje, máme se zastavit a tu věc vyndat, aby se mu ulevilo.“

„Mám velice naspěch,“ odpověděl mu Dinar, „a jak by bylo možné, že by strom mluvil?“ A tak šli dál.

Po několika mílech derviš prohlásil: „Když jsme byli blízko stromu, měl jsem dojem, že cítím vůni medu. Možná, že divoké včely tam v dutině vybudovaly včelstvo.“

„Je-li to pravda,“ vzkřikl Dinar, „tak jdeme honem zpět, abychom nasbírali med a najedli se. Když nám něco zbyde, prodáme to a utržené peníze použijeme na cestu.“

„Jak myslíš,“ řekl derviš.

Když dorazili zpět ke stromu, přihlíželi jen, jak nějaký pocestní vybírájí z podzemní dutiny obrovské množství medu. „Měli jsme štěstí,“ volali muži, „tady je medu, že by mohl uspokojit celé jedno město. My, chudí pocestní, budeme nyní obchodníky. Máme teď zajištěnou budoucnost.“

Dinar a Fatik pokračovali v cestě.

Po nějaké době přišli k hoře, na jejímž úbočí slyšeli zvláštní bzučivý zvuk nebo šumot. Derviš přiložil ucho k zemi a po chvíli poslouchání řekl Dinarovi, že pod zemí jsou miliony mravenců, kteří tam budují obrovskou kolonii. Ten bzučivý šelest, to je volání o pomoc. V mravenčí řeči to údajně znamená: „Pomoc, pomoc. Hloubíme tu a přišli jsme na podivný předmět, který nám brání v naší cestě dál. Pomozte a vykopejte jej!“

„Co myslíš,“ obrátil se Fatik na Dinara, „máme se zastavit a pomoci, nebo máme spěchat dál?“

„Mravenci a skály nejsou naší věcí,“ zněla Dinarova odpověď, „já hledám skrytého učitele.“

„Dobře, dobře, bratře,“ souhlasil derviš, „oni však říkají, že všechny věci spolu nějak souvisí, a to může mít pro nás význam. Možno, že to má s námi něco společného!“

Dinar si dervišova mumlání moc nevšímal, a tak šli dále.

Když se začalo stmívat, zastavili se, aby si upravili místo pro nocleh, když tu si Dinar všiml, že ztratil nůž. Domýšlel se, že jej vytrousil někde blízko toho podzemního mraveniště. Druhý den ráno se vypravili nazpět k mraveništi, kde však nůž marně hledali. Zato tam našli skupinu umazaných a zaprášených lidiček, jak sedí u hromady zlatých mincí.

„Podívejte se,“ volali, „to byl skrytý poklad, který jsme vykopali. Šli jsme právě tam, po té cestě, když na nás volal ta-

kový hubený derviš a říkal: „Pojďte sem a kopejte na tomto místě a naleznete to, co je pro některé skálou, ale pro jiné zlatem.““

Dinar proklínal své neštěstí: „Kdybychom se byli jen zastavili,“ naříkal, „ty i já jsme mohli být boháči.“ Lidé ze skupiny na jednu volali, že ten derviš, co je s ním, se velice podobá tomu, kterého minulou noc spatřili.

Fatik jim však řekl, že derviši si jsou všichni podobní, a poté oba pokračovali v cestě.

Po několika dnech došli k řece, a když si u přívozu sedli na břeh, aby vyčkali převozníka, zpozorovali, jak jakási ryba vystrčila několikrát hlavu nad hladinu a široce otvírala ústa.

„Ta ryba,“ prohlásil Fatik, „nám říká, že spolkla kámen.“

Máme si ji chytnout a dát jí spolknout určitou bylinu, aby kámen mohla vydávat, že se jí uleví. Říká, abychom se nad ní sli- tovali.“

V tom okamžiku se ale objevila převozníková loď a Dinar v nedočkavosti další cesty honem strčil dervíše do lodě. Převozník byl vděčný za měďák, a Fatik s Dinarem tu noc dobře spali na druhé straně řeky, kde byla zřízena dobročinná noclehárna pro poutníky.

Když ráno usrkávali svůj čaj, přišel k nim převozník. Vyprávěl jim, že minulá noc byla pro něj tou nejšťastnější v životě, a že oni mu to štěstí vlastně přinesli. Políbil ruce ctihodnému dervišovi s prosbou o pozhánání. „Vše si to zasloužíš, synu,“ prohlásil derviš.

Převozník se totiž stal boháčem, a událo se to takto: V navyklém čase se chtěl odebrat domů, ale když na protějším břehu spatřil dvě postavy, rozhodl se, že podnikne ještě jednu cestu, i když vypadaly chudě. Řekl si, že to udělá jako pomoc poutníkům. Když již chtěl se svou lodí odrazit domů, uviděl rybu, která se zřejmě sama vymrštila na břeh snažíc se spolknout nějakou bylinu. Převozník jí bylinu vložil do úst, ryba okamžitě vyvrhla

kámen a mrskla sebou zpátky do vody. Kámen byl obrovský, naprosto skvoucí diamant nepředstavitelného jasu a ceny.

„Ty jsi ďábel,“ rozkřiknul se vztekle Dinar na dervíše. „Věděl jsi svým zvláštním vnímáním o všech pokladech, ale neřekl jsi mi o nich. Je toto opravdové přátelství? Předtím bylo mé neštěstí beztak dost veliké. Bez tebe bych však ani nevěděl o skrytých možnostech, o věci v kořenech stromu, o mraveništi a o rybě!“

Jakmile vyřkl tato slova, zdálo se mu, jakoby najednou jeho nitro provanul mocný vítr, a náhle pochopil, že pravdou je pravý opak toho, co řekl.

Dervíš, jehož jméno doslova bylo ‚vítězný král‘, se lehce dotkl Dinarova ramene, usmál se a řekl: „Bratře, nyní jsi pochopil, že jsi schopen se poučit ze zkušenosti. Já jsem ten, který slouží Skrytému Učiteli.“

Když se Dinar odvážil vzhlednout, spatřil svého učitele, jak se ubírá po silnici s malou skupinou poutníků dohadujících se o nebezpečí cesty, kterou mají před sebou.

Dnes je jméno Málík oslavováno mezi nejpřednějšími dervíši. Je uváděn jako příklad člověka, který dosáhl poznání.

MUŽ S NEVYSVĚTLITELNÝM ŽIVOTEM

Kdysi žil v jednom městě muž jménem Modžud. Zastával místo malého úředníka a zdálo se, že zakončí svou kariéru jako vážený inspektor vah a měřidel.

Když se jednou procházel zahradou starého stavení, ležícího nedaleko jeho domova, objevil se před ním Khidr, mysteriózní Mistr súfijů. Byl oblečen v třpytivé zeleni a oslovil ho mocným hlasem: „Muži jasné vyhlídky! Zanechej svého zaměstnání a za tři dny přijď ke břehu řeky!“ Jakmile jeho slova dozněla, zmizel. Modžud poznal s naprostou jistotou, že slova, která uslyšel, jsou zároveň Božím příkazem.

Modžud šel ke svému představenému, a chvěje se na celém těle, prohlásil, že musí odejít. Když se lidé ve městě tuto novinu dozvěděli, říkali, že se Modžud zbláznil. Jelikož však bylo mnoho kandidátů na jeho místo, brzy se na něj zapomnělo.

Ve stanovený den se Modžud setkal s Khidrem, který mu pravil: „Roztrhni svůj šat a vrhni se do řeky. Snad tě někdo zachrání.“

Modžud tak učinil, i když si říkal, zda není blázen. Jelikož uměl plavat, neutopil se; byl dlouho unášen proudem, dokud jej náhodný rybář nevtáhl do člunu. „Blázne,“ řekl mu, „vždyť proud je silný! Co jsi tu chtěl dělat?“

Co mu měl Modžud odpovědět? A tak mu dle pravdy řekl: „Vlastně ani sám nevím.“

„Jsi blázen,“ řekl rybář, „ale vezmu tě do své chaty a uvidím, co se pro tebe dá udělat.“

Když však zjistil, že Modžud je vzdělaný, naučil se od něj číst a psát. Výměnou za to dostával Modžud jídlo a pomáhal rybáři

s prací. Po několika měsících se mu opět zjevil Khidr. Tentokrát u nohou jeho postele. Řekl mu: „Vstaň a opusť rybáře. Bude o tebe postaráno.“

Modžud byl okamžitě na nohou, opustil chýši, a oblečen jako rybář, dal se na pochod, až přišel k silnici. Když se začalo rozednívat, spatřil sedláka, jak jede na oslu na trh. „Hledáš práci?“ volal na něj sedlák, „sháním někoho, kdo by mi pomohl odnést věci z trhu.“

Modžud se k němu připojil, a pracoval pak pro sedláka celé dva roky. Ale mimo zemědělských prací se ničemu jinému nenaučil.

Když jednou balil vlnu do žoků, objevil se před ním Khidr a pravil: „Nechej té práce a jdi do města Mosulu, použij peníze, které jsi tu ušetřil, a zařid' se jako obchodník s kůžemi.“

Modžud okamžitě poslechl. Jako obchodník s kůžemi se stal brzo známým, a pracoval tak tři roky. Za tu dobu si našetřil tolik peněz, že zamýšlel koupit si dům, když se jednoho dne před ním objevil Khidr a řekl mu: „Dej mi peníze a odejdi z tohoto města. Běž do Samarkandu, kde pracuj u hokynáře.“

Modžud tak učinil. Od té chvíle se u něj začaly projevovat nepochybné známky osvícení. Uzdravoval nemocné, ve volném čase pomáhal svým spoluobčanům, a jeho poznání mystických věcí bylo stále širší a hlubší.

Kněží, filozofové a jiní za ním chodili a často se ptali, u koho to poznání získal, či zda u někoho nevystudoval.

„To je těžké říci,“ zněla jeho odpověď.

Jeho žáci se ptali: „Jak jste začal se svou kariérou?“

„Jako malý úředníček,“ odpovídal Modžud.

„Vy jste se toho místa vzdal, abyste se mohl věnovat sebe-kázni?“

„Ne, pouze jsem se ho vzdal,“ říkal, ale oni mu nerozuměli.

Začali k němu přicházet lidé, aby zapsali jeho příhody, které

měly sloužit jako podklad k sepsání jeho životopisu. „Co jste všechno v životě dělal?“ ptali se.

„Skočil jsem do řeky, stal se rybářem a pak, uprostřed noci, jsem odešel z rákosové chýše. Poté jsem pracoval jako pacholek u sedláka. Zatímco jsem dával vlnu do žoků, změnil jsem se, nechal jsem práce a šel do Mosulu, kde jsem se stal obchodníkem s kůžemi. Tam jsem našetřil peníze, ale ty jsem odevzdal, a odešel do Samarkandu, kde dodnes pracuji pro hokynáře.“

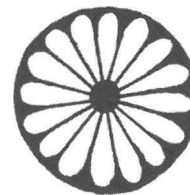
„Ale vaše nevypočitatelné počínání nevysvětluje, jak jste získal tak nesmírné mystické poznání, ani své nevšední výborné chování,“ říkali životopisci.

„Je to tak,“ souhlasil Modžud.

Životopisci sepsali o Modžudovi nádhernou, vzrušující životní historii, neboť o všech světcích musí existovat nějaký životopis, který odpovídá vkusu posluchačů, nemusí však nutně odpovídat realitě života.

Nikomu však není dovoleno mluvit přímo o Khidrovi. Historky o něm nejsou proto pravdivé. Tato však skutečně vypráví o životě jednoho z největších súfijů.

JAPONSKÉ POVÍDKY

HRA V ŠACHY

K představenému kláštera přišel mladý muž, který hodně užíval světa, ale povrchní radovánky se mu najednou zprotivily. Požádal proto představeného, opata, aby ho učil správnému životu. Mistr ale odmítl. Mladý muž byl však neodbytný a nepřestával prosit.

Opat nakonec souhlasil, poslal pro jednoho ze svých mnichů, aby přinesl šachovnici a figurky. Když mnich přišel, opat vážně řekl: „Teď si vy dva zahrajete šachy. Ale ten, kdo prohraje, přijde o hlavu.“

Mladík i mnich sklonili hlavy na znamení, že rozumějí, a maličko zbledli. Mladíkovi se zpočátku hra nedařila, ale pak se mu podařil dobrý tah a začal získávat pozici. Jak se hroutilo mnichovo postavení, pohlédl mladík do jeho tváře. Spatřil čisté, odříkavé rysy, pokorně a odevzdaně skloněné nad hracím stolem. Uvědomil si, jak bezcenný život oproti mnichovi vedl a začal záměrně ztrácet figurku za figurkou, až bylo jeho postavení neudržitelné.

Opat se náhle nahnul vpřed a jediným pohybem smetl šachovnici, až se figurky rozkutálely. Oba hráči strnuli.

„Není tu vítěze ani poraženého. Žádná hlava nepadne. Jen dvě věci se požadují – úplná pozornost a soucit. Dnes jsi se naučil oběma,“ obrátil se k mladému muži. „Byl jsi na hru úplně soustředěn, a přece jsi byl schopen cítit s druhým a obětovat svůj život. Zůstaň a dosáhneš, čeho potřebuješ,“ řekl pomalu opat a usmál se.

POUČENÍ

Mistr Ikkyu byl požádán, aby napsal něco o moudrosti. Namočil štětec do tuše a napsal: „Pozornost.“ „To je všechno?“ divil se návštěvník. Ikkyu tedy připsal: „Pozornost! Pozornost!“ Muž se rozhněvaně otázel: „Co je to vlastně ta pozornost? Ikkyu vlídně odpověděl: „Pozornost znamená pozornost.“

NIC NENÍ

Jamaoka byl mladý, prudký student. Jednou přišel k Mistru Dokuonovi. Chtěl udělat dojem, a tak řekl: „Není mysl, není tělo, není Buddha. Nic není horší, nic není lepší. Není mistr ani žák, neexistuje dávání, neexistuje přijímání. Co myslíme a cítíme, není skutečné. Skutečná je jen prázdnota. Nic není.“

Dokuono ho klidně vyslyšel a nic neříkal, jen kouřil dýmku. Najednou popadl hůl a Jamaoku pořádně přetáhl. Ten vyskočil, celý vzteklý.

„Jestliže žádná z těchto věcí ve skutečnosti neexistuje a vše je jen prázdnota, kde se vzal tvůj hněv? Přemýšlej o tom,“ doporučil mu Dokuono.

JE NEBE A PEKLO?

Známý voják přišel k Mistru Hakuinovi a zeptal se: „Mistře, povězte mi, je opravdu nebe a peklo?“

„Kdo jsi?“ zeptal se Hakuin.

„Jsem voják osobní stráže velkého císaře,“ zněla odpověď.

„Nesmysl,“ řekl Hakuin. „Co by to muselo být za císaře, aby se obklopoval takovými lidmi, jako jsi ty. Vždyť vypadáš jako ha-stroš!“

Na to se voják rozčílil a sáhl po meči.

„Ohó,“ zvolal Hakuin, „tak ty máš meč! Vsadím se, že je tak tupý, že je k nepotřebě.“

Teď už se voják nemohl udržet, tasil meč a šel proti Mistrovi. Ten však řekl: „A teď znáš první část odpovědi – otvíráš právě brány pekla!“

Voják se zarazil, zasunul meč a uklonil se.

„Teď znáš i zbytek,“ řekl Mistr, „otevřel jsi brány nebes.“

UČITEL NANSEN

Jošu se zeptal učitele Nansena: „Co je pravá Cesta?“

Nansen odpověděl: „Cesta každého dne je pravou Cestou.“

Jošu se zeptal: „Je možné se ji naučit?“

Nansen odpověděl: „Čím více studuješ, tím dál jsi od Cesty.“

Jošu se zeptal: „Nebudu-li se učit, jak bych ji mohl poznat?“

Nansen odpověděl: „Cesta nepatří k věcem viditelným ani neviditelným, známým ani neznámým. Nehledej ji, neuč se ji, nejmenuj ji. Abys ji našel, otevři se jako obloha.“

ŠPINAVÁ VODA

Za dávných časů vyslal císař Gyo poselstvo za pověstným mudrcem se vzkazem, zda by se neujal vlády nad celou zemí, že by ho císař pověřil veškerou mocí.

Mudrc nabídku nejen příkře odmítl, ale hned spěchal k řece, aby si vyčistil uši, když takový návrh uslyšel.

Když si mudrc omýval uši, přijížděl k řece poutník, aby dal svému oslu napít. Uviděl, co se přihodilo, a odehnal osla od vody, řka, že ho takovou špínu nenechá pít.

MISTR HUANG-PO

Mistr Huang-po vstoupil do haly, kde bylo shromážděno mnoho mnichů, kteří očekávali jeho projev.

Mistr před ně předstoupil a prohlásil: „Není možné srovnávat rozličné znalosti a vědomosti s úsilím o odpoutanost. To je nejlepší ze všech věcí. Nejsou různé druhy ducha, není žádné učení, které by bylo možné pojmut slovy. Ježto nezbývá nic, co by se ještě mělo říci, ukončuji shromáždění.“

VIZITKA

Učitel zenu Keiču byl představený chrámu v Kjótu. Jednoho dne se u něj k první návštěvě ohlásil kjótský guvernér.

Sluha přinesl guvernérovu vizitku Mistrovi a ten na ní četl:

„Kitagaki, guvernér Kjóta.“

„S tím člověkem nemám co dělat,“ řekl Keiču, vrátil sluhovi vizitku s pokynem, aby jej vyvedl.

Sluha přinesl vizitku s omluvami guvernérovi zpět. Ten však jen prohlásil: „To byla moje chyba,“ tužkou přeškrtl slova guvernéra Kjóta a vrátil vizitku sluhovi, aby znovu požádal Mistra o přijetí.

Když učitel spatřil vizitku, řekl: „Á, to je Kitagaki! Přiveď toho chlapíka.“

RECITACE SÚTER

Sedlák požádal tendajského kněze, aby recitoval sútry za jeho zesnulou ženu. Když recitace skončila, sedlák se zeptal, zda si kněz myslí, že jeho žena z toho bude mít opravdu prospěch.

Kněz odpověděl, že nejenom jeho žena, ale i všechny cítící bytosti mají z recitace súter užitek.

Sedlák s tím stále nebyl spokojen a namítl knězi: „Když říkáte, že všechny cítící bytosti z toho budou mít užitek, může se stát, že má žena bude slabá a jiné bytosti mohou mít výhodu z toho, co mělo být jejím dobrodiním. Prosím vás, nemohl byste recitovat sútry jenom pro ni?“

Kněz vysvětloval, že touhou a cílem buddhisty je nabídnout požehnání a přát prospěch každé žijící bytosti.

„To je pěkné učení,“ souhlasil s tím sedlák, „ale prosím vás, udělejte jednu výjimku. Mám souseda a ten je na mne hrubý a zlý. Jeho vyjměte ze všech těch cítících bytostí, ano?“

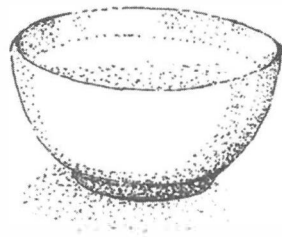
ŠÁLEK ČAJE

Nan-ina, japonského Mistra z éry Mejdži (1868 až 1912), navštívil jeden univerzitní profesor, který se chtěl něco dozvědět o zenu.

Nan-in ho obsloužil čajem. Naléval čaj do šálku a nepřestával dolévat.

Profesor se díval, jak čaj přetéká, a posléze se již nedokázal udržet a zvolal: „Je přeplněný, nic dalšího se už do něj nevejde!“

Nan-in na to odpověděl: „Jako je tento šálek plný, tak i vy jste plni vlastních názorů a představ. Jak vám mohu odhalit zen, když napřed nevyprázdníte sám svůj šálek?“

JE TOMU TAK?

Mistr zenu Hakuin byl všemi lidmi vychvalován, jak čistým životem žije.

Blízko, kde bydlel, žila krásná dívka, jejíž rodiče měli hokynářství.

Jednoho dne však rodiče na dívce poznali, že je v jiném stavu. Samozřejmě je to velmi rozčílilo. Dívka se ale dlouho zdráhala říci jméno otce, až nakonec, pod tlakem, označila za otce Hakuina.

Rozčilení a rozzlobení rodiče se přihnali k Mistrovi a on jen řekl: „Je tomu tak?“ Víc z něho nedostali.

Když se dítě narodilo, přinesli je Hakuinovi. Ztratil tím velice na cti, což se ho však nedotklo. Dítěti věnoval veškerou péči. Od sousedů sehnal mléko i vše další, co nemluvně potřebovalo.

Po roce to však matka-dívka již déle nemohla vydržet a přiznala se rodičům, že pravým otcem dítěte je mladý muž, který pracuje na rybím trhu. Otec a matka se okamžitě odebrali k Hakuinovi, prosili ho o odpuštění, dlouze se omlouvali, a zároveň žádali o svolení dítě odnést.

„Je tomu tak?“ řekl na to Hakuin a dítě jim předal.

BLÁTIVÁ SILNICE

Tanzan a Ekido jednou putovali za stálého deště blátivou silnicí. Cestou došli k zatáčce, kde potkali krásnou dívku v hedvábném kimonu, neschopnou přejít cestu.

„Pojď sem, děvče,“ řekl Tanzan, vzal ji do náruče a přenesl ji přes bláto.

Ekido nepromluvil ani slovo. Až když večer došli k chrámu, kde měli v úmyslu nocovat, nemohl se déle udržet a řekl: „My mnichové se k ženám nepřibližujeme, zvláště ne k mladým a hezkým. Proč jsi to udělal?“

„Nechal jsem tu dívku tam,“ řekl Tanzan, „ty ji ještě stále neseš?“

ZVUK JEDNÉ RUKY

Mistrem Keninského chrámu byl Mukuraj, „Tichý Hrom“. Měl malého chrámenče jménem Tojo, kterému bylo pouhých dvanáct let. Tojo vídával, jak každé ráno a večer starší žáci navštěvovali Mistra, aby od něho získávali instrukce. Dostávali kóany, které měly za účel zastavit toulání mysli.

Tojo také toužil po osobním vedení, ale Mukuraj ho odmítal a říkal, že má ještě počkat, že je příliš mlád. Chlapec však stále naléhal, takže učitel nakonec souhlasil.

Tojo se večer dostavil ve stanovenou dobu do místnosti, kde Mistr poskytoval instrukce. Aby oznámil svůj příchod, udeřil do gongu, venku se s úctou třikrát poklonil a vešel. Posadil se před Mistra v uctivém mlčení.

Mukuraj mu sdělil: „Můžeš slyšet zvuk dvou rukou, když tlesknou. Prozrad' mi nyní zvuk jedné ruky.“

Tojo se uklonil a odebral se do své místnosti, aby o problému rozvažoval. Otevřeným oknem k němu doléhala hudba, kterou provozovaly gejši: „Ach, již to mám!“ zvolal.

Příští večer, když ho jeho učitel žádal, aby předvedl zvuk jedné ruky, Tojo začal hrát hudbu jako gejši.

„Ne, ne, tak to není. To není zvuk jedné ruky. Vůbec jsi to nepochopil,“ řekl Mukuraj.

Abyste ho hudba již nerušila, Tojo se odstěhoval na tiché místo. Znovu přemýšlel, jak může zvuk jedné ruky vypadat. Náhle uslyšel padání vodních kapek a myslel si, že to je ono.

Když se objevil před svým učitelem, napodoboval zvuk dopadajících kapek. Ale ani teď nebyl učitel spokojen, zvuk kapek nepovažoval za správnou odpověď a poslal ho pryč, ať dále usiluje.

Marně Tojo meditoval, aby uslyšel zvuk jedné ruky. Slyšel kvílení větru, ale i tento zvuk byl zamítnut, stejně jako křik sovy či cvrkání cvrčků.

Tojo navštívil Mukuraje více než desetkrát a sděloval mu různé zvuky. Všechny byly odmítnuty.

Již skoro rok přemýšlel o tom, čím by zvuk jedné ruky mohl být.

Nakonec vstoupil malý Tojo do pravé meditace a překročil všechny zvuky. Později vysvětloval, že už nemohl žádný další zvuk najít, „a tak jsem dosáhl bezhlasného zvuku.“ Tojo tak realizoval zvuk jedné ruky.

MÉ SRDCE PLANE JAKO OHEŇ

Sojen Šoku byl prvním Mistrem zenu, který přišel do Ameriky, kde prohlásil: „Mé srdce plane jako oheň, ale oči jsou studené jako vyhaslý popel.“

Stanovil následující pravidla chování, kterými se řídil celý život:

Ráno, dříve než se oblékneš, zapal tyčinku a medituj.

Chod' spát ve stejnou dobu. Jez v pravidelném čase. Jez střídmě a nikdy až do bodu uspokojení. Přijímej hosta se stejným chováním, jako bys byl sám. Když jsi sám, chovej se stejně, jako když máš hosta. Dávej pozor na to, co říkáš, a co říkáš, to prováďej. Přichází-li příležitost, nenechej ji odplout, ale vždy si dvakrát rozmysli, než začneš jednat. Nikdy nelituj minulosti a dívej se do budoucnosti. Měj nebojácnou povahu hrdiny a milující srdce dítěte. Když večer ulehneš, spi, jako kdybys měl spát naposled. Jakmile se probudíš, vstaň hned z postele a nechej ji tak, jak odhazujeme starý pár rozbitých bot.

SVINĚ A PERLY

Kdosi přednesl v přítomnosti kněze zenu citát z Bible: „Neházejte perly sviním, nebo je nohama zašlapou, otočí se a vás roztrhají.“ Dodal k tomu, že je to citát, který ukazuje na tupou zlobu lidí, kteří nerozumí.

Odpověď kněze byla však jiná: „Ne, to není správný pohled. Vy odsuzujete svině, ale Kristus tu obviňuje člověka, který podává příliš vysoké učení, nebo je posluchačům předkládá nadmíru složité, jak v čase, tak v místě. Prasata nejsou zlomyslná ani špatná. Citát má tento význam: „Prasata se to snaží sežrat, ale zjišťují, že strava je tvrdá jako kámen. Zcela přirozeně se rozhněvají a oboří se na vás. V prasatech není chyba. Je to vaše mýlka, že jim házíte to, co nemohou sežrat. Neházejte perly sviním; to není vůči nim správné.““

OSMDESÁT PROCENT JE DOKONALOSTÍ

Tak zní výrok zenové školy Sótó.. Toto rčení se nijak nekomentuje, ale jsou pravidla, která jej osvětlují.

Dělej věci dobře, ale ne velmi dobře. Když budeš vykonávat věci dobře, jiní to uvidí a budou říkat: „Ano, to je dobré, takhle bych to také rád udělal, kdybych to měl udělat.“ Pokud byste však vykonali věci velmi dobře, budou mít pochyby, zda něco takového by také mohli dokázat. Pak asi někdo z nich se bude snažit najít něco špatného na tom, co jste udělali. Když se jim nepodaří najít něco zlého, budou se snažit najít něco špatného na vás. Když na vás nic špatného nenajdou, pak si něco vymyslí a to nebude dobré pro vás ani pro ně. Proto je k podobným situacím nevedte.

Výsledek je vždy váš. Když jste něco dobře udělali, pak po dokončení na to snadno zapomenete. Když jste to však udělali velmi dobře, pak ve vás bude vznikat sklon si myslet: „Pohleďte, já jsem to opravdu velmi dobře udělal.“ Pak vám bude možná přibývat na vůli a váš hlas bude možno slyšet i v dále. Ale to pro vás nebude dobré. Proto činite věci dobře. Pokud je však budete dělat velmi dobře, musíte být velice opatrní a pečliví.

INDICKÉ POVIDKY

PRAVÉ BOHATSTVÍ

Potulný mnich došel jednoho večera na kraj vesnice. Usadil se pod velkým stromem, aby tam přenocoval. Když očistil zem pod sebou, našel vhodný kámen pod hlavu a chtěl zrovna ulehnut, přiběhl najednou vesničan a už z dálky na něj volal: „Kámen, ten kámen, dej mi, prosím, ten kámen, který máš!“

Mnich se zeptal: „Jaký kámen myslíš, ten?“ a podával mu kámen, který chtěl mít pod hlavou.

Vesničan byl na rozpacích a začal mu vyprávět: „Svámí, včera se mi ve snu zjevil Šiva a řekl mi, že když za soumraku půjdu na kraj vesnice, najdu tam pod stromem mnicha, který má drahý kámen. Když ho o něj požádám, že mi ten drahý kámen dá a ten ze mne udělá nadosmrti boháče.“

Mnich se zamyslel, začal něco hledat ve vaku a pak vytáhl kámen, který podal vesničanovi se slovy: „Pán Šiva myslel asi tento kámen. Našel jsem ho nedávno na lesní cestě, je tvůj.“

Muž hleděl užasle na kámen, který držel v ruce. Byl to obrovský diamant, snad jako dětská hlava veliký! Zaraženě mnichovi poděkoval a odešel.

Když ulehl, nedokázal usnout. Celou noc se převaloval a nemohl spát. Příhoda s mnichem a jeho počínání mu nešlo z hlavy. Při prvním rozbřesku se znovu vydal za mnichem. Ten již seděl pod stromem pohroužen v ranní meditaci. Když k němu vesničan přišel a padl před ním na zem, mnich na něj pohlédl. „Svámí,“ pravil vesničan, „chtěl bych, abys mi předal jiné bohatství. To, které ti umožňuje dát někomu takový diamant s tak lehkým srdcem.“

BŮH JE VE VŠEM, ALE...

Guru poučoval mnicha, který byl mladý a teprve čerstvě zasvěcený. Guru mu říkal, že vše co existuje, je Bůh. Mnich tomu porozuměl doslovně, nikoli v pravém slova smyslu a hloubce.

Když šel mnich jednoho dne po ulici, splášil se slon. Vodič slona volal hlasitě: „Běžte stranou, z cesty, slon se splášil!“ Mnich však rozmlouval sám se sebou a říkal si: „Proč bych měl jít stranou? Já jsem Bůh a slon je také Bůh. Jaký strach má Bůh před sebou?“ Když takto uvažoval, rozhodl se, že z cesty neustoupí. Slon ho však uchopil chobotem, odhodil stranou a mnicha pořádně zranil.

Když se mnich dobelhal ke svému guruovi, vše mu vyprávěl a stěžoval si. Guru mu odpověděl: „V pořádku, ty jsi Bůh a slon je také Bůh. Ale Bůh ve tvaru vodiče slona tě shora varoval. Proč jsi nevěnoval pozornost jeho varování?“

BUĎ TÍM, ČÍM JSI

Jeden muž šel lesem, když tu spatřil lišku, která přišla o nohy. Ještě víc ho však zarazilo, že liška nebyla nijak vyhublá. To probudilo jeho zvědavost a umínil si, že vypátrá, jak asi žije. Ve skrytu lišku pozoroval, a po chvíli spatřil, jak se blíží tygr s ulovenou kořistí v tlamě. Dotáhl kořist až k lišce, sám se nasytil a zbytek nechal lišce.

Druhého dne nasytil Bůh lišku stejným způsobem. To bylo zarážející a muž začal přemýšlet o tom, co viděl. Nikdy předtím se nesetkal s tak zřejmým projevem soucitu a Božího milosrdenství. Viděl, jak se Bůh stará o hladové zvíře, to by bylo, aby se nepostaral o člověka. Muž si řekl, že si lehne na zem podobně jako liška a v důvěře bude očekávat sestup Božího milosrdenství, které mu opatří vše, co potřebuje.

Jak se rozhodl, tak učinil. Ležel v lese den, noc a další den. Žádné jídlo však nepřicházelo. Hubl a slábl, ale víra v to, co spatřil, ho držela na místě. Když už měl téměř smrt na jazyku, uslyšel náhle hlas: „Hej, ty, jenž jsi na chybné cestě, probuď se a přiznej si pravdu. Řiď se příkladem tygra a přestaň si hrát na zmrzačenou lišku.“

NÁRADA A DUCHOVNÍ PÝCHA

Jednou Náradovo srdce propadlo pýše z názoru, že v uctívání Boha mu nikdo není roven. Pán, s kterým Nárada chodil, věděl o jeho nečisté myšlence, a proto Náradovi řekl: „Běž tam a tam (popsal místo) a vyhledej muže, který je mi velice oddán. Seznam se s ním, protože on se mi opravdu odevzdal.“

Nárada se ihned vydal na cestu, a když došel na místo, našel tam sedláka, který vždy brzy zrána vstával a přitom jednou vyslovil jméno Hari (Bůh), vzal svůj pluh a celý den orál pole. Večer, než ulehl, ještě jednou vyslovil jméno Hari a usnul. Náradovi vrtalo hlavou, jak ten rolník může být velkým milovníkem Boha, když je po celý den plně zaměstnán světskými povinnostmi a zjevně nenese žádné znaky zbožného člověka. Když se vrátil k Pánu, sdělil mu své zkušenosti s novou známostí. Nato řekl Pán Náradovi: „Vezmi, Nárado, tento šálek plný oleje, obejdi vesnici a vrať se. Dej však pozor, aby ani kapka oleje nevyšpláchla.“

Nárada učinil, co mu bylo řečeno, a když se vrátil, Pán se ho zeptal: „Nárado, kolikrát jsi na mne vzpomněl, když jsi obcházel vesnici?“ Nárada hned odpověděl: „Ani jednou, můj Pane, jak bych mohl, vždyť jsem musel dávat pozor, aby olej neukápl, když šálek byl až nvrch plný.“ Na to mu Pán řekl: „Jediný šálek oleje stačil, aby se tvá pozornost zcela stočila a abys na mne úplně zapomněl. Podívej se však na sedláka, který, ačkoli nese těžké břemeno celé rodiny, přece na mě vzpomene dvakrát za den.“

OPRAVDOVOST

Guru měl osm žáků. Jednou na nich požadoval, aby si opsali ze sešitu jeho učení. Žáci tak učinili – až na jednoho, který dříve, než se zřekl světa, vedl snadný život. Nějak nezvládl, aby si učení zapsal. Proto zaplatil několik rupií spolužákovi, aby mu ho také opsal.

Guru jednou procházel opisy žáků a všiml si, že dva opisy jsou psány stejnou rukou. Zeptal se žáka na vysvětlení. Jak písař, tak ten druhý mu řekli pravdu.

Mistr jim pak sdělil svůj názor – i když pravdomluvnost je jednou z důležitých kvalit, které duchovní aspirant potřebuje, přece sama nedokáže dovést k cíli. Naprosto nutná je opravdovost v záměru. Jelikož ten, který svěřil práci jinému, tuto vlastnost nemá, musí být ze žakovství propuštěn. Když se žák zmiňoval, že zaplatil za práci, guru k tomu sarkasticky poznamenal: „Osvobození stojí víc. Mít opravdovost, nikdy by sis nedovolil něco koupit a nepodrobit se cvičení, kde by ses mohl něčemu naučit.“ Žák byl propuštěn.

PODOBENSTVÍ

Jeden sedlák šel přes pole, když náhle uviděl, jak na kraji lesa číhá tygr. Bleskurychle se otočil a vzal nohy na ramena, ale co naplat, tygr se dlouhými skoky rychle blížil. Sedlák naštěstí ve chvíli doběhl k propasti, jejíž okraj byl pokryt popínavými rostlinami. Sedlák popadl jednu rostlinu a ve zlomku vteřiny se přehoupl přes okraj propasti. Jak padal, jeho údy se zamotaly do větvení, takže v něm nakonec zamotán visel hlavou dolů. Tygr se u okraje propasti zarazil, vztekle funěl kousek nad jeho nohama, hrabal divoce pracvou do vzduchu, ale na sedláka přece nedosáhl.

Po chvíli se sedlák opatrně podíval do hloubky pod sebou, ale ouvej – až se mu hlava zatočila! Jak pohlédl na dno propasti, zjistil, že se na něj dole dívá velký had, který trpělivě čeká na jeho pád.

Jako by toho nebylo dost, najednou zpozoroval, jak mezi kořínky pobíhají dvě malé myšky, bílá a černá, a jako naschvál začínají čile okusovat kořen rostliny, do níž byl sedlák zamotán nejvíc.

Co mohl sedlák ve svém zoufalém stavu dělat? Začal se opatrně rozhlížet kolem, co by se dalo podniknout, aby si život prodloužil. Šťastnou náhodou zjistil, že se v kořenech rostlin, na dosah ruky, ubytovaly včely a z jejich naplněných pláství vytékal med. Med sice lákal bodavý hmyz, ale když měl sedlák štěstí, podařilo se mu tu a tam zachytit vytékající, sladkou kapku. To mu bylo velkou úlevou, když se tím zaměstnával, neboť ho to odvádělo od hrůz, které čekaly na obou koncích propasti, a tak mu unikl povzdech: „Ach, jak je ten med dobrý!“

* * *

Tygr je karman i svět. Jako karman žene člověka do zrození; jako svět ho nemilosrdně omezuje a utiskuje, hotov nás kdykoli pozřít.

Myšky představují den a noc – ohlodávají délku našeho života.

Had je všepohlcující smrt.

I když to všechno člověk okolo sebe vidí, přece se chytá a holduje si v pomíjivých smyslových potěšeních.

O PANDITOVÍ, KTERÝ NEUMĚL PLAVAT

Jednou několik mužů přeploovalo ve člunu Gangu, která v tom místě byla velice široká. Jeden z nich, pandit, se velmi předváděl a vychloubal se svou učeností. Říkal, že studoval nejruznější díla, vědy, šest filozofických systémů, védantu apod. Vyptával se spolucestujících: „Znáte védantu?“ „Ne, ctihodný pane,“ zněla odpověď. „A co sánkhju a Pataňdžaliho?“ „Ne, ctihodný pane,“ zkroušeně odpověděl tázaný. A pandit stále vynášel suverénním způsobem svou učenou nadřazenost a spolucestující jen tiše seděli.

Náhle se však spustila bouře s velkým lijákem, takže loďka ve vlnách začala nabírat vodu a bylo jisté, že půjde ke dnu. Jeden cestující se obrátil na panditu s otázkou: „Pane, umíte plavat?“ „Ne,“ řekl pandit. Cestující mu na to odpověděl: „Vidíte, neumím sánkhju ani neznám Pataňdžaliho, ale umím plavat,“ skočil do vody a zachránil se.

Co může člověk dosáhnout tím, když pozná jen pouhou mnohost Písma?

VLIVNĚJŠÍ NEŽ GURU

Chudý bráhman měl bohatého žáka, který byl obchodníkem s látkami. Obchodník však měl nedobrou povahu. Jednou potřeboval bráhman nový kousek látky, aby do ní zabalil posvátnou knihu. Šel tedy za svým žákem a požádal ho o kousek látky. Obchodník však odvětil: „Pane, je mi velmi líto. Kdybyste mi to řekl před několika hodinami, mohl jste tu látku mít. Teď však nemám žádný menší kousek látky, který by vám mohl vyhovovat. Vaši žádost ovšem povedu v patrnosti. Prosím však, abyste mi ji občas připomněl.“

Bráhman zklamaně odcházel. Nicméně rozhovor mezi guru-em a jeho nehodným žákem vyslechla obchodníková žena, která byla za zástěnou. Ihned poslala sluhu za odcházejícím bráhmanem s příkazem, aby ho přivedl k zadnímu vchodu domu, že s ním chce paní domu mluvit. Oslovila ho takto: „Ctihodný otče, o co jste žádal pána tohoto domu?“ Bráhman jí vyprávěl vše, co se přihodilo. Obchodníková manželka nešťastného bráhmana uklidnila a řekla, aby šel domů, že látku obdrží zítra po ránu.

Když se obchodník vrátil večer domů, manželka se ho tázala, zda uzavkl obchod. Obchodník jí řekl, že samozřejmě ano, a divil se, co se děje. Jeho paní však vyjádřila nečekané přání, řekla mu: „Jdi hned a přines z obchodu dvě nejlepší látky.“ Obchodník se divil, nač ten spěch, že přece stačí, když to udělá ráno druhý den. Ale manželka trvala na svém, že tu látku musí mít teď hned. Co mohl obchodník dělat? Nyní měl před sebou osobu, se kterou nemohl zacházet jako se svým duchovním guruem, kterého mohl odeslat s nejasnými sliby. Toto byl „záclonový guru“. Jeho příkazy je nutné okamžitě vyplňovat, jinak je

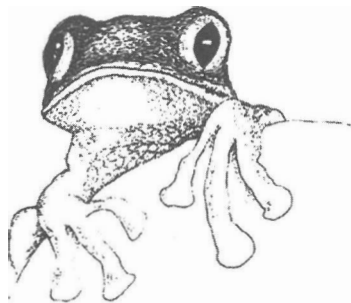
konec míru v domě. Navzdory tomu, že byla pozdní hodina, obchodník poslušně otevřel obchod a přinesl látky pro manželku.

Ráno příštího dne poslala dobrá paní zboží guruovi se vzkazem: pokud si příště bude něco přát, ať se obrátí na ni – že obdrží, co bude potřebovat.

MÁ STUDNA – MŮJ SVĚT

Ve studni žila žába. Narodila se tam a byla tam vychována. Jednoho dne spadla do studny žába, která předtím žila v moři. Žabička se ptala nově příchozí, odkud je. Dostala odpověď, že z moře. Ale žabka se ptala dále, jak velké je moře. Dostala odpověď, že je velmi veliké. Studniční žabka roztáhla všechny své údy a ptala se, zdali je takhle velké. Ale žába z moře řekla, že daleko větší. Pak žabka ze studny skočila z jednoho konce studny na druhý a ptala se, zda je moře tak velké jako její studna. Žába z moře na to řekla: „Nelze srovnávat moře s touto studnou, to je neskonale větší.“ Na to žába ze studny řekla: „Ne, nemůže být nikdy větší než má studna. Nic nemůže být větší než toto! Ty jsi lhář a koukej, ať jsi odsud pryč!“

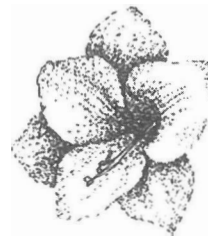
Takové to je s každým úzkoprsým člověkem. Sedí ve své malé studni a myslí si, že celý svět není větší než jeho studna.

VŮNĚ PROSTŘEDÍ

Rybářské ženy se vracely z trhu se svými koši od ryb. Měly dlouhou cestu domů, když je v pozdních odpoledních hodinách překvapila silná bouře s krupobitím. Začaly se ohlížet, kde by mohly nečas přechkat a případně přenocovat. Jediné, co našly, byl altánek zahradníka, pěstitele květin. Laskavý zahradník jim dovolil, aby přespaly v místnosti, kde uskladoval košíky, ve kterých dodával voňavé květy zákazníkům. Celá místnost skladu byla prosycena jemnou vůní květů. Ženy poděkovaly a ulehly na zem ke spánku. Rybářské ženy však nejsou takovým vůním přivyklé, a tak se převalovaly ze strany na stranu, ale spánek nepřicházel. Až jedna přišla na spásný nápad. „Víte co,“ řekla, „pokropíme naše koše a dáme si je k hlavám. To jistě tu protivnou vůni květin přehluší. Snad se pak vyspíme.“ Všechny radostně souhlasily a radu zkusily. Za chvíli spaly všechny, jako když je do vody hodí!

Taková je síla zvyku. Světové duše, které byly materialisticky vychovány a jsou na takové prostředí zvyklé, nevydrží dlouho vdechovat atmosféru čistoty a odpoutanosti. Nemají klid, a jako by je tam všechno pábilo, komentuje příběh Rámakrišna.

SEDM DŽBÁNŮ

Holič Jeho Veličenstva krále si vyšel na procházku. Když míjel strom blízko rozcestí, uslyšel hlas: „Nechceš sedm džbánů plných zlata?“ Holič se rozhlédl, ale nikoho nespatriil. Ovšem vyhlídka, že by mohl mít sedm džbánů zlata, v něm vyvolala chamtivost, a tak, i když nikoho neviděl, zvolal: „Ano, chtěl bych sedm džbánů.“ Jak to dořekl, uslyšel hlas, jak pronáší slova, která jeho uším velmi lahodila: „Běž domů, sedm džbánů už máš doma.“ Holič se dal do běhu, aby co nejrychleji ověřil pravdivost nečekané zprávy. Když vstoupil do domu, stálo před ním sedm džbánů, seřazených jako vojáci. Odkryl je a našel je naplněné zlatem. Přesněji řečeno, šest bylo plných zlata a sedmý džbán byl zpola plný.

Holič výskal radostí a štěstím, ale záhy v něm vzešla touha, která pomalu narůstala v pevné rozhodnutí, naplnit také sedmý džbán zlatem. Pak bude zřejmě dokonale šťastný. Okamžitě se dal do toho, a sebral všechny šperky v domě a směnil je za zlaté mince, které nasypal do džbánu. Džbán byl však záhadný. I když do něj vložil tolik mincí, džbán zůstával poloprázdný. To holiče rozhořčilo. Umínil si, a také začal, šetřit, kde mohl, uskrovnovat sebe i svou rodinu, jen aby ušetřil peníze a jimi mohl naplnit džbán. Džbán však všem pokusům odolával a zůstával stále stejný.

Když už nevěděl kudy kam, obrátil se holič s pokornou prosbou na krále, aby mu zvýšil plat, že se svým dosavadním příjmem nemůže vystačit. Jelikož byl královým oblíbencem, plat mu byl okamžitě zdvojnásoben. Všechno, co takto získal, dával holič do džbánu. Ale v hltavém džbánu zůstávala hladina peněz stejná. Byl stále poloprázdný.

V poblázněné chtivosti se holič rozhodl k tomu, že bude žebrat, že půjde od domu k domu, od dveří ke dveřím. A tak se stalo, že svůj výdělek i vše, co vyžebal, vkládal do záhadné, nenasytné dutiny džbánu.

Míjely měsíce a stav ubohého holiče se zhoršoval tak, že si toho všiml i král, zkoumavě se na něj podíval a zeptal se: „Co je s tebou? Když jsi měl polovic toho, co dnes dostáváš, usmíval jsi se, byl jsi milý a spokojený. Teď máš dvojnásobně a jsi mrzutý, ustaraný a bez nálady. Co se to s tebou děje? Nedostal jsi snad sedm džbánů?“ Králova slova holiče zarazila a překvapeně odpověděl: „Vaše Výsosti, kdo vám o tom řekl?“ Král potřásl hlavou a odvětil: „Nikdo, ale podle toho, jak vypadáš a jak se chováš, jsi jako ten, komu jakša (démon) svěril sedm džbánů! I mně nabídl džbány, ale já jsem se ho zeptal, zdali budu moci ty peníze utratit nebo jen hromadit. Jen jsem to dořekl, jakša bez odpovědi zmizel. Ty zřejmě nevíš, že ty peníze nelze použít. Nesou s sebou jen touhu po hromadění, chamtivost. Běž a okamžitě ty peníze vrať. Běž tam, kde ti je nabídl.“ Při těchto slovech holič najednou nabral na smyslech a rozumu. Když došel ke stromu na rozcestí, zvolal: „Jakšo, vezmi si zase džbány.“ A jakša řekl: „Dobře.“

Když se holič vrátil domů, sedm džbánů už tam nebylo. Zmizely stejně záhadně, jak tam byly přineseny. S nimi však zmizely všechny jeho celoživotní úspory.

Bylo to drazé zaplacené poučení o tom, co to je chamtivost!

SÁDHU A NADPŘIROZENÉ SÍLY

Jakýsi sádhu (asketa) získal velké okultní síly a stal se domýšlivým. Jinak však byl dobrým člověkem a měl obrovskou sebekázeň. Aby jej napravil, objevil se před ním Pán v rouchu sannjásina a oslovil sádhu: „Pane, zaslých jsem, že jste získal velké okultní síly!“ Sádhu ho přijal s velkou úctou a požádal jej, aby se posadil.

Právě se kolem ubíral slon a sannjásin se zeptal sádhu: „Dokážete, pane, zabít tohoto slona, jestliže se vám zachce?“ Sádhu řekl: „Ano, to lze učinit,“ nabral do ruky prach a mrštil jej po slonu, zpívaje nějaké zařikávání. Slon okamžitě padl v agonii a zemřel.

Sannjásin, když to pozoroval, prohlásil: „Oh, jakou podivuhodnou moc máte! Jak snadno jste slona zabil!“ Sádhu se usmíval při slovech obdivu a sannjásin pokračoval: „A můžete slona zase přivést k životu?“ „Ano, to lze také udělat,“ a zase hodil na slona hrst prachu, načež zvíře oživilo a vstalo.

Sannjásin na to řekl: „Vaše moc je opravdu zázračná! Ale chtěl bych se vás na jedno zeptat. Právě jste zabil slona a opět ho oživil – ale co vám to přineslo dobrého? Jaké zdokonalení jste tím dosáhl? Pomohlo vám to nalézt Boha?“

Když ta slova pronesl – zmizel.

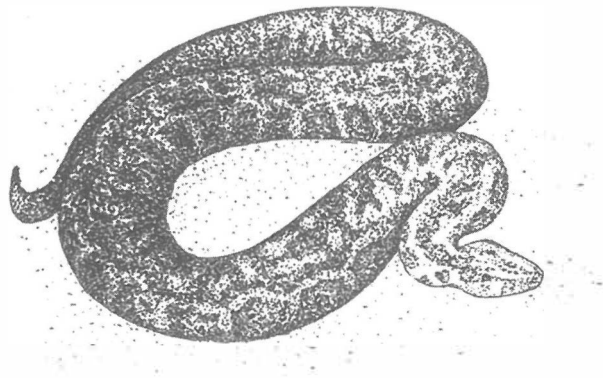
SVĚTEC A HAD

Na jednom místě v lese na pahorku žil had, který byl velmi jedovatý a útočný. Blízko toho místa vedla cesta, ale nikdo se tam neodvažoval projít, protože byl okamžitě hadem napaden, uštknut, a stal se tak synem smrti. Jednou šel okolo světec. Had spatřil na dálku člověka, a jako obvykle ho začal pronásledovat, aby jej uštknul. Když se však k němu přiblížil, ztratil svou zuřivost, protože se dostal do sféry vibrací světcovi svatosti a nenásilí. Had byl dobrotivostí světce zcela paralyzován.

Když svatý muž spatřil hada, řekl: „Tak co, příteli, chceš mě kousnout?“ Had byl zahanben a neodpověděl. Světec tedy k němu znovu promluvil: „Poslouchej, příteli, nikomu v budoucnosti neubližuj!“ Had se poklonil a kývnul na souhlas. Světec šel dál svou cestou. Had zalezl do své díry a od té chvíle počal žít život nevinnosti a čistoty, aniž by přál komukoli co zlého. Brzy se rozkřiklo v okolí, že had ztratil svou jedovatost a že již není nebezpečný, a tak ho lidé začali trápit. Jedni po něm házeli kamení, jiní jej nemilosrdně tahali za ocas, a jeho trápení nebralo konce. Za nějaký čas šel světec opět touto cestou, a když spatřil pohmožděného a zbitého hada, byl jeho stavem velmi pohnut. Zeptal se na příčinu jeho utrpení. Na to had odpověděl: „Pane, dostal jsem se do tohoto stavu, protože jsem nikoho nezranil od chvíle, co jsem obdržel váš pokyn. Jak vidíte, lidé jsou tak nemilosrdní!“

Světec pokývl hlavou a řekl hadovi: „Milý příteli, radil jsem ti, abys nikoho neuštknul, ale nikdy jsem ti neříkal, že nemáš syčet, a lidi tak vyděsit a varovat. Ačkoli nemáš žádnou bytost uštknout, přece bys měl každého od sebe držet v patřičné vzdálenosti tím, že na něho zasyčíš.“

Podobně, žijete-li ve světě, nechejte, ať se vás lidé bojí a respektují vás. Nikomu neubližujte, ale sami si také nenechte ubližovat.

NEBE A HINDUISTA

Zemřel zbožný hinduista. Pro jeho duši přišli Višnuovi poslové a odvedli ho do nebe. Tam se ho ujali nebeští průvodci, a jeden z nich ho začal provádět po nebeských pláních a zároveň ho poučoval. Cestou potkali skupinku duší. Průvodce se honem obrátil na hinduistu s prstem na ústech a ještě k tomu mu tiše zašeptal: „Buď zticha, ty nesmíme rušit!“ Tak mlčeli oba. Po chvíli se novic zeptal, proč měli být zticha.

„To byli katolíci, a ti si myslí, že tu jsou v nebi sami,“ zněla odpověď nebeského průvodce.

GURU A JEHO UČENÍ

Jakýsi král byl svým guruem poučen o posvátné nauce advaity, která prohlašuje, že celý vesmír je jen brahman, Božství, že vše je stejné brahman. Nauka se králi velmi zalíbila, zvláště když si ji po svém vyložil. Když přišel ke královně, prohlásil: „Není rozdílu mezi královnou a její služebnou. Od této chvíle ať služebná také zaujímá místo královny.“

Královna byla ohromena poblázněnou řečí královou. Poslala pro gurua a v žalu si mu stěžovala: „Pane, vizte zhoubný výsledek vašeho učení,“ a vyprávěla mu, co se seběhlo. Guru ji uklidnil a poradil jí, až se dnes bude podávat králi oběd, aby mu byla podána mísa s kravským hnojem a mísa s rýží.

V poledne usedli král i guru k tabuli. Je těžké si představit hněv, který krále popadl, když mu nabídl k jídlu kravský hnůj. Guru se ho však klidně zeptal: „Vaše Výsost přece dobře zná nauku o advaitě. Proč tedy spatřuje rozdíl mezi rýží a kravským hnojem?“ To rozhořčilo krále do té míry, že vzkřiknul na gurua, že když on, guru, advaitu tak ovládá, ať tedy kravský hnůj sní. Guru souhlasil, okamžitě se proměnil ve vepře a spolykal hnůj s velkou chutí, a pak se zase proměnil v člověka. Králi vše došlo a byl zahanben. Návrh, který učinil předtím královně, už nikdy nepakoval.

ASKETA A BOHYNĚ

Kdysi žil v Indii muž, který byl pro svou inteligenci všude znám a široko daleko vážen, takže si jej král vybral jako svého předsedu vlády. Muž vykonával svou funkci velmi svědomitě a spravedlivě.

Jednoho dne ho napadlo, proč vlastně tuto práci vykonává? Když o tom přemýšlel, stávalo se mu čím dál zřejmější, že ji dělá jen pro peníze. O věci přemýšlel dál, až usoudil, když mu na penězích tak záleží, že by bylo lepší a účinnější se přímo věnovat uctívání Lakšmí, bohyně bohatství. Uctíváním bohyně by k němu bohatství přicházelo zcela samovolně. Čím více přemýšlel, tím více v něm uzrávalo rozhodnutí, až se jednoho dne vzdal svého úřadu, odešel do lesů a usadil se blízko řeky.

Každý den opakoval mantru k bohyni Lakšmí a uctíval ji předepsanými védskými obřady.

Uplynulo dvanáct let a bývalý předseda vlády nejenže ničeho nedosáhl, ale spotřeboval všechny své peníze, takže byl nucen si jídlo vyžebravat. Stále více se ho zmocňovala nespokojenost, že se bohatství nedostavuje, až způsobila, že zanechal uctívání Lakšmí a rozhodl se, že se stane sannjásinem, asketou.

Podstoupil formální zasvěcení a stal se potulným asketou. Odebral se do hor, kde meditoval. Několik dní meditoval na vrcholu hory. Když jednou ukončil svou meditaci a zvolna otevřel oči, spatřil před sebou nevidaně krásnou ženu. Klidně stála před ním a zářila nadpozemsky krásným svitem, který vycházel i z každého záhybu jejího roucha a postavy. Byla celá jako ze zlata.

V naprostém úžasu a překvapení ze sebe stěží vypravil otázku: „Co tu děláte?“

„Jsem zde, protože se s tebou mám sejít. Vždyť jsi mne zval, tak jsem přišla,“ zněla odpověď.

„Co to říkáte, paní, já jsem vás nevolal, jsem sannjásinem,“ řekl muž.

Ale žena se nedala a připomněla mu, že recitoval hymny na oslavu Lakšmí – ne jednou, ale celých dvanáct let. „Ano, to jsem dělal,“ souhlasil muž. „No vidíš, a já jsem Lakšmí.“

Muž se bohyni okamžitě hluboce poklonil. Když vzhlednul, poprosil ji o vysvětlení: „Uctíval jsem vás takovou dobu, ale vy jste se nikdy neukázala. Proč jste přišla až teď?“

„Z minulých životů jsi měl nashromážděno tolik hříchů, mnoho karmanů, které bránily v tom, aby tvé uctívání neslo ovoce. Když ses zřekl světa a stal se sannjásinem, tvým zřeknutím se všechny tvé hříchy spálily. Nyní jsi čistý, a proto jsem za tebou přišla,“ prohlásila bohyně.

„Ale já vás už opravdu nehledám, ani nepotřebuji,“ omlouval se muž.

„Chápu to, ale nemohu odejít,“ řekla Lakšmí, „prováděl jsi obřady, které mají působnost, a ty musíš nyní sklidit ovoce.“

„Když je to tak, pak mi poskytněte bohatost poznání, prosím,“ odvětil mnich.

Lakšmí souhlasila a obdařila muže nesmírným bohatstvím poznání. Muž byl pak všeobecně znám jako Vidjāranja, což znamená „les poznání“, a napsal o poznání hluboké pojednání, pojmenované Pančadaši, které bylo zahrnuto do Písma.

* * *

Nikdo neví, jaké skladiště karmanů v minulých životech nashromáždil. Tato povídka se také týká nedočkavců, kteří meditují třeba dva roky a už volají – kdy to už bude?

CHUĐAS, JOGÍN A KARMAN

Byl jednou jeden chudý člověk, který pro svou rodinu jen těžko sháněl obživu. Chodil do lesa a sbíral chrástí a dříví a to nosil na trh. Co za to utržil, stačilo jen na velmi nuzné živobytí.

Jednou potkal v lese jogína, když jako obvykle hledal dříví. Jogín se ho zeptal, co tu dělá, a on mu v odpovědi vyličil celý svůj strastiplný osud. Jogín se na něj soucitným pohledem dlouze díval, a pak řekl: „Není v mé moci změnit tvůj úděl, ale něco zkusím a uvidím, zdali ti to pomůže.“ Dal chuďasovi kámen a sdělil mu, že kámen má moc přeměnit železo ve zlato, jakmile kámen na železo položí. Nakonec ho upozornil na to, že mu půjčuje kámen na dvacet dní, a pak že si pro kámen přijde. On, jogín, musí jeho moc vždy znovu obnovovat.

Chuďas běžel radostně domů. Když druhý den utržil peníze za dříví, šel se na trh podívat, co stojí staré železo.

Ve srovnání se dřevem bylo však daleko dražší. Za pár měďáků, co měl, se mu zdálo, že toho moc nedostane. Zeptal se obchodníka, nebude-li mít lacinější železo? Obchodník přikývl, že za pár dní takové mít bude. Chuďas si zamnul ruce a těšil se, že nakoupí více železa, které pak přemění. Nakoupil tedy skrovné jídlo a šel domů.

Za pět dní opět zašel za obchodníkem a skutečně, cena železa o něco klesla, ale jemu se pořád zdála moc vysoká. Obchodník mu proto řekl, ať přijde ještě za pár dní, že snad pro něj něco levnějšího sežene. Když za dalších několik dní přišel, už si chtěl železo koupit, když zaslechl, že staré železo asi klesne na ceně, protože je o ně malý zájem. Okamžitě si koupí rozmyslel. Situace se takto opakovala - až tu se dveře jeho chatrče otevřely a v nich stál jogín. Dvacátý den se právě schyloval ke konci a jogín požá-

doval kámen zpět. Chuďas mu zoufale plačky vysvětloval, že kámen ještě ani jednou nepoužil, že železo bylo drahé, že však jeho cena klesá, a proto ještě žádné nenakoupil.

Jogín mu vysvětlil, že přece stačilo koupit jen starou podkovu, a přeměnou ve zlato by se z něj stal boháč.

Chuďas rozčileně zvolal, že ho taková věc nenapadla, aby mu tedy kámen ještě aspoň na den půjčil!

Jogín jen pokrčil rameny a řekl, že nemůže, že kámen už stejně ztratil svou moc a že chuďasovi zřejmě není pomoci. On že mohl dát jen příležitost, ale moc karmanů chuďasovi zahalila rozum neschopností rozlišovat.

Jogín vzal kámen a odešel.

TO VŠE KVŮLI JEDNÉ BEDERNÍ ROUŠCE

Jeden sádhu si vybudoval malou chatrč, tak jak mu to jeho guru poradil. Vystavěl ji vzdálenou lidskému ruchu a pokrytou jen palmovými listy. Tam prováděl svá uctivací a meditační cvičení.

Po každé koupeli všel svůj hadřík a bederní roušku na nedaleký strom, aby uschly. Když se jednou vrátil z vedlejší vesnice, kde si vyžebрал nějaké jídlo, zjistil, že do jeho bederní roušky krysy vyhlodaly díru. Druhý den musel zase do vesnice, aby vyžebрал kus látky na novou bederní roušku. Po několika dnech sádhu opět pověsil své prádlo na strom a odebral se do vesnice žebrot jako obvykle. Když se vrátil, zjistil, že krysy nebo myši roztrhaly jeho látku, tentokrát až na nitky. Byl z toho znechucen, protože nevěděl, kam se obrátit, kde by mu zase dali kus látky. Nedalo se však nic dělat, druhý den pověděl o svém neštěstí vesničanům. Když ho vyslechli, uvažovali: „Kdo ti může každý den dávat kus látky? Víš co, opatři si kočku a myši a krysy ti dají pokoj.“ Sádhu si ihned opatřil mladou kočku a vzal ji do chatrče. Od toho dne jej hlodavci přestali obtěžovat a sádhu se velmi radoval. Začal o užitečnou kočku pečovat a krmil ji mlékem, které vyžebрал. Po několika dnech mu jeden vesničan řekl: „Sádhudži, ty chceš každý den mléko. To vyžebvané mléko máš jenom na dva nebo tři dny. Kdo ti bude dávat mléko celý rok? Abys měl po starosti, opatři si krávu. Ta bude dobrá pro tebe a zbyde i pro tvou kočku!“ Za pár dní si sádhu opatřil dojnici a už nemusel vyžebrovat mléko.

Za čas však sádhu zjistil, že je třeba vyžebrot slámu pro krávu, a tak šel zase do vesnice. Vesničané mu však poradili: „V okolí tvé chatrče je mnoho neobdělávané půdy. Obdělej ji a nebudeš

muset žebrot slámu pro krávu.“ Sádhu se zařídil podle jejich rady a začal obdělávat půdu. Postupně byl nucen zapojit i nějaké pomocníky. Po nějakém čase zjistil, že je nutné postavit stodolu pro sklizeň. A tak se z něj během doby stal hospodář. Nakonec byl nucen se oženit, protože tu musel být někdo, kdo by se mu staral o domácnost a hospodářství, jak nabývaly na rozměrech. Sádhuovi tak nezbylo nic jiného, než aby žil po způsobu pilného hospodáře.

Uplynula doba a do kraje přišel jeho guru, aby ho navštívil. Guru však to místo nepoznával. Byla tu samá hospodářská stavení. Byl zmaten a zeptal se jednoho sluhy: „Zde přece žil určitý asketa, žil tu v chatrči, můžete mi říci, kam se odstěhoval?“ Sluha nevěděl, co by měl odpovědět, a jen pokynul směrem ke stavení. Guru se nakonec rozhodl, že vstoupí do domu, kde ke svému velkému překvapení poznal v oděvu hospodáře hledaného žáka. Guru se ho zeptal: „Můj synu, co to všechno má znamenat?“ Žák padl velice zahanben k jeho nohám a chvíli to trvalo, než ze sebe vypravil: „Můj pane, nebudete mi to snad ani věřit, to všechno vzniklo jen pro jediný kus bederní roušky!“

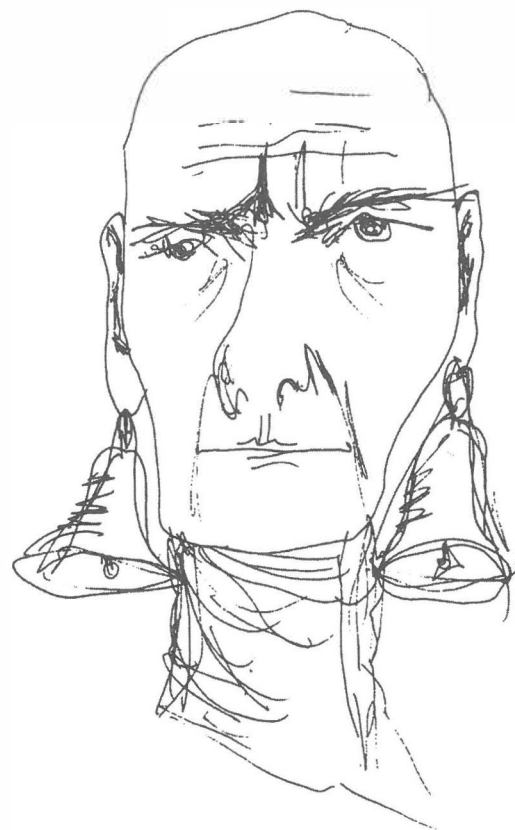
NEDOVOL, ABY TVÉ POBOŽNŮSTKÁŘSTVÍ OTUPILO TVŮJ SLUCH

Jeden muž uctíval Šivu, ale nenáviděl všechna ostatní božstva. Jednoho dne se mu zjevil Šiva a řekl mu, že on, Šiva, s ním není spokojen, protože nenávidí jiné bohy. Ale muž byl neoblomný.

Po několika dnech se mu Šiva znovu zjevil. Tentokrát jako Hari-Hara, to jest ve tvaru, jehož půlka byla Šiva a druhá Višnu. S tímto projevem byl muž způli nadšen a způli znechucen. Položil obětiny k půlce Šivy, a k půlce Višnu nedal nic. Když obětoval voňavou tyčinku Šivovi, milovanému Božství, byl tak nestoudný, že ucpal nosní dírky Višnuovi, aby si vůně nemohl čichnout! Na to Šiva řekl: „Tvé pobožnůstkářství je nevyléčitelné. Tím, že jsem vzal na sebe dvojí aspekt, snažil jsem se tě přesvědčit, že všichni bohové a bohyně jsou jen různými aspekty Jediné Bytosti. Ty jsi však výuku nepochopil a pro své pobožnůstkářství budeš muset trpět, dlouho trpět.“

Muž odešel jinam a žil v ústraní jedné vesnice. Brzy v sobě vyvinul nesmírnou nenávist k Višnuovi, a když se tato jeho zvláštnost po okolí roznesla, děti z vesnice jej začaly škádlit tím, že na něj pokřikovaly: „Višnu, Višnu!“ To ho tak pobuřovalo, že si pověsil dva zvonky k uším, a když nějaký kluk vykřikl Višnu, Višnu, prudce zatřásl hlavou, aby rozezvučel zvonky a přehlušil tak zvuk toho jména.

Nikdo mu pak neříkal jinak než Ghantakarna – zvonkouchý.

NEVYZPYTATELNÉ JSOU CESTY BOŽÍ

Jak můžeme svým nepatrným intelektem porozumět cestám Božím?

Když Bhíšma, jeden z velkých hrdinů Kuruovského bitevního pole, ležel na své smrtelné posteli z šípů, stáli okolo něho shromáždění bratři Pánduové a Kršna. Viděli, jak z očí velkého hrdiny stékají slzy.

Ardžuna se naklonil ke Kršnovi a zašeptal: „Příteli, podívej se na to překvapení. I Bhíšma, takové veličenstvo, pravdivý, sebeukázněný, svrchovaně moudrý, pláče, když se ho v hodině smrti zmocnila májá.“

Když se Kršna Bhíšmy na to otázel, dostal odpověď: „Ó Kršno, ty velmi dobře víš, že to není příčinou mého zármutku. Přemýšlím o tom, že nevidím konec utrpení Pánduovců, i když Bůh sám je jejich vozatajem! Takové pomyšlení ve mně vzbuzuje názor, že jsem vůbec cestám Božím neporozuměl. A to je příčinou mého pláče.“

ZAMÝŠLEJ SE NAD HŘÍCHY JINÝCH A ZAČNEŠ SÁM HŘEŠIT

Jakýsi sannjásin žil v blízkosti chrámu. Naproti přes ulici byl dům, kde žila prostitutka. Jelikož vídával u jejího domu stálý sběh mužů, sannjásin si ji zavolal a vytýkal jí, že je velkou hříšnicí, že hřeší dnem i nocí a že se jí jednou velmi zle povede.

Ubohá prostitutka si uvědomila míru svých špatných činů a velmi zesmutněla. Začala se modlit k Bohu s opravdovou lítostí a prosila ho úpěnlivě o odpuštění. Jelikož však prostituce byla její jediné zaměstnání, nebyla schopná najít jiný způsob, jak si sehnat obživu. Tak se stalo, že kdykoli její tělo hřešilo, vytýkala si to se stále větší kajícíností a o to více se modlila k Bohu, aby jí odpustil.

Sannjásin, jak se na dům a na její počínání díval, nespatriil zjevně žádnou změnu, která by svědčila, že se prostitutka jeho radou zabývala. Přišlo mu na mysl, že by bylo zajímavé vědět, kolik lidí tuto ženu navštěvuje. Od toho dne dával stranou vždy oblázek, kdykoli někdo vstoupil do jejího domu. Během doby se nashromáždila pěkná halda oblázků.

Jednoho dne sannjásin prostitutce řekl: „Ženo, copak nevidíš tu haldu? Každý oblázek představuje jeden smrtelný hřích, kterého ses dopustila, a ty si v tom libuješ, přestože jsem tě varoval, abys se zlými skutky skončila. I nyní ti při pohledu na tvé nahromaděné hříchy říkám, sřez se svých špatných skutků!“

Chudák ubohá, začala se třást na celém těle a v slzách bezmocnosti se modlila k Bohu, volajíc ve svém nitru: „Ó Pane, cožpak ty mne neosvobodíš od toho bídneho života, který vedu?“

Modlitba byla vyslyšena. Toho dne navštívil anděl smrti její dům a její pozemská existence skončila. Zvláštní vůlí Boží se stalo, že sannjásin zemřel ve stejný den.

Poslové Višnu sestoupili z nebes, vzali duchovní schránu kající se prostitutky a odnášeli ji k nebeským končinám, zatímco poslové boha smrti, Jamy, spoutali ducha sannjásina a vlekli jej dolů do nižšího světa.

Když sannjásin spatřil štěstí prostitutky, vykřikl hlasitě: „To je tvá hluboká spravedlnost, Bože? Strávil jsem celý život v askezi a chudobě a vlečou mě do pekla, zatímco tamta prostitutka, jejíž život byl jedním skutkem hříšnosti, je odnášena do nebes!“

Jakmile to zaslechli poslové Višnu, odvětili mu, že Boží rozhodnutí jsou vždy spravedlivá: „Jak smýšlíš, tak sklízíš. Strávil jsi svůj život ve vnější okázalosti a ješitnosti. Usiloval jsi o čest a slávu a Bůh ti dal obojí. Tvé srdce však nikdy po něm opravdově netoužilo. Prostitutka se upřímně modlila k Bohu dnem i nocí, ačkoli její tělo hřešilo každou chvíli. Pohleď, jak dole zacházejí s tvým a jejím tělem. Jelikož jsi nikdy svým tělem nehřešil, ozdobili ho květinami a věnci a nesou je k posvátné řece. Ale tělo prostitutky, které hřešilo, trhají v tu chvíli šakalové a supi. Protože však měla čisté srdce, odchází do příbytku čistých. Tvé srdce se stále zabývalo jejími hříchy, a tak se stalo nečisté! Proto odcházíš do říše nečistých. Ty jsi byl pravou děvkou, ne ona.“

V PRALESE SVĚTA

Muž se ubíral hlubokým lesem, když tu ho znenadání přepadli tři loupežníci.

Obrali ho o vše, svlékli ho i do naha. Jeden z loupežníků řekl: „Zabijeme ho!“ a chystal se ho dýkou probodnout. Druhý lupič ho ale zadržel a řekl: „Ale ne, co z toho, když ho zabijeme? Svažme ho na rukou a na nohou a hodme ho do křoví, ona se o něj zvěř postará.“

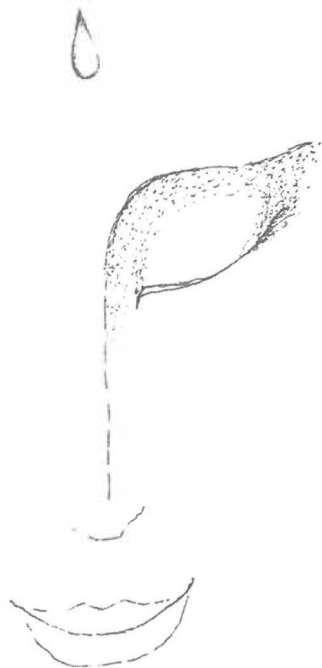
Loupežníci tak učinili a odešli. Nebohý muž očekával svůj konec, když tu náhle uslyšel praskot z okraje křoví. Už se bál, že se k němu blíží nějaké divé zvíře. Když se však tím směrem podíval, poznal jednoho z lupičů, jak si dýkou prosekává cestu. Lupič ho zřejmě hledal, aby ho zabil. Chudák muž se odevzdal osudu a přivřel oči. Lupič ho našel a zastavil se nad ním. Náš muž koutkem oka viděl, jak loupežník svírá vytasenou dýku – a začal mu přerezávat pouta!

„Je mi to líto, pane. Zbavím vás pout. Nejste zraněn?“ řekl loupežník. Když ho zbavil pout, povídá: „Pojďte se mnou, já se tu v lese vyznám, vyvedu vás odtud.“ Šli dlouho, až přišli k široké cestě, silnici, která vedla do kraje. „Podívejte, běžte touto cestou,“ řekl loupežník, „a tam v dálí, co vidíte ty stříšky, tam někde je váš domov,“ a loupežník od něj odcházel.

Muž však na něj zavolal: „Pane, prokázal jste mi velké dobro. Neodcházejte, pojďte se mnou do mého domu, učiním vás svým společníkem.“

„Ach ne, to nejde, já tam nemohu,“ odmítal loupežník, „policie by mě našla.“

Rámakrišna, když tuto povídku vyprávěl, na závěr k tomu dodával: „*Svět je pralesem, divočinou. Tři loupežníci jsou tři guny – sattva, radžas a tamas. Individuální duše je poutníkem. Poznání sebe sama je pokladem, o který poutníka oberou loupežníci. Tamas ho chce zničit. Radžas ho svazuje ke světu. Ale sattva osvobozuje od sevření radžasem a tamasem. Sattva sama o sobě je však také loupežníkem. Nicméně vede člověka na cestě k svrchovanému přibýtku, a potom řekne: ‚Pohled, tam je tvůj domov‘, a pak zmizí. Ani kvalitě sattvy nemůže vejít do říše absolutna.‘*“

BUDDHA

Když bydlel Buddha v paláci, obklopen veškerou nádherou světa, býval stále smutný. Otec se snažil jeho smutek rozptýlit a zahrnoval ho ještě větším přepychem a různými rozmařilostmi. Z toho všeho však Buddha nepocífoval radost ani uspokojení. Jednoho dne v něm uzrálo rozhodnutí; o půlnoci vstal, odešel z domu, od své ženy a dětí, a zmizel. Setrval šest let v přísné askezi a dosáhl seberealizace. Pro blaho světa se pak stal potulným mnichem. Teprve tehdy, když byl žebravým mnichem, zažíval velikou blaženost. Opravdu, co si mohl v naprosté svobodě ještě přát?

V rouchu žebravého mnicha putoval krajem, a když byl jednou v blízkosti svého rodného města, rozhodl se, že do něj vstoupí.

Když se jeho otec Suddhódana dozvěděl, že se jeho syn blíží, vyzdobil královského slona a vyšel mu po hlavní silnici naproti s celým svým vojskem. Buddha se však vyhnul hlavní silnici a vstoupil do města vedlejšími cestami. Svě blízké druhy rozeslal žebrat do různých ulic a sám, v rouše mnicha, šel otcí naproti. Jak mohl otec vědět, že přichází v takovém oblečení? Jašódhara, Buddhova manželka, ho však poznala a přiměla své syny, aby se otcí poklonili, a sama se také hluboce uklonila. Tehdy i král Suddhódana poznal Buddhu. Nikdy ho však nenapadlo, že potká svého syna v takovém stavu. Rozhněval se a křičel: „Hanba tobě! Co to máš na sobě? Cožpak ten, kdo by mohl mít největší bohatství, přichází v takovém stavu? Mám toho dost!“ A pln zloby se podíval na Buddhu. Buddha s lítostí poznal, že jeho otec se ještě utápí v nevědomosti, a tak začal opětovat otcův pohled. Buddhův pohled však nabíral na intenzitě, a ve válce

pohledů byl otec poražen. Padl k synovým nohám a sám se stal toulavým mnichem.

***

Takto vyprávěl tuto povídku vypravoval Ramana Mahárši, který na závěr dodal: „*Jen člověk s nepřipoutaností zná vlastní sílu odpoutanosti,*“ a jeho hlas se chvěl emotivním nábojem.

MÍR JE JEDINÝM MĚŘÍTKEM

Světce Tattvarójar složil na počest svého guru Svarúpánandy oslavné bharani, což je druh tamilské poezie, a svolal shromáždění panditů, aby vyslechli dílo a určili jeho hodnotu. Pandité měli však k dílu výhrady. Zastávali názor, že bharani je vyhrazeno pouze pro oslavu toho, kdo zabil v bitvě více než 1 000 slonů. Svarúpánanda navíc vede zahálčivý život, sedí kdesi v ústraní a málokdo ho zná. Takový člověk si podobný chvalozpěv nemůže zasloužovat.

Když Tattvarójar vyslechl námitky panditů, prohlásil: „Pojďme všichni k mému guruovi, tam se vše vyjasní.“ A tak se stalo, že se pandité odebrali k Svarúpánandovi. Když se všichni posadili, Tattvarójar vysvětlil svému guruovi, proč se u jeho nohou shromáždili. Guru na to neodpověděl, setrval mlčky a ostatní byli najednou také zcela tiší. Tak uplynul celý den, nadešla noc a další den a další noc. Všichni zůstávali bez pohnutí a tiší. Žádnému z přítomných nevzešla jediná myšlenka a nikdo se nezeptal, proč tu vlastně takto sedí a proč sem přišli. Když tak strávili tři dny, guru pohnul poněkud svou myslí a hned nato přítomní nabyli své myšlenkové aktivity a prohlásili: „Pobít tisíc slonů není nic ve srovnání se silou guru, který přemohl naše ega, podobající se stádu rozběhnutých slonů. Svarúpánanda je zajisté hoden bharani k jeho počtě.“

***

Ramana Mahárši k tomu dodával, že *mír je jediným měřítkem přítomnosti mudrce.*

VZDÁNÍ SE SEBE SAMA

Král Džanaka se v Písmu dočetl, že realizaci sebe sama možno dosáhnout v okamžiku pohybu, kdy jezdec vloží nohu do třmenu a zvedne druhou, aby se vyšvihнул do sedla. Džanaka svolal všechny pandity své země a rozkázal jim, aby buď prohlášení Písma prokázali, nebo jej popřeli. Nikdo z panditů však nemohl přinést důkaz. Navíc však, jelikož se jednalo o prohlášení Písma, nikdo se neodvážil je popřít. Džanaka se na ně rozhněval a dal je všechny vsadit do vězení.

Tou dobou pobýval v sousedství Džanakova království mudrc Aštávakra. Když se o události dozvěděl, rozhodl se, že krále Džanaku navštíví. Lidé ho varovali, aby tam nevstupoval, on však toho nedbal, do království se odebral, a když dorazil k bráně paláce, byl ihned předveden před krále. Král Džanaka na něm okamžitě žádal důkaz o prohlášení Písma. Aštávakra odpověděl, že za určitých podmínek by mohl pravost prohlášení prokázat. Za prvé by ho král musel přijmout za gurua a ve všem jej poslechnout. Za druhé by musel okamžitě propustit uvězněné pandity a za třetí by se musel vzdát království a veškerého svého majetku. Král okamžitě všechny tři podmínky splnil.

Nato mudrc zavolal: „Džanako,“ protože už nadále nebyl králem, a přikázal mu, aby ho sám následoval a vzal s sebou koně, že půjdou za město. Tam Aštávakra Džanakovi řekl, aby vložil jednu nohu do třmenu a druhou nohu zvedl. Dále prohlásil: „Teď přijde nejvyšší podmínka. Musíš se vzdát všeho majetku i sebe sama! Souhlasíš?“ Džanaka řekl: „Ano!“ Od toho okamžiku stál Džanaka jakoby ochromen, s jednou nohou ve třmenu a druhou zavěšenou kdesi ve vzduchu. Podobal se soše. Kolemjdoucí na něj žrali. Nastal poplach.

Lidé se seběhli a prosili mudrce, aby Džanaku omilostnil a zachránil. Mudrc tedy řekl: „Džanako, proč tu tak stojíš? Jeď přece domů.“ Lidé si oddechli, protože Džanaka dal druhou nohu do třmenu a odjel domů. Mudrce poslouchal ve všem na slovo jako nevolník.

„Tak co, připouštíš nyní pravdivost prohlášení Písma?“ zeptal se mudrc. „Ano,“ odpověděl Džanaka. „Tak kraluj ve svém království jako předtím,“ pokračoval mudrc. „Copak není království vaše?“ zeptal se Džanaka. „Ano,“ odpověděl mudrc, „přikazuji ti vládnout v království mým jménem.“ „Slyším a poslouchám,“ odvětil Džanaka.

* * *

Ramana Mahárši vyprávěl tuto slavnou historku o králi Džanakovi a mudrci Aštávakrovi, aby ukázal, jak vzdání se sebe sama s sebou samovolně přináší seberealizaci.

SÍLA ODHODLÁNÍ

Párek malých ptáků si postavil hnízdo na mořském břehu. Samička do něj vložila tři krásná vajíčka a oba o ně střídavě pečovali. Jednoho dne, právě když oba sháněli měkký materiál pro další vystlání hnízda, vzedmula se z moře mimořádně vysoká vlna a spláchla hnízdo i s vejci do svých hlubin. Když se ptáci vrátili, nemohli hnízdo najít. Rákos a síť kolem byly mokré a pokryté pěnou a moře hučelo. Hned pochopili, co se stalo.

Ptáci okamžitě zaletěli na kraj moře a žádali, aby jim bylo hnízdo vráceno. Moře však pokračovalo v hukotu a vlny se dále zdvíhaly, žádná odpověď nepřišla. Ptáci po chvíli čekání prohlásili, že to tak nenechají. „Moře nemá právo si brát, co mu nenáleží, a musí navrátit, co neprávem vzalo. Proto moře potrestáme. My ho vysušíme. Až ho vyprázdníme, hnízdo najdeme.“

Sameček okamžitě zaletěl k jednomu trsu trávy, utrhnul stéblo, vrátil se zpět k moři, vnořil stéblo do vody, a zachytil tak na něm několik kapek. Odletěl k pískům, tam setřásl oněch pár kapek a letěl zpět. Tuto činnost – přilet k moři, ponoření stébla, zachycení pár kapek, odlet k pískům, setřesení vody a opětný let k vodě – prováděl znovu a znovu, až vyčerpaný a hladový předal stéblo samičce. Pak si začal vyhledávat potravu, zatímco samička pokračovala v činnosti. Ptáci se nepodívali na moře a vůbec se nesnažili odhadnout jeho hloubku či rozlohu. Soustředili se zcela na práci, kterou vykonávali, a úplně se ponořili do úkolu, který si uložili. Tak mýjely dny.

Jednoho dne se ubíral kolem mudrc a všiml si neustálého systematického poletování ptáků se stéblem v zobáčku. Zastavil se a začal je pozorovat. Po chvíli se jich zeptal, co vlastně dělají. Sameček mu odpověděl: „Ó moudrý, snažíme se vyprázdnit moře.“

Mudrci se rozšířily oči údivem. Ptáček mu pak vyprávěl, co se jim s jejich hnízdem stalo, i o jejich odhodlání hnízdo znovu získat. Když dovyprávěl, požádal mudrce o požehnání, a odletěl zase k moři. Mudrc užasl nad nesmírnou velikostí odhodlání malého ptáčka. Mudrc, který byl bytostí nejvyšší realizace, upevněný v kosmickém Vědomí a v jednotě s celou Přírodou, se obrátil k moři a promluvil k němu. Přikázal moři, aby vlna vrátila, co spláchla. Oceán vrátil hnízdo i s vejci a položil je k nohám mudrce. Ptáci byli přešťastní.

***

Tento příběh vypravují Mistři svým žákům. Jeden k tomu dodal: „*Mé dítě, takové má být tvé odhodlání, a je nutné mít stejnou odvahu, chceš-li se ponořit do hloubek svrchované Skutečnosti. Vytrvalost tvoří praxi a praxe je vytrvalé úsilí.*“

Ramana Mahárši, který tuto povídku svým stoupencům také vyprávěl, k ní mívál tuto poznámku: „*Vyprázdnění oceánu je analogií k poznání Boha. Bez milosti je to ale nemožné. Má-li však člověk neotřesitelnou víru a opravdovost, jakou měli oba ptáci, Guru se bezpochyby objeví a splní jeho touhu.*“

SVĚT JE JAKO PSÍ OCAS

V jedné vesnici žil muž jménem Mani, který byl velmi chudý. Ať dělal co dělal, nemohl sehnat stálé zaměstnání. Něco málo vydělal, když se náhodou vyskytla příležitostná práce. Jeho rodina proto strádala a děti byly často o hladu, což ho přivádělo k zoufalství. Jednou, když dumal nad svým stavem, napadlo ho, že by měl zajít do poustevny za známým divotvorným jogínem, který tam přebývá, a poprosit ho o pomoc. Okamžitě se vydal na cestu.

Když přišel do poustevny, padl jogínovi k nohám a zapřísahal ho, aby mu pomohl z bídy. Jogín jej však odmítl, protože, jak prohlásil, sice zná řešení, ale to že je příliš nebezpečné. Proto jej poslal pryč. Nešťastný Mani odešel smutně domů, kde však na něj čekala bědující manželka a křičící, hladové děti, a on jim nic nenesl. Když křik doma už nemohl vydržet, v zoufalství se znovu rozběhl k jogínovi s tím, že rád podstoupí každé nebezpečí, než snášet takovou bídu.

Zase se vrhl k jogínovým nohám s tím, že pokud ho nevyslyší, v zoufalství si vezme život.

Jogín poznal, že to muž myslí vážně, a když ten stále naléhal, vyložil mu podmínky, za kterých mu může pomoci. On že mu poskytne mantru, kterou musí muž v určitou dobu na jednom místě v lese několikrát vyslovit. Vyvolá tím mocného džina, který mu splní každé hmotné přání. Nebezpečí však spočívá v tom, že pokud mu nebude schopen uložit práci, džin jej zahubí.

Když to chudáš uslyšel, skákal radostí, smál se a říkal, že žádné nebezpečí nehrozí, protože má pro džina spousty práce, a honem chtěl na jogínovi kouzelnou mantru. Jogín jej však znovu varoval před velkým nebezpečím, ale když Mani stál na svém, mantru mu pošeptal do ucha.

Přešfasten utíkal Mani domů. Ráno se ještě za tmy vypravil do lesa, kde při rozbřesku měl opakovat mantru. Tak se také stalo. Sotva mantru několikrát vyslovil, zahalila jej náhle mlha, a když se rozptýlila, stál před ním mohutný džin, který mu řekl: „Pane, přemohl jsi mne mocí kouzelného slova, tak jsem zde, připraven ti splnit každé přání. Dej mi nějakou práci k vykonání. Ale varuji tě, když mi nebudeš moci uložit žádnou práci, zahubím tě.“

Mani mu řekl: „No, dobře, dobře. Tak začneme. Opatři mi deset pytlů zlatých peněz!“ Džin na to kývl, mávl rukou do vzduchu a řekl: „Vykonáno,“ a před Manim najednou skutečně stálo deset pytlů peněz. Džin však vzkřiknul, že chce další práci. „Dobře,“ řekl Mani, „postav mi tam na mýtině velký palác se skvostným zařízením v každé komnatě.“ Džin zase kývl, mávl rukou do vzduchu a znovu prohlásil: „Vykonáno,“ a vskutku, na určeném místě stál nádherný palác. Když to Mani viděl, zbledl, neboť dostával strach, jak má džina dále zaměstnat, zvláště když na něm džin začal útočně vymáhat další práci. Ještě že ho napadla spásná myšlenka, a tak vzkřiknul: „Vykácej tento les a pak tu vybuduj zahradu s vodotrysky a loubím.“ Džin jen kývl, mávl rukou jako předtím a prohlásil: „Vykonáno, dej mi další práci, nebo tě sním!“

Maniho však už nic dalšího nenapadlo, a když se džin začal k němu hrozivě blížit, otočil se a utíkal, co mu síly stačily. Věděl, že jedině jogín ho může zachránit. Džin však za ním vytrvale kráčel dlouhými kroky a křičel, že ho sní, že mu neunikne. Muži však šlo o život, a tak byl u jogína přece jen dříve než džin. Mani se vrhl jogínovi k nohám a prosil ho, aby ho zachránil. Jogín říkal, že si myslel, že to tak dopadne, že Mani nebude vědět, jak džina zaměstnat. Nakonec řekl: „Pomohu ti. Pohled tam na toho psa se zakrouceným ocáskem. Tady máš mečík, utni mu rychle ocásek a podej ho džinovi, aby ho narovnal.“ Mani tak učinil a podal ocas džinovi, který právě dobíhal. Džinovi poručil,

aby ocas narovnal tak, aby zůstal rovný. Džin popadl ocas a pečlivě jej narovnal, ale jakmile ho jen jednou rukou pustil, aby ho předal, ocas se zase okamžitě zkroutil. Pokusil se o to znovu, ale vždy když ho jednou rukou pustil, ocas byl zase zkroucený. Znovu jej trpělivě narovnával, ale ocas odolával všem snahám o narovnání. Džin narovnával ocas do večera, celou noc, den po dni, až nakonec byl zcela vyčerpán. Prohlásil: „V životě jsem se s něčím takovým nesetkal. Jsem mezi džiny veteránem, ale něco takového se mi ještě nestalo. Chci se s tebou dohodnout. Můžeš si ponechat vše, co jsem ti dal, ale mne propustiš a já ti slibuji, že ti nebudu škodit.“ Mani byl nadšen a nabídku s radostí přijal.

* * *

Vivékánanda, který tuto historku také vyprávěl, k tomu dodával: „Svět je jako psí ocas a lidé se už po staletí fanaticky snaží ho narovnat. Ale když poleví v nápravném úsilí, on se zase zkroutí. Jak by tomu mohlo být jinak? Budeme-li umět pracovat bez připoutanosti, nemůžeme se stát fanatiky. Když víme, že svět je jako psí ocas, který nelze nikdy narovnat, nestanou se z nás nikdy fanatici!“

VŠEM LIDEM SE NELZE ZAVDĚČIT

Jednou se Pán Šiva vypravil se svou chotí Párvatí na svět, aby poznal smýšlení lidí. Šiva vzal na sebe podobu důstojného starého askety, zatímco Párvatí šla v podobě mladé a krásné ženy. V Indii má každé božstvo své zvíře, které používá na cestách místo povozu. Může to být myš, kachna apod. Šiva jezdí na býčku jménem Nandin. A právě o těch třech je povídka.

Vznešený Šiva, jakožto nejvyšší Pán a Vládce, seděl na býku a Párvatí se uctivě ubírala pěšky po jeho boku. Tak procházeli krajem.

Přišli do jakési vesnice a tamnější vesničané se shlukli, jakmile tuto nevšední trojici spatřili. Jeden vesničan křikl, ukazující na Šivu: „Vidíte toho dědka, jak si vozí zadek a nechá tu ubohou, krásnou, mladou ženu chodit v prachu a blátě? Že se nestydí, dědek jeden, už si beztak užil, ale té mladé krasavice by bylo škoda.“

Když opustili vesnici, Šiva se zeptal Párvatí: „Slyšela jsi to, Párvatí?“ „Slyšela, pane,“ zněla odpověď. A Šiva pokračoval:

„U příští vesnice to uděláme jinak.“ Když se blížili k další vesnici, Šiva sestoupil z býčka a jeho místo zaujala Párvatí. Když přišli do vesnice, jedna žena ukázala na Párvatí a za souhlasu všech zvolala: „Vidíte ji, couru, ona si vozí zadek, je líná udělat pár kroků a nechá toho šedivého starého pána šlapat v prachu. To je dneska mládež!“

Když vyjeli z vesnice, Šiva se zase zeptal své choti: „Slyšela jsi, Párvatí?“ „Ano, pane,“ zněla odpověď. „Ještě jednou to změníme,“ řekl Šiva, přisedl k Párvatí, a tak jeli oba na býčkoví.

Jakmile přijeli do třetí vesnice, lidé se seběhli a volali: „Vidíte

je, to jsou dnes lidi. Jsou líní udělat krok, tak raději udřou to ubohé zvíře. Ty máš, chudáčku, u nich asi pěkný život! Že jim není hanba,“ křičeli jeden přes druhého.

Jakmile vyjeli z vesnice, Šiva se zeptal Párvatí, která seděla před ním, zdali to slyšela. Ona, že ano. „Uděláme to tedy ještě jinak,“ prohlásil Šiva. Oba slezli z býčka a šli každý po jeho jedné straně.

Když se ocitli na návsi další vesnice, kde bylo náhodně více lidí, způsobili všeobecné veselí. Lidé se popadali za břicha, jak se smáli, a volali: „Vidíte ty dva blázny? Býka mají, že by se tři na něj vešli, ale oni ne, sami šlapou v prachu vedle něho. Ti to v hlavě nemají v pořádku!“

Vyjeli z vesnice, Šiva se obrátil na Párvatí a zeptal se jí, zda ví, jaké poučení vyplývá z těchto setkání. „Poslouchám tě, můj pane,“ řekla Párvatí.

Šiva se na ni usmál a prohlásil:

„Ať děláš co děláš, nikdy není možné se všem lidem zavděčit!“

O LVU, KOČCE A MYŠI

Polem se ploužila zubožená kočka, vesničany vyhnaná, vychrtlá, k smrti vyhlodovělá, když tu narazila na lva. Král zvířat se rozhodl, že to zubožené zvíře pozve do své jeskyně. Pozvání však nevzniklo na základě lásky k bližnímu nebo ze soucitu. Lva totiž v jeskyni obtěžovala myš, která tam měla kdesi díru. Když si královské zvíře chtělo zdřímnout, myš vylézala a hryzala jeho hřív. Mohutný lev není schopen chytat myši, avšak drobná kočka to hravě dokáže. Tak uvažoval lev, a to bylo důvodem k pozvání a ke zdravému a možná i užitečnému přátelství.

Pouhopouhá přítomnost kočky v jeskyni stačila, že myška byla držena v šachu a lev mohl nerušeně pospávat. Myš si nedovolila ani pípnout, neboť kočka byla stále na stráž. Lev ji odměňoval bohatými porcemi a snaživý ministr tloustl. Jednoho dne však myš přece vypískla, a tehdy učinila kočka osudovou chybu. Chytla myš a sežrala ji. Myš zmizela a s ní také přízeň lva. Společnost kočky mu přestala být k užitku a vlastně ho obtěžovala, a tak nevděčný král zvířat vyhnal svého snaživého úředníka zase zpět do polí a džungle, kde byl opět vystaven smrti vysílením.

* * *

Zde se vypráví o jednom z mnoha tajemství tajné policie všech zemí, o kterém se nikdy nemluví. Tato ironická bajka pojednává o zdatném ministrově, věrném služebníkově náladového indického despoty. Ukazuje na jeho situaci, když musí počítat s prací své tajné policie, jejíž ostraze je vystaven. Ačkoli jsou tajní policisté při odhalování skrytých nepřátel zdatní, přece si jich úředníci ještě dokáží podržet slušný počet v záloze. Při zajišťování

bezpečnosti vládce stihne tajná policie ještě pečovat o svou vlastní nepostradatelnost. Tím ochraňuje a podporuje existenci revolucionářů a podzemních hnutí odporu.

Poučení z této bajky je shrnuto v jediné větě:

„Vykonavej svou práci, ale nechávej vždy ještě něco k vykonání; pro onen zbytek zůstáváš nepostradatelný.“

POVÍDKA O DIVOKÉ KOČCE A MYŠI

Byla jedna divoká kočka a myš. Strom v džungli jim sloužil jako společné obydlí. Myš bydlela v díře mezi kořeny a kočka vysoko ve větvích, kde se živila ptačími vejci a nezkušenými ptačími mláďaty. Ráda žrala i myši, avšak myška, o které budeme vyprávět, se dovedla vždy dostatečně včas vzdálit z dosahu kočičích tlapek.

Jednoho dne položil lovec pod strom síť a kočka se v noci do sítě chytla. Když myš vylezla z díry a chycenou kočku spatřila, pobíhala s velkým potěšením a radostí okolo sklaplé sítě, ohryzávala naličenou návnadu, nyní již neškodnou, a těžila tak z nehody kočky. Najednou však, ó běda, se objevili dva její úhlavní nepřátelé. V přítmí hustých listů přistála sova a sledující myš jiskrnými zraky, chystala se ji napadnout seshora. Druhý nepřítel se blížil v podrostu, byl to lovící mungo. Když se myš octla tváří v tvář této smrtící situaci, rychle se rozhodla k neočekávané válečné lsti. Přiskočila ke kočce a prohlásila, že když kočka dovolí, aby vklouzla do sítě, aby se mohla přitulit k její hrudi, že ona – myš – prokáže svou vděčnost za pohostinství tím, že překouše oka síť. Kočka souhlasila a myš ihned skočila spokojeně do sítě.

Kočka očekávala, že ji myš okamžitě osvobodí, ale zklamala se. Myš se k ní spokojeně přitulila a zavrtala se do kočičího kožíšku co nejhlouběji, aby se ztratila oběma nepřítelům číhajícím venku. Rozhodla se, že v tomto bezpečném prostředí si dopřeje zdímnutí. Kočka protestovala, ale myš řekla, že nemá naspěch. Věděla, že může kdykoli vyskočit ze sítě a že by se tak její bručící hostitelka musela rozloučit s nadějí na osvobození. Jednoduše

své odvěké nepřítelkyni dala na srozuměnou, že hodlá setrvat tak dlouho, dokud nepřijde lovec. Ona – kočka – je přece ten, kdo je v nebezpečí, a možnost, že by myšku chytla a sežrala, nepřicházela nyní v úvahu. Velká kočka byla odsouzena k nečinnosti. Malá myš si pěkně dřímala mezi jejími tlapami a klidně očekávala lovce, až přijde prohlížet své síť. Když myš spatřila, jak se lovec blíží, přehryzla rychle síť, a splnila tak slib, který dala. Pak ihned zmizela v díře mezi kořeny. Kočka se uvolnila a jediným zoufalým skokem se rychle vyšplhala do větví stromu, a tak unikla jisté smrti.

Když zklamaný lovec odtáhl se svou potrhanou sítí, kočka slezla a sladkým hlasem volala na myš. Ať vyjde z díry a přidruží se ke své přítelkyni. Vždyť choulostivá situace prožitá v minulé noci a vzájemná věrná pomoc ve společném boji o přežití dala vzniknout novému svazku, který překonává starou nevraživost. Proto by od nynějška měly být navždy přítelkyněmi a navzájem si plně důvěřovat. Myš se však zdráhala. Sladká slova kočky ji nechávala chladnou, a odmítala, pevně rozhodnuta, opustit svůj bezpečný pelíšek. Mimořádná situace minulé noci, která obě přivedla do zvláštní, časově vymezené jednoty, byla ta tam, a žádná sladká slova nemohla chytrou myš přimět k tomu, aby se ke svému odvěkému nepříteli opět přiblížila.

Myš totiž znala nauku, která je zároveň skrytým poučením, plynoucím z tohoto vyprávění:

Na bitevním poli politiky neexistují trvalá přátelství. Stejně jako v politice neexistuje věrnost a altruistické spojenectví. Duchapřítomná myš zcela bez předsudků sjednala svazek, když šlo o odvrácení nebezpečí. Nehledě k její prokázané odvaze, byla mistrem v umění nacházet správný okamžik. Věděla, že ve chvíli, kdy pomínila vzájemná potřeba pomoci, zanikla i bezpečná spolehlivost svazku. Neboť to, co určuje politiku, není nikdy přátelství, ale jen

časově omezená spolupráce a pomoc při společném nebezpečí nebo při oboustranné naději na zisk.

***

Obě poslední povídky pocházejí z nesmírné pokladnice indických bajek – z bajky o politické moudrosti.

POUČENÝ SANNJÁSIN

Mladý sannjásin odešel do lesů, kde se věnoval józe, uctívání a meditacím. Po několika letech tvrdě sebekázně seděl jednou v meditaci pod stromem, když tu spadlo několik suchých listů a větviček na jeho hlavu. Vzhlédl a spatřil, jak na vrcholu stromu spolu bojují vrána a jeřáb. Rozzlobeně na ně vykřikl: „Vy se opovažujete házet na mou hlavu větve a listí,“ a hněvivě na ně pohlédl. V tu chvíli z jeho hlavy vyšlehla ohnivá jógová síla a spálila oba ptáky na popel. Sannjásin tím byl překvapen a překypoval radostí nad svým zřejmým vývojem. Vždyť jeden jediný pohled jeho očí dokázal ptáky spálit.

Po několika dnech se vydal do města, aby si tam vyžebroul něco k snědku. Zastavil se u prvních dveří a zvolal: „Matko, dej mi něco k jídlu.“ Z domu se ozval hlas: „Počkej chvíli, synu.“ Mladého muže napadlo: „Ty se opovažuješ mne nechat čekat! To bys koukala, kdybys věděla, jakou mám sílu!“ Jak mu tato myšlenka prošla myslí, z nitra domu se ozval hlas: „Chlapče, nebuď tak namyšlený. Tady nejsou vrány ani jeřábi.“ Ta slova ho tak překvapila, že dál už jen tiše čekal.

Po chvíli vyšla žena, sannjásin jí padl k nohám a tázal se: „Matko, jak jsi to mohla vědět?“ Žena mu jednoduše odpověděla: „Můj chlapče, nemám ponětí o tvé józe a cvičeních, která provádíš. Jsem jen obyčejná žena. Musela jsem tě nechat čekat, protože můj muž je nemocný a potřeboval nakrmit. Celý svůj život jen pečlivě konám své povinnosti. Když jsem ještě nebyla vdaná, vykonávala jsem své povinnosti vůči rodičům, a nyní jsem vdaná, tak plním své povinnosti vůči manželovi. To je celá má jóga. Při vykonávání povinností se mi však dostalo osvícení. Tak jsem mohla číst tvé myšlenky a dozvědět se, co se v lese stalo. Chceš-

-li vědět, co je to vyšší poznání, běž na trh, a tam vyhledej vjádhu (nejnižší kasta lidí v Indii, zabývá se zpravidla lovem zvěře nebo řeznictvím), ten ti řekne něco, nad čím tvá mysl i srdce zaplesá.“

Sannjásina napřed napadla myšlenka: „To mám jít do města, abych tam potkal vjádhu?“ Ale po zkušenostech, co právě zažil, se jeho mysl poněkud otevřela, a tak se rozhodl, že ho vyhledá. Na trhu již z dálky spatřil velkého a tlustého vjádhu, jak krájí maso velkým nožem a dohaduje se s lidmi o ceně. Mladý muž si řekl: „Pane, ochraňuj mne! To je ten muž, od kterého mám dostat poučení? Vždyť vypadá jako démon!“

Po chvíli se řezník na něj podíval a zvolal: „A, svámí, vás sem poslala paní, že? Posadte se a počkejte, než tady skončím s obchodem.“ Sannjásin už byl trochu zkrotlý, a tak si řekl, že mu to nic neudělá, když chvíli počká. Řezník pokračoval ve své práci.

Když vše vyprodal, skončil, vzal své peníze, zavolal na sannjásina, aby ho následoval k jeho domu. Tam mu nabídl sedátko, aby počkal, než obstará své staré rodiče a učiní pro ně vše, co budou potřebovat. Když jim posloužil, vyšel za sannjásinem a prohlásil: „Tak, pane, přišel jste za mnou, abyste mne spatřil. Co pro vás mohu učinit?“ Sannjásin mu položil několik otázek o duši a Bohu a vjádha ho poučil naukou, která se nazývá Vjádha-gíta a obsahuje vědění největšího vrcholu védanty.

Když vjádha dokončil své poučení, sannjásin se netajil svým hlubokým překvapením. Téměř zadržoval, když ze sebe soukal: „Jak to, že jste v tomto těle? Vy, s takovým poznáním, jak to, že jste v těle vjádhy a vykonáváte tak špinavou a ošklivou práci?“ Vjádha mu odpověděl, že žádná povinnost není nečistá a ošklivá. „Mé zrození mne umístilo do tohoto těla, prostředí a okolností. V mládí jsem se vyučil tomuto řemeslu. Jsem však nepřipoután a snažím se dobře vykonávat své povinnosti. Plním povinnosti hospodáře a snažím se, aby moji rodiče byli spokojeni. Neznám tvoji jógu, ani se nepotřebuji stát sannjásin-em a odcházet do

lesů. Nicméně vše, co jsi ode mne uslyšel, přistoupilo ke mně skrze mé odpoutané vykonávání povinností, které vyplývají z mého zrození a postavení,“ řekl vjádha a sannjásin mu padl k nohám a děkoval za poučení, kterého se mu dostalo.

CO JSOU NADPŘÍROZENÉ SÍLY?

Jeden obchodník měl dobrou povahu a ve skrytu vykonal mnoho dobrých skutků. Jednoho dne potkal jogína, který se na něj zadíval a řekl: „Ty sis vytvořil úplné skladiště dobrého karmanu a zasloužíš si, aby se ti dostalo zasvěcujícího poučení, které můžeš využít k duchovnímu pokroku nebo k získání nadpřirozených sil.“

Obchodník se na jogína překvapeně podíval a povídá: „Nejsem si jist, zda jsem připraven pro duchovní cestu. Ale docela by mne zajímala schopnost znát myšlenky jiných. Nevyužíval bych to ke klamání lidí, jen abych se tak ochránil, kdyby mě chtěli podvést.“

Jogín mu odpověděl: „To je snadné se naučit, ale možná, že bude dobré, když s tím napřed získáš trochu vlastních zkušeností. Jak jsem přicházel ze severu do vesnice, šel jsem okolo polorozpadlé chýše. Doporučuji ti, abys tam zašel a strávil tam tři dny a tři noci.“

Obchodník si vzal deštník, kdyby střechou teklo, a kamínka, aby si mohl uvařit jídlo. V chýši vlastně spíše tábořil. Když se k jogínovi vrátil, vypadal unaveně, vyčerpaně.

„Co se stalo?“ zeptal se jogín.

„Bylo to selhání, byl jsem úplně vedle. Nebyl jsem schopen číst myšlenky. Je ovšem pravda, že jsem nemohl usnout. Naproti v domě totiž bydleli dva opilci a pořád se hádali, kleli, křičeli a ječeli na sebe dnem i nocí. Proto jsem nemohl spát. Ale ani ve dne jsem nedokázal číst jejich myšlenky, všechno bylo tak rušivé. Nevím, proč jste mne tam poslal.“

Jogín mu odpověděl: „Ano, všechno jsem slyšel, když jsem šel kolem. Ale ty jsi přece znal jejich myšlenky, vždyť je vykřikovali.“

Chtěl jsem, abys měl zkušenost. Takové to totiž je – stálý křik v hlavě.“

„Copak by se člověk nemohl naučit vypínat telepatii pomocí kontroly mysli? Pak by to člověku přece nevadilo?“ zeptal se obchodník.

„Ano, to jde,“ řekl jogín. „Mohl bys tak cvičit, jak odtrhnout svou pozornost od vnějšího prostředí; tím docílíš opravdového duchovního pokroku. Když dokážeš strávit tři dny a tři noci v té chýši, a vypínáním mysli tě přestane cokoli rušit, pak tě začnu učit telepatii, budeš-li o to stát.“

Obchodník se na chvíli zamyslel, pak se usmál a prohlásil: „Prosím, povídejte mi, jak vypadá skutečný duchovní pokrok, už nechci žádné pozlátko.“

ZÁHADA MÁJI I

Za dávných dob žil jeden světec jménem Nárada. Byl synem Brahmy a byl zcela oddán Višnuovi, Ochraniteli života. Svou bezmeznou oddaností získal Nárada Višnuovu milost, takže se mu jednoho dne Višnu zjevil s tím, že mu splní přání, které má. Nárada se přiznal, že v sobě již dlouho chová touhu, aby mu Višnu odhalil tajemství máji. Višnu jej od toho zrazoval, ale když Nárada na svém přání úpěnlivě trval, přikývl na souhlas.

Vydali se spolu na cestu, až došli k jednomu rybníku. Višnu pokynul Náradovi, aby se do rybníka ponořil, že tak pozná tajemství máji. Nárada se ponořil, a když se zase vynořil – měl dívčí postavu!

Nárada vystoupil z vody jako Sušila, dcera krále z Benáresu. Byla v nejkrásnějším rozpuku mládí a otec ji zaslíbil jako manželku synovi sousedního krále z Vidarbhy. V těle děvčete zažil světec, asketa a mudrc celou slast lásky. Když se naplnil čas starého krále z Vidarbhy a on zemřel, Sušilin choť nastoupil na jeho trůn.

Překrásná královna měla mnoho synů, pak i vnuků, a byla nemírně šťastná.

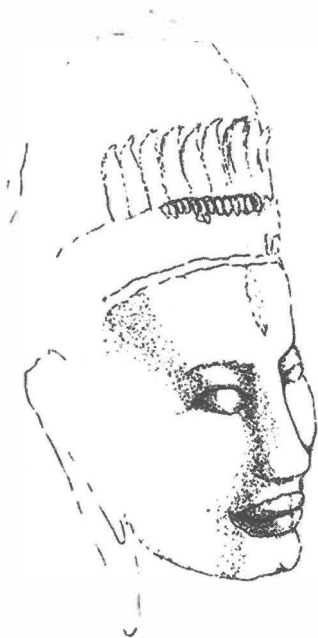
Během doby se však zhoršily poměry mezi jejím mužem a jejím otcem, až z toho vzniklo nepřátelství, které vyústilo v zuřivou válku. V jediné obrovské bitvě padlo mnoho jejích synů a vnuků, a zabít byl i její otec a manžel. Když se tuto hrůznou zvěst dozvěděla, v žalu se odebrala na bitevní pole a její nářky stoupaly k nebesům. Rozkázala zřídit obrovskou hranici, na kterou pokládali těla mrtvých příbuzných, bratrů, synovců, vnuků a synů, a nakonec dala vedle sebe položit těla svého muže a otce.

Vlastní rukou zapálila loučí hranici, a když se oheň rozhořel a plameny syčely a praskaly, vykřikla hlasitě: „Synu můj, synu můj!“ a sama se vrhla do výhně.

Žár okamžitě zchladl a všechno zprůhlednělo. Hranice se proměnila v rybník a uprostřed vod se Sušila opět našla – ale jako Nárada.

Višnu jej vzal za ruku a vyvedl z křišťálové vody. Když byli zase na břehu, Bůh se na něj obrátil a se záhadným úsměvem se ho zeptal: „Kdo je ten syn, jehož smrt jsi tak oplakával.“

Nárada neodpovídal. Stanul zahanben a zmaten.

ZÁHADA MÁJI II

Jednou Nárada zapřísahal Višnu, Pána vesmíru: „Pane, vyjev mi svou máju, o které se říká, že dělá i nemožné možným.“ Višnu kývl na souhlas. Jednoho dne vyzval Náradu, že se vydají na cestu, a s úsměvem řekl: „Pojď, splním ti tvé přání.“ Jeho úsměv byl však záhadný.

Když opustili příjemný chládek chýše, přišli brzy do pusté krajiny, rozpálené nemilosrdným žárem slunce. Brzy pocítili žízeň. V mihotavé výhni vzduchu spatřili v dáli slaměné stříšky zcela malé vísky. Višnu se obrátil na Náradu a řekl: „Mám velkou žízeň. Prosím tě, přines mi trochu vody.“

***

Nárada se ihned rozběhl k vísce a zaklepal na první dveře. Otevřela mu překrásná dívka a světec zakusil něco, o čem se mu předtím nikdy ani nezdálo! Její oči jej okouzly. Byly podobné očím jeho Pána a přítele. Stál, neschopen slova, udiven, a zcela zapomněl, proč přišel. Dívka ho mile přivítala, a když zaslechl její hlas, jako by se mu omotával zlatý hádek okolo hrdla, a on jako ve snách vstoupil do chýše.

Obyvatele domu jeho příchod vůbec nepřekvapil; byli k němu velice zdvořilí. Byl přijat s poctami jako světec; ne jako cizí člověk, spíše jako starý známý, odedávna chovaný v úctě, který byl dlouho pryč. Nárada u nich zůstal. Byl pln dojmů z jejich přirozené veselosti a milého chování a cítil se jako doma. Nikdo se ho neptal, proč přišel, a bylo tomu opravdu tak, jako by od nepaměti patřil k rodině. A když po nějakém čase požádal otce rodiny o ruku dcery, jako kdyby to každý již očekával. Stal se členem rodiny a prožíval s nimi strasti a prosté radosti selského života.

MYSL JE PŘÍČINOU NAŠÍ VÁZANOSTI I OSVOBOZENÍ

Minulo dvanáct let. Narodily se mu tři děti, a když tchán zemřel, byl on hlavou rodiny, zdědil pozemek a stal se hospodářem. Pěstoval dobytek a obdělával pole. Avšak jeden rok byla doba dešťů mimořádně silná. Lily se proudy vody a potoky se rozvodnily. Malá vesnička byla zachvácená náhlou povodní. Přišla noc, slaměné domky byly strhávány proudem, dobytek unášen, a každý se snažil uprchnout. I Nárada vzal své děti a ženu a vyšli do bouřící noci.

Jednou rukou podepřel ženu a druhou vedl své dvě děti, nejmenší si posadil na ramena, a spěchali pryč. Prodírali se černou temnotou, bičováni deštěm, brodili se kluzkým blátem a potáceli se, jak je proud strhával. Pro Náradu začalo být břímě příliš těžké, a když jej vítr strhával, přestával chůzi bezpečně zvládat. Klopýtl, dítě mu sklouzlo z ramen a zmizelo v hučící tmě. Se zoufalým výkřikem sáhl po zmizelém tou rukou, kterou předtím vedl děti, ale marně. Když znovu hmátl vedle sebe, zjistil, že proud strhl také zbylé dvě děti, a dřív než si mohl neštěstí plně uvědomit, vír uchvátil jeho ženu a hned nato podrazil nohy i jemu. Tak se řítíl bezmocně zmítán vlnami, které si ho podávaly jako kus dřeva. Omráčen byl vyvržen na malé skalisko. Když se probral k vědomí, dívaly se jeho oči jen na dálavu kalných vod, a on se ve zcela bezmocném zoufalství dal do pláče.

***

„Dítě,“ uslyšel známý hlas, který způsobil, že se jeho srdce málem zastavilo, „kde je ta voda, kterou jsi mi chtěl přinést? Čekám už přes půl hodiny.“

Nárada se otočil a namísto rozlitych vod spatřil rozpálenou poušť v poledním slunci. Vedle něj stál Višnu. Pevná linie krásných úst, obdařených úsměvem, jako by formovala otázku: „Chápeš nyní tajemství mé máji?“

To svěťce zcela zmátlo – ale náhle všemu porozuměl a zvolal: „Pane, Tobě patří můj nezměrný obdiv a úcta a vzdávám hold Tvé úžasné máji!“

Dva přátelé se procházeli a náhodou šli okolo místa, kde se vysvětlovala Bhagavadgíta. Jeden z nich řekl: „Pojď tam na chvíli a budeme naslouchat svatému Písmu, co říkáš?“ Druhý odpověděl: „Co na tom, když se naslouchá čtení Bhagavadgíty? Víc si užijeme, když zajdeme támhle do podniku, tam bude jistě více potěšení a zábavy.“

Ale první s tím nesouhlasil a šel tam, co se četla Bhagavadgíta.

Druhý se odebral do zábavného podniku, ale nenalezl tam zábavu, kterou očekával. A tak si pro sebe říkal: „To jsem tomu dal, proč jsem sem chodil? Jak hezky je asi příteli, když slyší svatá slova.“ A tak meditoval o Kršnovi, ačkoli prodléval na nesvatém místě.

Druhý muž naslouchal výkladům Bhagavadgíty, ale ani on v tom nenacházel uspokojení, protože se mu nelíbil vykládající. Když tak seděl, počal si vytýkat: „Co jsem to za blázna, že jsem nešel s kamarádem do podniku! Ten se tam asi má!“ Výsledkem toho bylo, že pouze seděl tam, kde se předčítala Bhagavadgíta, ale jeho mysl snila o potěšení, které mohl zakoušet v podniku.

Ačkoli fyzicky v zábavném podniku nebyl, přece na něj dopadlo celé provinění, jakoby jej navštívil, neboť jeho mysl těmi myšlenkami úplně zčernala. A ten, který zašel do podniku, získal zásluhu z naslouchání Bhagavadgítě, protože jeho mysl byla zaujata svatou knihou, i když prodléval na špatném místě.

ČÍNSKÉ POVIDKY

KAPR V SUCHÉ BRÁZDĚ

Zhuang Zi se náhle ocitl náhle bez peněz. Zašel proto k bohatému sousedovi, který zastával úřad „pána hlídačů řeky“, aby mu půjčil trochu zrní.

„To je v pořádku,“ řekl pán, „brzy budu mít od všech poplatníků vybrané daně, pak ti půjčím tři sta zlatých, co tomu říkáš?“

Pln nevole mu na to Zhuang Zi vyprávěl následující příběh:

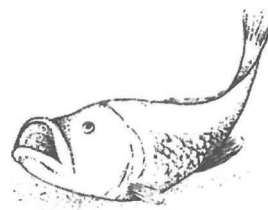
* * *

Když jsem šel včera na procházku, uslyšel jsem volající hlas. Rozhlídl jsem se a spatřil kapra, jak leží na cestě, v suché vyjeté brázdě.

Zeptal jsem se, jak se sem dostal, a kapr mi řekl, že je z východního moře. „Nemáš, prosím tě, džber vody, abys mi zachránil život?“ prosil mě kapr.

„To je v pořádku,“ na to já. „Brzy půjdu na jih navštívit prince Wu a Jueho a nechám ti odtamtud poslat vodu západní řekou. Té bude dost, co ty na to?“

Kapr však byl úplně znechucen a prohlásil: „Ocitl jsem se mimo svůj přirozený živel a nemohu si pomoci. Džber vody by mne zachránil, ale ty mi nedáváš nic než prázdné sliby. Brzy mě budeš moci nalézt na rybím trhu.“

PODEZŘÍVAVOST

Venkovan nemohl nalézt svou sekeru, a tak začal podezírat, syna souseda, že mu ji vzal. Pozoroval mladíka a všiml si, že chodí stejně jako chodí zloději. Když se na něj díval, jak mluví, zjistil, že mluví tak, jak mluví zloději. To, co dělal, a všechny jeho pohyby prozrazovaly, že je zlodějem, který mu sekeru ukradl.

Po několika dnech venkovan svou sekeru našel kdesi založenou. Vyšel s ní na dvorek a začal štípat dříví. Po chvíli se podíval sousedům přes plot a uviděl tam sousedova syna. Bylo to divné, ale jeho pohyby a počínání už nepřipomínaly zloděje.

NENASYTNOST

Chudý člověk potkal svého starého přítele, který dosáhl mimořádných sil. Když přítel vyslechl strasti chudáka, zaměřil svůj ukazovák na cihlu, která před nimi ležela na cestě, a ta se okamžitě proměnila ve zlato. Přítel podal chudákovi cihlu, ale ten ještě nebyl spokojen. Dal mu tedy navíc velký zlatý balvan, ale chudák se pořád spokojeně netvářil.

„Co ještě chceš?“ zeptal se znalec vyšších sil. Odpověď zněla: „Chci tvůj prst.“

PÁN, KTERÝ SI MYSLEL, ŽE MILUJE DRAKY

Pan Ši měl draky v oblibě. Jeho dům byl plný malovaných a vyřezávaných draků. Kdekomu vykládal, jak miluje draky, a že jsou mu vším.

Když se o tom nebeský drak doslechl, slétl dolů, aby ho navštívil. Když dolétl k jeho domu, strčil svou hlavu do dveří domu a svůj ocas zasunul do jednoho z oken. Když ho Ši uviděl, utekl a hrůzou málem přišel o rozum.

Z toho vyplývá, že pan Ši ve skutečnosti neměl draky rád. Miloval jen svou představu, a vše, co podle něj vypadalo jako drak, nikoli však skutečného draka.

DODATEK

ZE ZÁPADNÍCH ZEMÍ

TŘI CHLEBY

V době, kdy v Izraeli vládl moudrý král Šalamoun, žila v malém domku na mořském břehu jedna chudá žena. Manžel jí už dávno zemřel, děti se rozběhly po světě, a tak ve svém stáří neměla nikoho, kdo by ji potěšil. Žena od rána do večera spravovala rybářům sítě. Nevydělala si mnoho – právě tak, aby nehladověla a našetřila si trochu mouky na zimu, kdy rybáři kvůli dešti a větru na moře nevyjížděli. Na svůj osud si však nestěžovala. Lidé ji měli rádi a jejich dobré slovo jí bylo dostatečnou odměnou i útěchou v její samotě.

Jednoho roku však zima trvala déle než obvykle. Na moři se zvedaly ohromné vlny a rybáři se nemohli vydat na lov. Žádný z nich nepotřeboval, aby mu žena zašívala sítě, a jak dny plynuly, zásoba mouky, kterou měla žena v komoře, se tenčila. Když ženě nezbylo ani tolik, aby si upekla malou placku, vydala se k největšímu boháči ve vesnici.

„Co si přeješ?“ zeptal se jí.

„Hladovím, pane,“ odpověděla žena. „Dej mi, prosím, trochu mouky, ať přečkám zlou zimu.“

„Rád bych ti pomohl,“ odpověděl boháč, „ale právě jsem prodal všechny své pytle. Nechal jsem si jen tolik, kolik potřebuji pro sebe a svou rodinu. Pokud se však spokojíš s moukou, která zůstala na podlaze sýpky, klidně si ji odnes.“

Žena poděkovala, pečlivě vymetla celou sýpku a plna radosti si domů přinesla pytlíček mouky. Hned zadělala těsto, zatopila v peci a zanedlouho z ní vytáhla tři krásné, do zlatova vypečené bochánky. Den se již blížil ke konci, a protože žena od rána nejedla, cítila pořádný hlad. Rychle vzala jeden chléb a už ho chtěla požehnat a uříznout si velký krajíc, když na dveře jejího domu

někdo zaklepal. Za dveřmi stál neznámý muž. Byl oblečen jen v hadrech, vysílením sotva mluvil.

„Dobrá žena,“ prosil. „Dej mi něco k jídlu. Jsem obchodník, ale cestou mě přepadli lupiči. Vzáli mi všechn majetek, jen tak tak jsem zachránil holý život. Nejedl jsem celou věčnost, jsem u konce sil.“

Cizinec sotva stačil domluvit a žena mu už podávala první bochník. „Vezmi si ten chléb,“ řekla, „a Bůh tě provázej.“

Muž poděkoval a odešel. „Potřeboval chléb víc než já,“ pomyslíla si žena. Však mám ještě dva. Přinesla si druhý bochník, když vtom zase někdo zaklepal. Žena otevřela a na prahu spatřila ještě zuboženějšího poutníka, než byl ten, kterého před chvílí obdarovala.

„Dobrá žena,“ řekl cizinec ztěžka, „vyhořel mi celý dům a přes noc se ze mě stal chudák. Plamenům jsem unikl, ale nyní umírám hladu. Vidiš, že se sotva vleču, nenechej mě, prosím, odejít bez jídla.“

Žena ani tentokrát neváhala. Dala cizinci druhý bochník, popřála mu štěstí a vrátila se ke stolu, aby se sama najedla. „I tento chudák byl hladovější než já,“ řekla si. Ještě že jsem upekla tři bochníky. Nedočkavě uchopila poslední chléb, ale dřív než mohla nad ním mohla pronést požehnání, zvedl se za okny silný vítr. Zatočil se kolem domku, v okamžiku vyvrátil dveře, a než se žena vzpamatovala, vyrazil jí bochník z rukou. Vzdušný vír zvedl chléb do výše a vzápětí ho odnesl daleko na moře.

Žena se rozplakala. „Větre,“ zvolala s hořkostí, „proč jsi mi tak ublížil? Dva chleby jsem dala chudákům, a když se chci sama najíst, vezmeš mi poslední sousto! K čemu bude moři můj chléb?“

Žena celou noc nezamhouřila oka. Přemýšlela, zda někdy někomu neublížila, ale její mysl byla čistá, a ať se snažila sebevíc, nevěděla, čím si svůj trest zasloužila. Když pak ráno vysvitlo slunce, rozhodla se, že půjde ke králi Šalamounovi, aby si na vítr

postěžovala. „Šalamoun je nejmoudřejší člověk na světě,“ řekla si, „nikdo jiný mě s větrem soudit nemůže.“

Šalamoun ženu pozorně vyslechl. Zeptal se jí i na vše, co se jí v životě přihodilo, a nakonec řekl: „Chceš-li vítr žalovat, musíš počkat, až ho večer přivolám. Nemohu vítr soudit, když tu není, a teď ho rušit nesmím. Právě vane do plachet kupcům. Než se však vítr objeví, zůstaň zde a já vás pak rozsoudím.“

Žena ustoupila stranou a před královským trůnem poklekla tři obchodníci. „Králi Izraele,“ řekli, „dovol, abychom tě požádali o milosrdný čin. Přijmi od nás sedm tisíc zlatých mincí a dej je člověku chudému, ale dobrému, který si je zaslouží za svou šlechetnost.“

„Co vás vede k takovému činu?“ ptal se Šalamoun.

„Láska k Bohu a vděk za jeho dobrodiní,“ odpovětil nejstarší obchodník. „Malé strpení, králi, hned ti to vysvětlím.“ Obchodník ukázal na truhlu s penězi, kterou se svými druhy přinesl, a řekl: „Sedm tisíc zlatých mincí je přesně desetina hodnoty, jakou měl náklad na naší lodi. Když jsme se blížili ke břehům tvého království, rozpoutala se vichřice. Vlny si s lodí pohazovaly jako s dřívkem, ztratili jsme směr, a ke všemu se v boku plavidla objevila trhlina. Nebyla velká, ale do lodi jí přesto teklo stále víc vody. Hledali jsme něco, čím bychom díru zacpali, jenže uprostřed rozbouřených živlů bylo všechno naše snažení marné. V zoufalství jsme se modlili k Bohu a učinili jsme slib, že když z nebezpečí vyvážneme, dáme chudým částku ve výši desetiny hodnoty celého nákladu. Zakrátko bouře skutečně pominula. Vlny se uklidnily a my jsme bezpečně přistáli u břehu. Když jsme spočítali desetinu ceny celého nákladu, vyšlo nám přesně sedm tisíc zlatých mincí. Tuto částku ti nyní přinášíme, a ty ji rozděl chudým podle svého uvážení.“

„Rád udělám, co si přejete,“ odpovětil Šalamoun, „ale jedné věci nerozumím. Řekli jste, že se v boku vaší lodi udělala trhlina.

Lod', která nabírá vodu, klesne ke dnu i na neklidnější hladině. Vy jste se však přesto nepotopili. Jak mi to vysvětlíte?“

Na ta slova sáhl obchodník do záhybu svého pláště a vytáhl rozcupovaný, vodou nasáklý bochník. „Tento předmět,“ řekl obchodník, „z ničeho nic přinesl vítr. Vichr ho svou silou zarazil do trhliny v boku lodi, až ji úplně ucpal. Jen proto jsme se zachránili.“

„Zdá se, že chléb, který vám tak pomohl, právě našel svého majitele,“ usmál se Šalamoun. „Poznáváš svůj majetek?“ obrátil se na ženu.

„Ano, právě tento bochník mi vítr vytrhl,“ odpověděla překvapená žena.

„V tom případě ti náleží i sedm tisíc zlatých mincí,“ řekl Šalamoun. „Bůh nezapomněl na tvou dobrotu a přikázal větru, aby tě nenechal v nouzi. Chtěla jsi vítr žalovat, protože ti způsobil žal, ale co se zdálo být neštěstím, je ti nyní k radosti. Už nikdy nebudeš mít nedostatek.“

Zvěst o neobvyklé příhodě se rozlétla po celém království. A všichni chválili Boží spravedlnost i moudrost krále Šalamouna.

Tento příběh o působení karmanových sil uvádí Leo Pavlát v knize Osm světél, Albatros, Praha, 1992.

OPRAVDOVÉ PŘÁTELSTVÍ

Můj přítel se ještě nevrátil z bojiště, pane. Žádám o dovolení jít ho hledat.“ „Nepovoluje se,“ řekl velitel, „nechci, abyste riskoval život kvůli někomu, kdo už asi nežije.“

Voják však přesto odešel a o hodinu později se vrátil se smrtelným zraněním a s mrtvým tělem svého přítele v náruči.

Velitel zuřil. „Říkal jsem vám přece, že je mrtvý. Takhle jsem vás ztratil oba. Řekněte mi, stálo vám to za to, vrátit se tam kvůli jedné mrtvole?“

Umírající odpověděl: „Stálo to za to, pane. Když jsem ho našel, ještě dýchal. Řekl mi: ‚Jacku, já věděl, že přijdeš.‘“

EGO A BOŽÍ ZÁCHRANA

Stalo se, jak se někdy stává, že v kraji přšelo po mnoho dní. Potoky nemohly pojmout vody z hor, rozlily se a změnilly se v řeky. Vody stále stoupaly, až zaplavily vesnice. Lidé zprvu utíkali, pak už jim nezbyvalo než použít loděk.

Jeden z vesničanů vylezl na střechu svého domku, poté co voda zatopila všechny místnosti. Záchránná služba ho uviděla, když svázela postižené vesničany, a ve veslařském člunu po velkém boji s vlnami přirazila k domku. „Pojď, slez do člunu,“ volali. Muž však odpověděl: „Ne, ne, Bůh mě zachrání.“ Lodka tedy odrazila. Voda stoupala dál a muž lezl stále výš a výš na střechu. Ačkoli byly vlny velmi vysoké a prudké, přece se podařilo jinému člunu přirazit ke střeše. Zase na něj volali, aby sešel dolů do člunu, a tak se zachránil. Muž však odpovídal: „Ne, ne, Bůh mě zachrání. Modlím se, Bůh mě zachrání.“ Jak vody stoupaly, vyčnívala nad vodou už jen jeho hlava, když přiletěl vrtulník, zastavil nad ním a spustil lano. Posádka na něj volala, že to je poslední možnost. Muž však stále odmítal, že jeho prý zachrání Bůh. Nakonec voda ještě stoupla a muž se utopil.

Když přišel do nebe, stěžoval si Bohu: „Proč jsi mě nezachránil?“ A Bůh řekl: „Vždyť jsem se o to pokoušel. Poslal jsem pro tebe dva čluny a ještě jeden vrtulník!“

O ČLOVĚKU, KTERÝ NEMĚL MILOST VLASTNÍ MYSLI

Jsou čtyři druhy milosti: milost Boha, milost guru, milost jeho stoupenců a milost vlastní mysli. Pokud není milost vlastní mysli, tři předchozí nepůsobí. Vypráví o tom povídka.

* * *

Jeden mladík se domníval, že má v životě tuze málo štěstí, že ho pronásleduje smůla. Rozhodl se proto, že půjde hledat Boha, že mu přednese svůj případ a poprosí, aby mu život změnil. Doslechl se, že Boha je možno nalézt jen v hlubokém lese, a tak se vydal na cestu.

Na kraji lesa potkal vlka, který na něj volal, kam jde. „Jdu k Bohu, aby mě přeměnil v dítě Štěstěny“, odpověděl mladík. Vlk ho požádal, zda by se nemohl Boha zeptat na to, proč on, vlk, má stále hrozný hlad. Mladík slíbil, že se na to zeptá, a šel dál.

Když ušel kus cesty, došel k řece, u které seděla milá, ale smutná dívka. Jakmile ho uviděla, otázala se ho, kam jde, a když se dozvěděla, že k Bohu, poprosila mladíka, aby se Boha zeptal, proč je stále tak nešťastná. Mladík jí to slíbil a pokračoval v cestě.

Když odbočoval od řeky a zacházel do hlubšího lesa, uslyšel hlas, který na něj volal. Rozhlížel se, ale nikoho nespatriil, až poznal, že hlas vychází ze stromu, který říkal: „Zaslechl jsem, že jdeš k Bohu, prosím tě, zeptej se ho, proč stále trpím žízni, ačkoli mám kořeny ve vodě řeky?“ Mladík slíbil, že nezapomene, a až se vrátí, že vyřídí, co Bůh vzkazuje.

Nakonec po delším bloudění a hledání Boha našel. Přednesl mu svůj osud a řekl: „Pane Bože, mám stále smůlu, všechno se mi vždycky nějak zkazí. Moc rád bych byl dítětem Štěstěny.

Nemohl bych mít od nynějška více štěstí?“ Bůh tomu přikývl, že za určitých okolností se to může stát. Mladík se nesmírně radoval a už se chystal vyrazit na cestu, když si vzpomněl na tři otázky, na které slíbil, že se zeptá. Bůh si je poslechl a odpověděl na ně. Mladík za všechno poděkoval a rychle se vydal na zpáteční cestu, neboť byl přesvědčen, že jej nyní čeká nový život, život dítěte Štěstěny.

V radostném očekávání budoucích dobrých věcí spěchal, aby takový život mohl co nejdříve začít.

Ve spěchu málem minul strom u řeky. Když tam doběhl a strom už už míjel, strom jej sám zastavil jediné tak, že na něj spustil větvě.

„Ach, ano,“ zvolal mladík, „Bůh ti vzkazuje, že můžeš mít dost vody, ale máš v kořenech truhlici, kterou je třeba odstranit. Když někdo tu truhlici, která je plná peněz, vykope, tvá žízeň bude uhašena. Já se však s tebou už dál nemohu zdržovat! Jsem teď dítě Štěstěny, čeká mě nový život, a tak mám naspěch,“ a běžel dál.

Když dorazil k dívce, byl do svých představ tak zahleděn, že ji málem přehlédl. Dívka ho však vyhlížela, zadržela jej a zeptala se, co Bůh na její otázku odpověděl.

„No ano,“ zvolal mladík v chvatu, „Bůh říkal, že jsi nešťastná proto, že jsi sama. Prý kdyby tu šel okolo nějaký mladík a zamilovali byste se do sebe, mohla bys s ním být šťastná až do konce života. Tak a teď to víš, já ale musím dál. Mám teď štěstí a začínám nový život,“ a upaloval dále.

Na kraji lesa potkal vlka, který ho viděl již z dálky a zastoupil mu cestu. Hned chtěl slyšet odpověď na svou otázku. Mladík mu odpověď Boha ochotně vyřídil: „Bůh ti vzkazuje, že máš hlad proto, že nemáš dost co jíst.“ A mladík ještě pokračoval: „A dál ještě říkal něco, čemu moc nerozumím. Vzkazuje ti, že pokud ten blázen dojde až sem, aby ti to vyřídil, že si ho můžeš sníst k obědu.“

NA VŠECHNO MŮŽEME MÍT DVOJÍ POHLED

Jeden myslivec dostal štěně. Když vyrostlo, projevila se u něho zcela výjimečná vlastnost; běhalo po vodní hladině stejně jako po souši. Myslivce byl na svého psa velmi pyšný, ale bál se lidem přiznat jeho vlastnost, aby mu ho neodcizili. Myslivce však utajování sužovalo, a tak přemýšlel, komu by psa mohl předvést. Po dlouhých úvahách nakonec vybral svého nejlepšího přítele. Navlékl to nenápadně, pozval přítele na lov kachen.

Přátelé i pes nasedli do loďky a vyjeli na rybník. Když vyplašili kachny, myslivec vystřelil a trefil kačera. Na pobídku myslivce pes vyskočil z loďky a po hladině běžel ke kačerovi, chytil ho do tlamy, přiběhl zpátky k loďce, do které skočil, a kačera položil k nohám myslivce. Myslivce se rozzářil, pohladil psa a otočil se k příteli s tázavým a očekávajícím pohledem. Ten se však právě díval jinam, takže nikdo nic neřekl a veslovali dál. Myslivce po chvíli střelil kachnu, a když spadla do rybníka, pes zase vyskočil z loďky, běžel ke kachně, popadl ji, přiběhl k loďce, skočil do ní a kachnu zase položil k nohám svého pána. Myslivce pochvalně poplácával psa a podíval se na přítele, ale ten hleděl v tu chvíli upřeně někam jinam. Jeli dál, ale když se to stalo potřetí a přítel pořád nic, myslivec už to déle nevydržel a zeptal se: „Poslyš, ty jsi na mém psu nic zvláštního nezpozoroval?“

„No,“ řekl přítel, „vlastně jsem ti to ani nechtěl říkat, vždyť ten tvůj pes ani neumí plavat!“

BIBLIOGRAFIE

1. Tales of the Dervishes – Idries Shah – E. P. Dutton, New York 1967
2. Sayings of Sri Ramakrishna – Sri Ramakrishna Math – Madras, India
3. Ancient Chinese Tales – Foreign Languages Press, Beijing 1983
4. Where are you going? – Swami Muktananda – Gurudev Siddha Peeth – Ganeshpuri, India
5. Zen Flesh, Zen Bones – Repts – Penguin Books, Harmondsworth, England 1957
6. Den Mond kann man nicht stehlen – O. W. Barth Programm bei Scherz
7. Aus dem Rosengarten – Saadi von Schiraz – O. W. Barth Programm bei Scherz
8. Da lacht der Erleuchtete – Jaxon-Bear, Lorenz-Knaur – München 1991
9. Zen im Alltag – Beck-Knaur – München 1990
10. Spiritual Stories as told by Ramana Maharshi – Sri Ramanasramam-Tiruvannamalai – India 1986

Rudolf Skarnitzl
Perličky moudrosti vyprávějí

Ilustrace Jana Hauptmannová.
Na přebalu je použit obraz
Zdeňka Hajného Katedrála Světa.
Návrh a technická redakce Milan Šimon.
Sazba www.studioiq.cz.
Vydalo nakladatelství ONYX.
www.onyxedition.com
Druhé vydání.
Sázavská 4, 120 00 Praha 2.
Zhotoveno v AMJ.

ISBN 978-80-86788-87-3